

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

ปริญาพนธ์

ของ

ทพวรรณ ลิมสุณิรันดร์

- 8 ต.ล. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

เมษายน 2535

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

h ๕3454

181663

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
จิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร)

..... กรรมการ

(รศ.ดร. ส.วาสนา ประवालนฤกษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(รศ.ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร)

..... กรรมการ

(รศ.ดร. ส.วาสนา ประवालนฤกษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ. ประณต เค้าฉิม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร และรองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ์ ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดในการทำวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ประพนธ์ เค้าฉิม ที่กรุณารับเป็นกรรมการเพิ่มเติม และ ดร.นิยดา จิตต์จรัส ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางในการค้นคว้า และคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาทุกท่าน

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณปริษา ลิมสุขนิรันดร์ และพี่น้อง รวมทั้งเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ทินวรรณ ลิมสุขนิรันดร์

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	17
	เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ..ค.	17
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	32
	งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังของครอบครัว และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	34
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู	43
	งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	49
	เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู	53
	งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	64
	สมมติฐานในการวิจัย	66

3) วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	70
วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	83
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	84
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	85
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	122
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	122
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	122
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	123
การวิเคราะห์ข้อมูล	125
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	126
อภิปรายผล	128
ข้อเสนอแนะผู้ที่เกี่ยวข้อง	140
ข้อเสนอแนะทางการวิจัย	142

บทที่

หน้า

บรรณานุกรม 143

ภาคผนวก 151

ประวัติย่อของผู้วิจัย 195

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน	70
2	แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ...	89
3	แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมของกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน	91
4	แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน .	92
5	แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมของกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน	94
6	แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน .	96
7	แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ...	98
8	แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิง จริยธรรมของกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน	100
9	แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน .	101

10	แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน	103
11	แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน .	104
12	แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน	106
13	เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนเมื่อจำแนกตามเพศ	107
14	สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ	108
15	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนเมื่อจำแนกตามอายุ	108
16	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน	109
17	สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	110
18	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนเมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	110
19	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน	111

20	สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว	112
21	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว	112
22	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู	113
23	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู	114
24	สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ จำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้	115
25	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อจำแนก ตามองค์ประกอบด้านความรู้	115
26	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้แตกต่างกัน .	116
27	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ จำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้สึก	117
28	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้สึก	117
29	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกแตกต่างกัน	118
30	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ จำแนกตามองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ	119

31	วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ	120
32	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ	121
33	แสดงตัวทำนายที่มีอำนาจในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ นักเรียน	141
34	แสดงค่า r ของแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม ของครู	193

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิองค์ประกอบของทัศนคติ	55
---	-----------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความไม่สงบสุขหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์นั้น หากพิจารณาให้ถ่องแท้ จะเห็นได้ว่าเรื่องส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาจากสภาพจิตที่ไม่ได้รับการขัดเกลาย่างดีพอของสมาชิกบางคนในสังคม เป็นเหตุให้บุคคลเหล่านั้นก่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อส่วนรวม อาทิเช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการคอร์รัปชัน เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องเร่งรีบหาทางป้องกันแก้ไข เพื่อมิให้ปัญหาหลุกลาม รุนแรง หรือทับถมเพิ่มขึ้น

มาตรการหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้แก้ปัญหาดังกล่าวได้ ก็คือ การพัฒนาคุณภาพของประชากร โดยเฉพาะทางด้านจิตใจของคนในสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มาตรการนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญ โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาจิตใจและวัฒนธรรม รวมอยู่ในแผนพัฒนาคน สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งในสิบแผนงานหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) กลุ่มคนที่มุ่งพัฒนาคือ เด็กและเยาวชนเป็นวัยที่ต้องการการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และเนื่องจากประชากรในกลุ่มนี้ สามารถพัฒนาและเรียนรู้ได้ค่อนข้างรวดเร็ว ดังนั้นหากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในวัยนี้มีความบกพร่อง ผลที่เกิดขึ้นก็จะฝังแน่นติดตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไป จนยากที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเติบโตขึ้น ซึ่งดวงเดือน นันธมณาวิน และเนื้ญแซ ประจวบปัจจนิก (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "จริยธรรมของเยาวชนไทย" พบว่า ลักษณะการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตนั้น ควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่บุคคลจะมีอายุ 10 ปี เพราะเมื่อเริ่มวัยรุ่น ลักษณะทางจริยธรรมทั้งสองประการนี้ จะเริ่มคงที่

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้โตขึ้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ครอบครัว คือ การอบรมและเลี้ยงดูของบิดามารดา โรงเรียนคือการอบรมสั่งสอนของครู และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน รวมทั้งอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคม

ครอบครัวหรือ บ้าน เป็นสถานที่ที่มีอิทธิพลต่อบุคคล โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับในแต่ละครอบครัว มีส่วนผลักดันหรือหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กไปในทิศทางใด ๆ ก็ได้ โดยเฉพาะพฤติกรรมทางด้านคุณธรรม จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาจริยธรรมของเด็ก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก แบบมีเหตุผล จะมีพฤติกรรมไปในทางที่ดี นั่นคือเป็นผู้มีระดับจริยธรรมสูง ส่วนเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม อาทิเช่น แบบหลงโทษ แบบคาดหวังเอาจากเด็ก จะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และสร้างปัญหาในสังคม ซึ่งพบว่าเด็กวัยรุ่นที่เป็นปัญหาในสังคมปัจจุบันนี้ 51% เป็นเด็กที่มาจากครอบครัวพ่อแม่อยู่ด้วยกัน และ 49% เป็นพวกที่มาจากครอบครัวแตกแยก นั้นแสดงให้เห็นว่า พ่อแม่เป็นต้นเหตุผลักดันเด็กออกไปสู่ปัญหาต่าง ๆ โดยไม่รู้จักร่วงปรนในด้านการอบรมเลี้ยงดู (สุภา มาลากุล ณ อยุธยา. 2530 : 1 - 12) หรือมีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ซึ่งพ่อแม่ควรตระหนักถึงความสำคัญของตนที่มีต่อลูก เพราะพ่อแม่คือผู้ที่ใกล้ชิด และเป็นผู้วางรากฐานของพฤติกรรมมาตั้งแต่เริ่มต้น ต่อมาเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน บุคคลที่เข้ามามีบทบาทและใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในระยะนี้คือ ครู ครูจะมีอิทธิพลต่อเด็กมาก เด็กจะเชื่อฟังครูมากกว่าบิดามารดาของตน นอกจากนี้เด็กยังชอบเลียนแบบพฤติกรรมของครูที่เขาชื่นชอบ โดยที่ตัวเด็กเองบางครั้งไม่รู้ตัว และครูเองก็ให้แบบอย่างโดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนใหญ่เกิดจากการทำตามแบบที่ผู้อื่นทำ ดังนั้นการจะเสริมสร้างพฤติกรรมที่ดีให้กับเด็ก จึงควรให้เด็กได้เห็นตัวแบบที่เด็กชื่นชอบ (ซัลทีมา ระเบียบดี. 2529) และนักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมหลายท่านยังได้เสนอความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า การเรียนรู้ของเด็กส่วนมากเกิดจากกิจกรรมเลียนแบบหรือการจำลองแบบอะไรก็ตามที่เด็กได้เห็นหรือได้ยินจากการพูด หรือการกระทำของบุคคลอื่น (โทมัส อาร์ เมอเร แพลโคย ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร.

2526) ฉะนั้นหน้าที่ของครู นอกจากการให้วิชาความรู้แล้ว ยังต้องรู้จักอบรมเด็กทาง ด้านศีลธรรม จรรยา และควรประพฤติกปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดย ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม เพราะครูมีอิทธิพลต่อเด็กทั้งในการถ่ายทอดด้านความรู้และ เสริมสร้างทัศนคติต่าง ๆ ถ้าเด็กเกิดทัศนคติต่อครูว่าเป็นผู้รู้และเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้ เด็กพร้อมที่จะเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่างปฏิบัติ แทรนดิส (นิลสมัย นิลสวัสดิ์. 2522 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Traindis. n.d.) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกทั้งในด้านดี และไม่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้บุคคลพร้อมที่จะตอบโต้ออกมาเป็นพฤติกรรม ดังนั้น ผู้เป็นครูจะต้องพึงสังวรไว้เสมอว่า การแสดงพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจาและใจ มีผลต่อ พฤติกรรมของเด็กตลอดเวลา ดังเช่น ผลงานวิจัยของ เบอร์โควิทซ์ (สวนา พรหมพันธุ์กุล. 2525 ; อ้างอิงมาจาก Berkowitz. 1962) พบว่า พฤติกรรมแบบก้าวร้าวของเด็ก สาเหตุประการหนึ่งมาจากครูเป็นต้นแบบ ครูที่สอนโดยใช้ความก้าวร้าวควบคุมพฤติกรรม ของเด็กมากเกินไป เด็กจะเลียนแบบความก้าวร้าว นั้น แต่ซ่อนพฤติกรรมไว้ภายใน ไม่ แสดงออก เนื่องจากกลัวถูกทำโทษแต่ถ้าเมื่อใดการทำโทษ หรือการควบคุมพฤติกรรม ลดหย่อนลง หรือไม่มี และในสถานการณ์ที่เหมาะสมพฤติกรรมก้าวร้าว นั้นจะปรากฏให้เห็นเด่นชัด

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมดังกล่าว แนวความคิดของนักจิตวิทยา และงานวิจัยต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่มีอำนาจในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาปีที่ 3, 5 และมีธยมศึกษาปีที่ 2 ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่มีต่อลูก และการประพฤติกปฏิบัติตนของครูในด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี อันจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสม และเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม และประเทศชาติในอนาคต

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบตัวแปรที่มีอำนาจทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเสนอ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ได้ทราบ และใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้กับนักเรียน อันจะส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม และประเทศชาติต่อไป
2. ผลการเปรียบเทียบตัวแปรต่าง ๆ ทำให้ได้ทราบข้อมูลของกลุ่มนักเรียนที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็แนวทางให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ได้หาทางปรับปรุง แก้ไข และส่งเสริม เพื่อให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล
3. เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ในการประพฤติปฏิบัติตน อันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เนื่องจากผลการวิจัยนี้จะแสดงให้เห็นว่า ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ย่อมมีความพึงพอใจครูและเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของครู และมีผลทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนสูงขึ้น หรืออยู่ในเกณฑ์ปกติ แต่ถ้านักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ย่อมส่งผลในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งครู อาจารย์ และผู้บริหาร ควรตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ และหาวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมของครูให้ยึดมั่นในด้านคุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นแนวทางสร้างสรรค์ทั้งตนเองและเด็ก ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต

4. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน และส่งเสริมกิจกรรมทางจริยธรรมรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดเข้าค่ายฝึกอบรม จัดอภิปราย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ครู อาจารย์ และนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรม ตลอดจนมีพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่สังคมยอมรับ ทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา 2533 จังหวัดสระบุรี จำนวน 540 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งแบ่งการศึกษออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

ก. ตัวทำนาย ได้แก่

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. อาชีพของบิดามารดา
3. การศึกษาของบิดามารดา
4. รายได้ของบิดามารดา
5. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก

7. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ
8. การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก
9. ทศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู
 - 9.1 องค์ประกอบด้านความรู้
 - 9.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก
 - 9.3 องค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ

ข. ตัวเกณฑ์ ได้แก่ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศ
 - 1.1 นักเรียนชาย
 - 1.2 นักเรียนหญิง
2. อายุ
 - 2.1 อายุ 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 - 2.2 อายุ 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 2.3 อายุ 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
 - 3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง
 - 3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
4. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว
 - 4.1 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง
 - 4.2 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวปานกลาง
 - 4.3 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่ำ

5. การอบรมเลี้ยงดู แบ่งออกเป็น
 - 5.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
 - 5.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ
 - 5.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก
6. ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แบ่งออกเป็น
 - 6.1 องค์ประกอบด้านความรู้
 - 6.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก
 - 6.3 องค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ
- ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติตน ในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับในสังคม
2. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง ความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นต่าง ๆ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก วัดได้โดยใช้แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ควงเคือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจุติก (2520) ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ 10 เรื่อง มีคำตอบให้เลือกเรื่องละ 6 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกแสดงขั้นตอนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 1 ถึง 6 ให้ผู้ตอบเลือกเรื่องละ 1 คำตอบ แล้วนำคะแนนของผู้ตอบทั้ง 10 เรื่องมารวมกัน และพิจารณาดังนี้
 - ถ้าผู้ตอบได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่า ผู้ตอบมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ
 - ถ้าผู้ตอบได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่า ผู้ตอบมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

ขั้นที่ 6 ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีดังนี้

- ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ
- ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล
- ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ
- ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม
- ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา
- ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,5 สังกัดเทศบาล และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา 2533 จังหวัดสระบุรี

4. เพศ หมายถึง นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

5. อายุ หมายถึง อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

- อายุตั้งแต่ 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
- อายุตั้งแต่ 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- อายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของทุกวิชา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ระดับผลการเรียนที่สูงกว่า 3.0 ขึ้นไป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หมายถึง ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.5-3.0

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง ระดับผลการเรียนที่ต่ำกว่า 2.5

7. อาชีพของบิดามารดา หมายถึง ลักษณะอาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์การเลือกพิจารณาจากบุคคลที่มีอาชีพสูงกว่า แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

อาชีพของบิดามารดาระดับสูง หมายถึง ลักษณะอาชีพของบิดามารดาที่ต้องอาศัยความรับผิดชอบสูง เป็นอาชีพระดับวิชาชีพถึงระดับกึ่งวิชาชีพ ซึ่งในที่นี้จะให้คะแนนอยู่ระหว่าง 4-5 คะแนน

อาชีพของบิดามารดาระดับต่ำ หมายถึง ลักษณะอาชีพของบิดามารดาที่ต้องทำตามคำสั่งของผู้อื่นเป็นงานกึ่งทักษะถึงไม่ต้องอาศัยทักษะและการฝึกฝน ซึ่งในที่นี้จะให้คะแนนอยู่ระหว่าง 1-2 คะแนน (ปิ่นสุวรรณ เสงี่ยมนท์. 2526)

8. การศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์การเลือกพิจารณาจากบุคคลที่มีการศึกษาสูงกว่า แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

การศึกษาของบิดามารดาระดับสูง หมายถึง ระดับการศึกษาของบิดามารดาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายถึงสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การศึกษาของบิดามารดาระดับต่ำ หมายถึง ระดับการศึกษาของบิดามารดาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

9. รายได้ของบิดามารดา หมายถึง รายได้รวมของครอบครัวที่ได้รับในแต่ละเดือน ประกอบกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว ซึ่งได้ใช้จ่ายจากรายได้ดังกล่าวถึงนี้ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

รายได้ของบิดามารดาระดับสูง หมายถึง บิดามารดามีรายได้ตั้งแต่ 5,000 - มากกว่า 10,000 บาทต่อคนน้อยกว่า 4 คน ซึ่งในที่นี้จะให้คะแนนอยู่ระหว่าง 6-9 คะแนน (ดวงเดือน นันธมณวิน. 2529)

รายได้ของบิดามารดาระดับต่ำ หมายถึง บิดามารดามีรายได้น้อยกว่า 5,000 - 10,000 บาทต่อคนมากกว่า 8 คนขึ้นไป ซึ่งในที่นี้จะให้คะแนนอยู่ระหว่าง 1-4 คะแนน (ดวงเดือน นันธมณวิน. 2529)

10. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว หมายถึง ระดับสถานภาพทางครอบครัวของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งวัดได้ด้วยลักษณะอาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียน โดยอาศัยเกณฑ์ในการจัดแบ่ง ลักษณะอาชีพตาม

แนวของ โร (ปิ่นสุวรรณ์ เทสยานนท์. 2526 : 36 - 37 ; อ้างอิงมาจาก Roe. 1966 : 149 - 152) การแบ่งระดับการศึกษาให้แนวจากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประชากรของกรุงเทพมหานคร ปี 2525 (จุฬาลงกรณ์. 2526 : 68) และการจัดแบ่งระดับรายได้แบ่งโดยอาศัยรายได้ต่อเดือนต่อครอบครัว และขนาดของครอบครัว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. 2529 : 107) เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์การจัดระดับความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

10.1 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง หมายถึง สถานภาพทางครอบครัวที่จัดอยู่ในระดับสูงโดยพิจารณาจากคะแนนรวมของดัชนี ลักษณะอาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีคะแนนอยู่ระหว่าง 13 ถึง 17 คะแนน

10.2 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง หมายถึง สถานภาพทางครอบครัวที่จัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาจากคะแนนรวมของดัชนี ลักษณะอาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีคะแนนระหว่าง 8 ถึง 12 คะแนน

10.3 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ หมายถึง สถานภาพของครอบครัวที่จัดอยู่ในระดับต่ำ โดยพิจารณาจากคะแนนรวมของดัชนี ลักษณะอาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3 ถึง 7 คะแนน

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว สามารถวัดได้จากแบบสอบถามในส่วนข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงโดยเปลี่ยนแปลงข้อมูลให้เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้

11. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูหรือการปกครองดูแลของบิดามารดาที่เด็กรับรู้หรือรู้สึกในการศึกษาครั้งนี้ได้ยึดถือตามเกณฑ์ของ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Siegelman. 1965 : 163 - 172 ; อ้างอิงมาจาก Bronfenbrenner. n.d.) ซึ่งแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบคือ

11.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก หมายถึง การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในด้านการแนะนำสนับสนุน และช่วยเหลือ การยินดีที่จะอยู่กับบุตร การยกย่องคุ้มครอง และการให้บุตรมีความเชื่อมั่นในตนเอง

11.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ หมายถึง การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในด้านการลงโทษ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การเฆี่ยนตี การดุด่า การไม่พิจารณาถึงความถูกต้องของบุตร การตัดสินใจพิเศษ เป็นต้น

11.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก หมายถึง การรับรู้ของเด็กที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ในด้านการควบคุม การเรียกร้องเอาจากบุตร เช่น ในด้านความสำเร็จ ความรู้สึกไม่พอใจเมื่อกระทำผิด

การอบรมเลี้ยงดูสามารถวัดได้จากแบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดู ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจาก เสริมเกียรติ นรพมผุย คณะที่ได้จากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ แทนปริมาณการอบรมเลี้ยงดูที่นักเรียนได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

การแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดู จะใช้คะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ โดยกำหนดเกณฑ์ว่านักเรียนคนใดได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใดแบบหนึ่งสูงกว่าอีก 2 แบบ ตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป ซึ่งเป็นความแตกต่างที่มากกว่า หรือเท่ากับคะแนนเต็มหนึ่งพฤติกรรม จะถือว่านักเรียนคนนั้น ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น แต่ถ้าคะแนนการอบรมเลี้ยงดูที่สูงสุดต่างกับอีก 2 แบบไม่ถึง 5 คะแนน ข้อมูลนั้นจะถูกตัดทิ้ง ทั้งนี้เพื่อจะได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามประเภทการอบรมเลี้ยงดู ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

12. พฤติกรรมทางจริยธรรมของครู หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของครู ในสิ่งที่ดีงามเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับในสังคม

13. ทศณคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู หมายถึง ความรู้ ความรู้สึก และความพร้อมในการที่จะกระทำของนักเรียน ที่มีต่อการประพฤติปฏิบัติของครูในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับในสังคม ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะจริยธรรมที่พึงปฏิบัติไว้ 11 ประการ ดังนี้

13.1 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจที่จะทำงาน โดยใช้ความเพียรพยายาม และความสามารถที่มีอย่างเต็มที่ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพอีกทั้งพยายามปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

พฤติกรรม

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้น ๆ
2. มีความเพียรพยายาม
3. ให้ความสามารถอย่างเต็มที่
4. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
5. ยอมรับผลของการกระทำของตน

13.2 ความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ดี และเหมาะสมทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และสังคม

พฤติกรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

1. มั่นคงต่อการกระทำที่ดีของตนและประพฤติตรงตามคุณและคิด
2. ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่และอำนาจหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์

ส่วนตน

พฤติกรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคม

1. ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือเอาดีเข้าตน
2. ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของ

สังคมหรือหมู่คณะ

13.3 ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการให้เหตุผล อย่างสมเหตุสมผล รู้จักคิดไตร่ตรองโดยไม่ยึดตนเองหรือบุคคลอื่น มีความยับยั้งชั่งใจ และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้

พฤติกรรม

1. ใช้วิธีแห่งประชาธิปไตยประกอบด้วย การยอมรับ การคิดพิจารณา ใช้วิธีการแห่งปัญญา

2. รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาละ รู้จักเทศะ
3. ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจ
4. ไม่ยึดถือตนเองหรือบุคคลเป็นใหญ่ หรือการกระทำที่งมงาย

13.4 ความกตัญญูทวาทิ หมายถึง ความรู้สึกสำนึก การแสดงออก และการตอบแทนบุญคุณต่อบุคคลและสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

พฤติกรรม

1. แสดงความเคารพนับถือ ยกย่องเชิดชู ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น
2. ชักนำคนอื่นให้นิยมยินดี ในการทำความดี ตอบแทนผู้มีพระคุณ
3. ปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณด้วยความซื่อตรง ไม่มีลับลมคมใน หรือมีสิ่งใด

แอบแฝงอยู่เบื้องหลัง

4. ไม่ละทิ้งผู้มีพระคุณในคราวที่ผู้มีพระคุณเดือดร้อน ลำบาก
5. ไม่ทำตนให้เป็นที่เสื่อมเสียชื่อเสียง แก่เกียรติ วงศ์ตระกูล และผู้มี

พระคุณ

6. ทำให้ผู้มีพระคุณสุขใจ อิ่มใจ และไม่คิดร้ายต่อผู้มีพระคุณ

13.5 การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง ความสามารถในการควบคุมความประพฤติให้เหมาะสมตามกฎ ข้อบังคับ มีจรรยาบรรณ เพื่อเป็นแบบอย่างให้ผู้อื่นถือปฏิบัติ

พฤติกรรม

1. ประพฤติปฏิบัติตามกฎ และข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ
2. มีการปกครองดี มีจรรยา มีวินัย
3. การรักษาระเบียบวินัยการบริโภค ได้แก่ การรับประทานอาหารให้ถูกหลักอนามัย และสุวิทย์ มีมรรยาทในการรับประทานอาหาร เช่น ไม่รับประทานอาหารในที่ที่ไม่สมควร ฯลฯ

13.6 ความเสียสละ หมายถึง การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกาย การให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ที่ชอบและสละทรัพย์สิน ให้กับผู้เดือดร้อนและสมควรให้ รวมทั้งมีความยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขและให้อยู่ในความดีที่ผู้อื่นสำนึก

พฤติกรรม

1. ช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระการงานที่ไม่มีโทษโดยไม่เบียดเบียน
2. ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งในทางโลก และทางธรรม
3. แบ่งปันเครื่องอุปโภค บริโภค ให้แก่ผู้ขัดสนที่สมควรให้
4. ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข
5. ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นที่ล้นนักผิด

13.7 ความสามัคคี หมายถึง ความสามารถในการปรับตนให้เข้ากับผู้อื่น โดยไม่แยกพวกเรา พวกเขา มีความรักห่มุณะ ร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

พฤติกรรม

1. ปรับตนให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี
2. ไม่แบ่งแยกเป็นพวกเป็นเหล่า
3. รักห่มุณะ มีใจหวังดี
4. รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

13.8 การประหยัค หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งทั้งหลาย อย่างพอเหมาะ สมควร และถูกต้องตามกาลเทศะ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด รวมทั้งรู้จักเก็บรักษา บรณะของเก่า อันควรบรณะให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ และรู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบ และขอบเขตตามควรแก่ฐานะ

พฤติกรรม

1. รู้จักใช้สิ่งของให้ถูกต้องและเหมาะสม, ได้แก่ เวลา ทรัพย์สิน
2. รู้จักเก็บรวบรวมรายได้อันควรเก็บไว้เป็นทุนสำรอง
3. บรณะของเก่าอันควรบรณะให้ใช้ประโยชน์ได้ใหม่
4. ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อ และบำรุงบำเรอ ความสนุกสนานโดยไร้

ประโยชน์

13.9 ความยุติธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง ไม่มี
ความลำเอียง เพราะความชอบหรือรักใคร่ ความเกลียด ความกลัว ความหลง และไม่เข้าข้าง
คนผิด

พฤติกรรม

1. ไม่ลำเอียงเพราะความชอบหรือรักใคร่
2. ไม่ลำเอียงเพราะเกลียด
3. ไม่ลำเอียงเพราะกลัว
4. ไม่ลำเอียงเพราะหลง
5. ไม่เข้าข้างคนผิด

13.10 ความอดสาหัส หมายถึง ความพยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรค
โดยไม่ท้อถอย มีความขยัน อดทน กระตือรือร้น และหนักแน่น ไม่หวั่นไหวง่ายต่อสิ่งชักจูงใด ๆ

พฤติกรรม

1. พยายามต่อสู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ
2. มีความขยัน อดทน ไม่ท้อถอย
3. มีความกระตือรือร้น
4. มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหวง่าย

13.11 ความเมตตากรุณา หมายถึง การแสดงออกถึงความรัก ความสงสาร
ทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อผู้ที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

พฤติกรรม

1. ไม่ฆ่า ทบตี ตัด จำจอง หรือทำร้ายด้วยลักษณะต่าง ๆ
2. ไม่ข่มขู่ คุกคาม เลียดสี พุดจาด้วยความเกรี้ยวโกรธ เคียดแค้น
3. ให้ความอนุเคราะห์เกื้อกูล
4. มีความสลดใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีทุกข์
5. แผ่เมตตาให้ แม้จะมีผู้ทำให้เดือดร้อน

ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ตามแนวความคิดของไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2 - 3) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง ความรู้ แนวความคิดของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู
 2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง อารมณ์ หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู
 3. องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมของนักเรียนตามพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู
- สามารถวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่อง โดยแบ่งการวัด องค์ประกอบแต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับสูง หมายถึง ผู้ที่ได้รับคะแนนจากแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แต่ละองค์ประกอบ เรียงจากสูงลงมา 27%

ระดับปานกลาง หมายถึง ผู้ที่ได้รับคะแนนจากแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แต่ละองค์ประกอบ อยู่ในช่วงตรงกลางระหว่างระดับสูงและระดับต่ำ

ระดับต่ำ หมายถึง ผู้ที่ได้รับคะแนนจากแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แต่ละองค์ประกอบ เรียงจากต่ำขึ้นไป 27%

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. งานวิจัยเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
3. งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางจิตสังคม ภูมิหลังของครอบครัว และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
5. งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
6. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู
7. งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับความหมายของจริยธรรม จะเห็นได้ว่า ท่านผู้รู้ทั้งหลายต่างก็ให้ความหมายคล้ายคลึงกัน จะต่างกันอยู่บ้างก็เฉพาะในรายละเอียด และสำนวนการอธิบายเท่านั้น ดังเช่น

จริยะ คือ ความประพฤติกิริยาอาการที่ควรประพฤติ ซึ่งต้องเป็นการแสดงออกในทางที่ดีเท่านั้น ประพฤติไม่ดีไม่อยู่ในความหมายนี้ จริยธรรม คือ ธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติหรือศีลธรรม กฎของศีล (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 : 214)

สาโรช บัวศรี ให้ความหมายว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติตน เพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 142)

พุทธทาสภิกขุ (2521 : 3) ให้ความหมายว่า จริยธรรมตรงกับคำว่า Ethics ในภาษาอังกฤษ จริย แปลว่า ควรประพฤติ หรือพึงประพฤติ

อำนาจ ทะนิงค์แก และชยันต์ วรรณะภักดิ์ ให้ความหมายว่า จริยธรรม เป็นเรื่องของสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความดีงาม และถูกต้อง สังคมมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่คุณงามความดีของสังคมในส่วนรวม

มานะ ตั้งชวนิช (2523 : 41) ได้พิจารณาความหมายของจริยธรรมไปถึงต้นรากของคำคือ จริยธรรมเป็นคำสมาสระหว่าง

1. จริยา หรือจรรยา หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ
2. กับคำว่า ธรรม หมายถึง คุณธรรม ความดี ความชอบ ความถูกต้อง

เมื่อเอา 2 คำมารวมกัน ก็จะมีความหมายว่า ความประพฤติชอบที่น่าพึงปรารถนาของผู้อื่นที่ได้พบเห็น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนิก (2520 : 3 - 5) ให้คำจำกัดความของจริยธรรมว่า หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประการ คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุนและผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนอีกประการหนึ่งคือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกในสังคมเป็นการกระทำที่สังคมทำโทษ หรือพยายามกำจัด และผู้ที่กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้นผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

กูด (Good. 1964 : 314) ให้ความหมายว่า หมายถึงการปรับพฤติกรรมให้เข้ากับกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานของความประพฤติที่ถูกต้องหรือดีงาม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1965 : 5) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์ หรือมาตรฐาน ของการประพฤติปฏิบัติในสังคม ซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้น มีพฤติกรรมเป็นของตนเอง โดยสังคมจะเป็นตัวตัดสินการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือผิด

จากความหมายของคำว่า จริยธรรม ดังกล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยได้สรุปเพื่อใช้ในงานวิจัยนี้ว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติตน ในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับในสังคม

ประเภทและด้านของจริยธรรม

จริยธรรมอาจจำแนกได้เป็นหลายนัยด้วยกัน เช่น เมื่อจำแนกเป็นประเภทก็อาจจำแนกเป็นความรู้เชิงจริยธรรม ทศณคติเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมเชิงจริยธรรม แต่เมื่อจำแนกเป็นด้าน ก็อาจจำแนกเป็น จริยธรรมด้านเนื้อหา และจริยธรรมด้านโครงสร้าง ในตอนต่อไปนี้จะได้สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับจริยธรรมโดยนัยดังกล่าว จากคำอธิบายของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2 - 5) ดังต่อไปนี้

ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ ว่า ในสังคมของตนนั้นยอมรับหรือไม่ ยอมรับการกระทำชนิดใด อันเป็นเครื่องกำหนดว่าการกระทำชนิดใดเป็นสิ่งที่ควรกระทำ การกระทำชนิดใดไม่สมควรควรเว้น ความรู้เชิงจริยธรรมที่มีในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและการพัฒนาทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนาส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่เด็กเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะในช่วงอายุ 2-10 ปี บุคคลจะได้รับการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้เป็นพิเศษ

ทศณคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศณคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่สำหรับบุคคลบางคน ในสถานการณ์ปกติ

อาจมีทัศนคติเชิงจริยธรรม แตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมได้ นอกจากนี้ทัศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลในเวลาหนึ่ง ยังอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ด้วย

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกหรือไม่เลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องแสดงมูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ตลอดจนพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ของบุคคล โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และพัฒนาการทางอารมณ์ด้วย

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือคงเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่นับเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบ และสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเกิดขึ้นในสถานที่บุคคลถูกยั่วยุให้กระทำผิดกฎเกณฑ์ เมื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ เช่น การกล่าวเท็จ การโกงสิ่งของ เป็นต้น เป็นพฤติกรรมที่จะไม่เกิดขึ้นในผู้ที่มีจริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมประเภทอื่น ๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคล ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

เนื้อหาของจริยธรรม หรือจริยธรรมด้านเนื้อหา นี้ หมายถึง สิ่งที่สังคมแต่ละสังคมอบรมลูกหลานของตนว่าสิ่งใดเป็นสิ่งดี ควรทำ สิ่งใดเป็นสิ่งไม่ดี ควรเว้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา ทางกฎหมาย และระเบียบประเพณีของหมู่เหล่า อาจอยู่ในรูปของค่านิยมของสังคม หรือทัศนคติของบุคคล และอยู่ในรูปของคุณธรรม และทฤษฏีต่าง ๆ จริยธรรมที่เป็นเนื้อหาจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

โครงสร้างของจริยธรรมหรือจริยธรรมด้านโครงสร้างนี้ หมายถึง โครงสร้างที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลในการพิจารณาโครงสร้างทางจริยธรรมนี้ จะต้องคำนึงถึงมูลเหตุจูงใจในการเลือกกระทำเป็นสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกิดจากการเรียนรู้ การคิดของมนุษย์ เพียเจต์ (Piaget) เป็นผู้ริเริ่มเสนอความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของจริยธรรม โดยนัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการรับรู้ และความคิดของบุคคล ซึ่ง

ต่อมา โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปขยายเป็นทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม โดยแบ่งจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 6 ขั้นด้วยกัน คือ ขั้นที่ 1 เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ขั้นที่ 2 แสวงหาผลประโยชน์และสิ่งตอบแทน ขั้นที่ 3 ทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบไม่พยายามทำอะไรให้แตกต่างไปจากที่คนหมู่มากทำกัน ขั้นที่ 4 กระทำตามกฎหรือระเบียบของสังคมอย่างตายตัว ขั้นที่ 5 ปฏิบัติตามข้อตกลงของสังคมและคำมั่นสัญญา ยึดมั่นในกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของสังคม (แต่ก็ยังคิดว่าอาจจะเปลี่ยนได้เมื่อชอบด้วยเหตุผลและเป็นประโยชน์ต่อสังคมมาก) ขั้นที่ 6 ยึดถือจริยธรรมอันเป็นสากล (ใช้สำนึกในจริยธรรมอันสูงกว่ากฎเกณฑ์ในสังคมของตนเป็นเครื่องนำทางในการปฏิบัติตนเป็นผู้เข้าถึงหลักธรรมอันสูงสุดของศาสนา) เป็นที่น่าสังเกตว่า จริยธรรมในเชิงโครงสร้างนี้มีได้ขึ้นกับเนื้อหา ความคิดความเข้าใจที่กำหนดโดยสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่ แต่ขึ้นอยู่กับการใช้เหตุผลของบุคคล ซึ่งการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลนี้ จะพัฒนาไปได้สูงหรือไม่ขึ้นอยู่ระดับสติปัญญา และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของบุคคลประกอบกับการมีประสบการณ์ที่เหมาะสมในสังคมอีกด้วย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

นักทฤษฎีทางจริยธรรมมีด้วยกันหลายคน แต่ละคนมีความเชื่อแตกต่างกัน นักทฤษฎีทางจริยธรรมบางท่าน เชื่อว่า สังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของบุคคล และเชื่อว่าคนต่างกลุ่มต่างสังคมย่อมมีจริยธรรมแตกต่างกัน แต่นักทฤษฎีเชิงจริยธรรมอีกพวกหนึ่งเชื่อว่า ความพร้อมที่จะมีความเจริญทางจิตใจแฝงอยู่ในตัวบุคคลตั้งแต่แรกเกิด เมื่อเติบโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนี้จะเริ่มแสดงอย่างเด่นชัด และเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางที่สังคมกำหนด สภาพแวดล้อมของบุคคลมีอิทธิพลในการถ่วง หรือเร่งพัฒนาการ หรืออาจมีอิทธิพลในการเร่งรัดพัฒนาการด้านจริยธรรม

แต่นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ ยอมรับว่าจริยธรรมมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับจากวัยทารกถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่ แม้ว่าจะมีการพัฒนาทางจริยธรรมในช่วงที่แตกต่างกัน แต่มีลำดับขั้นตอนคล้ายคลึงกัน

h ๒๒454
181663

ดังทฤษฎีต่าง ๆ ของนักทฤษฎีทางจริยธรรมที่รู้จักกันแพร่หลายและเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจริยธรรม 3 ทฤษฎีใหญ่ ได้แก่ ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา และทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ดังรายละเอียดกล่าวคือ

1. ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีอิทธิพลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมใช้เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของบุคคล โดยเฉพาะประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ ภายในสังคม บุคคลจะได้รับการปลูกฝังจริยธรรมจากสิ่งแวดล้อมและสังคมมาตั้งแต่เกิด สกินเนอร์ (Skinner, 1971 : 126 - 128) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ จารีตประเพณี ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดเงื่อนไขทางสังคมให้เด็กประพฤติปฏิบัติตั้งแต่เกิด เงื่อนไขทางสังคมเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั้น ๆ พ่อแม่และผู้ใหญ่จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้เด็กถึงแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนภายในสังคม ซึ่งแนวความถูกผิดชั่วดี ถึงแม้ว่าบุคคลจะไม่มีจริยธรรมหรือความต้องการจริยธรรมมาตั้งแต่เกิด แต่เมื่อโตขึ้นก็ต้องมีจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น นอกจากนี้ ดีไรท์ (D. Wright, 1978 : 27 - 30) เชื่อว่าสังคมจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคล กลุ่มสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่จะเป็นเป้าหมายจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้น เด็ก ๆ จะเรียนรู้สิ่งที่ดีที่เลวจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยกระบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบ ผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่คุณเคารพรัก จนในที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเองโดยอัตโนมัติ ดังนั้นถ้าผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง เด็กก็จะเลียนแบบและจะเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงไปด้วย

นอกจากนี้นักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมหลายท่านเชื่อว่า การพัฒนาจริยธรรมจะเกิดขึ้นในช่วงแรกของชีวิตมนุษย์ คือ ในช่วงลิบปีแรก และจะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลงในช่วงหลัง ๆ ของชีวิต แม้ว่านักทฤษฎีบางคนจะยอมรับการผันแปรทางสังคมและสถานการณ์ในชีวิต อาจมีผลให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมในวัยผู้ใหญ่ได้ก็ตาม ดังนั้นตามแนวคิดนี้กลุ่ม

บุคคลที่รับผิดชอบ ในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กมากที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวของเด็กเอง รองลงมาคือ โรงเรียนอนุบาล และประถมศึกษา นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์

✕ ในเรื่องเดียวกันนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 5) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า จริยธรรมของบุคคล มีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม กล่าวคือ บุคคลที่เกิดมาในสังคมจะเรียนรู้ และยอมรับประเพณีในสังคมของตน ซึ่งจะแตกต่างจากจารีตประเพณีของสังคมอื่น ๆ ไม่มากนักน้อย ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า แหล่งกำเนิดที่สำคัญของจริยธรรมของบุคคลก็คือสังคม และผู้ที่อยู่ในแวดล้อมคนนั้นเอง รากฐานของการเกิดจริยธรรม จะเริ่มก่อตัวขึ้นในทารกตั้งแต่แรกเกิด โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นที่ละน้อยตามที่พัฒนาการทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ที่จะอำนวยให้

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

นักทฤษฎีกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า การพัฒนาจริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับสติปัญญาและการคิดหาเหตุผลของแต่ละบุคคล ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมจึงจำเป็นต้องศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคล ซึ่งจะพัฒนาไปตามลำดับขั้น

2.1 เพียเจท์ (Piaget. 1969 : 122) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก เชื่อว่าพัฒนาการจริยธรรมของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น นอกจากนี้ยังเชื่อว่าพื้นฐานของจริยธรรมเกิดขึ้นจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในสังคม และพัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากลในทุกวัฒนธรรม

มอง เพียเจท์ (Jean Piaget) ได้แบ่งระดับของจริยธรรมออกเป็น 2 ชั้น คือ

1. ชั้นฝึกกฎเกณฑ์จากภายนอก (Heteronomous) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะอยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กมาก ในขั้นนี้เด็กจะยึดถือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามตัว คิดเป็นผิด ถูกเป็นถูก ถ้าทำความผิดก็ต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจ หรือสาเหตุของการกระทำนั้น ๆ

2. **ขั้นสำนึกในกฎเกณฑ์ (Autonomous)** พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้เป็นระยะที่เด็กมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ในระยะนี้เด็กจะมีความคิดเป็นของตนเอง เด็กจะมีเหตุผลที่คำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของการกระทำนั้นด้วย การที่เด็กเปลี่ยนการรับรู้กฎเกณฑ์ที่ตายตัว หรืออิทธิพลจากภายนอก มาเป็นขั้นที่มีกฎเกณฑ์ของตนเองนี้ เนื่องมาจากพัฒนาการด้านสติปัญญา ระดับอายุ และการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนหรือมีประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนด้วยกัน

2.2 **โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964 : 405)** ได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของ ฌอง เปียเจต์ (Jean Piaget) จากการศึกษาระยะยาว และนำคำตอบของเยาวชนอเมริกาในช่วงอายุ 10 - 16 ปี มาวิเคราะห์เกี่ยวกับการให้เหตุผลทางจริยธรรมในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างความต้องการของบุคคลกับกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โดยพิจารณาจากเหตุผลของผู้ตอบ อายุ 10 ปี ใช้มากที่สุด จนถึงเหตุผลขั้นที่ 6 เด็กอายุ 16 ปีใช้มากกว่าเด็กอายุที่ต่ำกว่าทั้งหมด แล้วนำเหตุผลที่ได้จากคำตอบเหล่านี้มาปรับปรุงคำจำกัดความของแต่ละขั้นอีกหลายครั้ง และได้สรุปว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับอายุ และพัฒนาการทางสติปัญญา โดยแบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับมี 2 ขั้น เริ่มจากขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุด ดังนี้

1. ระดับก่อนเกณฑ์ (Preconventional Level)

ในระดับนี้เด็กจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ โดยกระทำตามที่ผู้มีอำนาจเหนือตนและพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ หรือการได้รับรางวัล ซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ เด็กจะกระทำในสิ่งที่เห็นประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น โดยนำมาเกี่ยวข้องทางด้านสรีระเป็นใหญ่ เด็กในระยะนี้จะเข้าใจว่าความดี คือ สิ่งที่ทำไปแล้วไม่ถูกลงโทษ และทำดีแล้วได้รับรางวัลจึงจะทำ เด็กจะเชื่อหรือกระทำตามที่ผู้มีอำนาจเหนือตน ในการลงโทษหรือให้รางวัล พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับก่อนเกณฑ์นี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นหลบหนีการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) ในขั้นนี้เด็กจะใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษ เป็นเหตุผลในการกระทำ เด็กจะทำดีตามกฎหมายของผู้มีอำนาจเหนือตน และอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ใหญ่ เพราะกลัวการถูกลงโทษ เช่น กระทำดี เพราะกลัวจะถูกตี ไม่ใช่เพราะกลัวความผิด

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) การกระทำดีหรือการกระทำที่ถูกต้อง ในขั้นนี้เด็กจะเห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เด็กกระทำความดีในขั้นนี้จะเห็นได้ ในทำนองการได้และเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ เช่น เมื่อเขาให้ฉันมา ฉันก็ตอบแทนเขาไป เป็นต้น

2. ระดับตามกฎหมาย (Conventional Level)

พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ เด็กจะเห็นความสำคัญของหน้าที่ความรับผิดชอบของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และรู้จักรักษากฎเกณฑ์ เพราะเห็นความสำคัญของกลุ่มหรือเพราะมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหลัก ในระดับนี้เด็กจะไม่กระทำความผิดเพราะต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ และยึดกฎเกณฑ์ของกลุ่มและสังคมเป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติ พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ อยากเป็นเด็กดี เด็กน่ารัก (The Interpersonal Concordance or "Good boy-nice Girl" Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้เด็กจะกระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่น ๆ จะเห็นด้วยและพอใจ เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูง เพราะต้องการยอมรับจากผู้อื่นโดยจะกระทำดี เพราะต้องการที่จะเป็นเด็กดีของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามกฎหมายและระเบียบของสังคม (The "Law and Order" Orientation) ในระดับนี้บุคคลจะเข้าใจในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม เข้าใจถึงบทบาท และหน้าที่ของบุคคลที่พึงปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และกลุ่มสังคมที่เป็นสมาชิกอยู่และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม เพื่อประโยชน์ต่อกลุ่มสังคมของตน

3. ระดับเหนือกฎหมาย (Postconventional, Autonomous or Principle Level)

พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้บุคคลจะเข้าใจถึงค่านิยม คุณค่าทางจริยธรรม หลักเกณฑ์ที่นำไปใช้ โดยพิจารณาถึงสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสม และ เที่ยงธรรม รู้จักไตร่ตรอง และตัดสินใจต่าง ๆ ตามที่เห็นว่าสิ่งใดจะสำคัญมากกว่ากัน พิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ไม่ยึดหลักเกณฑ์ตายตัว ไม่ยึดตัวบุคคลหรือ ค่านิยมของกลุ่มเป็นเกณฑ์ พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ ✓

ขั้นที่ 5 ขั้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือขั้นมีเหตุผลเคารพตนเอง (The Social Contrast, Legalistic Orientation) บุคคลในขั้นนี้จะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ความถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาถึงค่านิยมเฉพาะตัวบุคคลเป็นสิทธิเฉพาะตัว คำนึงถึง สถานการณ์และกฎเกณฑ์ที่มีเหตุผล ซึ่งได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ เคารพมติที่มาจาก การลงความเห็นอย่างเป็นประชาธิปไตย และถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ย่อมเปลี่ยนแปลงได้ ถ้ามี เหตุผลที่เหมาะสมกว่า หน้าที่ของบุคคลในขั้นนี้ คือ การกระทำตามข้อสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ และไม่พยายามที่จะวิเคราะหสิทธิของผู้อื่นอีกด้วย เห็นแก่ประโยชน์ของ ส่วนรวมเป็นหลัก

ขั้นที่ 6 ขั้นทำตามหลักอุดมคติสากล (The Universal - Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้ความถูกต้องคือ ความสำนึกถึงคุณค่าของ ความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่บุคคลนั้นพิจารณา โดยคำนึงถึงเหตุผลอย่างกว้างขวาง มีความ เป็นสากลของผู้ที่เจริญแล้ว คำนึงถึงประโยชน์ของมนุษยชน ไม่ใช่เฉพาะกลุ่มบุคคลและปฏิบัติ ตามความถูกต้องนั้นอย่างไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใด ๆ มีความละเอียดต่อการกระทำชั่ว แม้จะไม่มีใครรู้เห็นก็จะไม่กระทำ คุณธรรมของบุคคลในขั้นนี้จะเป็นามธรรม เช่น การยอมรับในคุณค่า ของมนุษย์ทุกคน การยอมรับว่าทุกคนมีสิทธิที่เท่าเทียมกันในความเป็มนุษย์ คุณธรรมในขั้นนี้ จะเกิดขึ้นได้ในบุคคลที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และความรู้อย่างกว้าง ขาว

โคลเบอร์ก (Kohlberg) เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไป ตามลำดับขั้นจากขั้นที่ 1 ผ่านไปตามลำดับ ถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการให้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคม

ใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ที่ได้คิดขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด และการให้เหตุผล ทำให้การให้เหตุผลในขั้นสูงมีมากขึ้น เหตุผลขั้นที่ต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงทุกที และถูกละทิ้งไปในที่สุด พัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลไม่จำเป็นต้องไปถึงขั้นสูงสุด อาจจะหยุดชะงักในขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา และประสบการณ์ทางด้านสังคมของบุคคลนั้น โคลเบอร์กได้กล่าวถึงจริยธรรม สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ระดับของจริยธรรมตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการให้เหตุผลทางจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้น 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2 - 7 ปี) ขั้น 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (2 - 10 ปี)
ขั้น 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 18 ปี) ขั้น 4 หลักการทำหน้าที่ทางสังคม (13 - 16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (10 - 16 ปี)
ขั้น 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป) ขั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป)

จากการศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา จะพบว่า จริยธรรมของบุคคลจะมีพัฒนาการเป็นไปตามลำดับขั้นและพัฒนาการทางจริยธรรม จะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญา กล่าวคือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตขึ้นเท่าไร เขาก็ยังจะรับรู้จริยธรรมได้สูงขึ้นเท่านั้น

ฮอฟแมน (Hoffman, 1970 : 277) ได้เปรียบเทียบขั้นของพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก และเพียเจต์ โดยกล่าวว่า ขั้นที่ 1 ของโคลเบอร์กคล้ายกับขั้นที่ยึดข้อบังคับ (Morality of Constraint) หรือจริยธรรมขั้นแรกของเพียเจต์ เพราะมาจากเรื่องของความเชื่อฟังเหมือนกัน แต่ต่างกันที่การตีความหมาย กล่าวคือ เพียเจต์อธิบายว่า เด็กเล็กเชื่อฟังผู้ใหญ่ ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง ตัดสินว่าอะไรดีหรือไม่ดีตามคำบอกและคำสั่งของผู้ใหญ่ เด็กให้ความสำคัญกับผลของการกระทำที่ถูกลงโทษ เพราะการลงโทษเป็นเหมือนสิ่งที่ยอกแนวทางความคิดของผู้ใหญ่ ส่วนโคลเบอร์กเชื่อว่า เพียเจต์ให้ความสำคัญกับผู้มีอำนาจและเรื่องของกฎเกณฑ์กับเด็กเล็กมากเกินไป จนมองข้ามความขัดแย้งระหว่างเด็กกับบิดามารดา โคลเบอร์ก อธิบายเพิ่มเติมว่าที่จริงเด็กไม่ได้ยำเกรงผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจเนื่องจากเหตุผลอื่นใด นอกเสียจากผู้ใหญ่หรือบิดามารดามีกำลังเหนือกว่าตน ความปรารถนาที่แท้จริงของเด็กคือ ต้องการหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ (หลักขั้นที่ 1 ของโคลเบอร์ก) มากกว่าได้รับอิทธิพลจากความคิดของผู้ใหญ่ จนทำให้เด็กเชื่อตาม โคลเบอร์กยังเห็นว่าจริยธรรมของเด็กเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรู้ การคิด และแรงจูงใจร่วมกัน แต่เพียเจต์มองข้ามเรื่องแรงจูงใจ นอกจากนี้โคลเบอร์กเชื่อว่า เด็กเล็กนั้นยังขาดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ และตามทฤษฎีของโคลเบอร์กเรื่องเกี่ยวกับการเคารพกฎเกณฑ์จะเกิดขึ้นในจริยธรรมขั้นสูง คือ ขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ส่วนจริยธรรมขั้นที่ 2 ของโคลเบอร์กหรือจริยธรรมขั้นสูงของเพียเจต์ คือ ยึดหลักแสวงหารางวัลนั้น คล้ายกับขั้นความร่วมมือเสมอหน้า (Morality of Reciprocity) ในด้านที่ต่างให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์และการตอบแทนซึ่งกันและกัน โคลเบอร์กได้วิจารณ์เพียเจต์ว่า ตีความขั้นของพัฒนาการกว้างเกินไป การที่เด็กอายุ 10-12 ปี ตามที่เพียเจต์กล่าวว่า อยู่ในขั้นสูงสุดและบรรลุพัฒนาการทางจริยธรรมโดยสมบูรณ์แล้ว ที่จริง

ยังมีขั้นของพัฒนาการขั้นสูงที่จะต้องผ่านอีก บางส่วนของจริยธรรมขั้นแรกของเพียเจต์ อยู่ในจริยธรรมขั้นที่ 1-4 ของโคลเบอร์ก และบางส่วนของจริยธรรมขั้นที่ 2 หรือขั้นสูงสุด ของเพียเจต์อยู่ในจริยธรรมขั้นที่ 2-6 ของโคลเบอร์กด้วย

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

เป็นทฤษฎีที่เอาหลักการเสริมแรง (Principle of Reinforcement) และหลักการเชื่อมโยง (Principle of Association) มาใช้อธิบายวิธีการและขบวนการที่บุคคลได้รับจากสังคม สิ่งแวดล้อมและสังคม หรือวัฒนธรรมว่า เป็นตัวกำหนดเงื่อนไขทางสังคมให้กับเด็กนับตั้งแต่เกิด พ่อแม่จะเป็นผู้สอนเด็กให้ทราบถึงแนวปฏิบัติในสังคม การแยกความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกหรือผิด ดีหรือเลว โดยใช้สิ่งเสริมแรงทางคำพูด เห็นได้ชัดว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นความงอกงามของพฤติกรรม และอารมณ์ จากการปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีแรงขับพื้นฐานมาจากความต้องการทางชีววิทยา การแสวงหารางวัล ตลอดจนการหลีกเลี่ยง การถูกสังคมลงโทษ ด้วยเหตุนี้แม้ว่ามนุษย์เราจะมีได้มีจริยธรรมหรือความต้องการมาตรฐานทางจริยธรรมมาตั้งแต่เกิดก็ตาม เมื่อโตขึ้นจะมีปทัสฐานของจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งได้มาด้วยการเสริมเรงนั่นเอง ในการอธิบายต้นกำเนิด และการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมการเรียนรู้ ได้เน้นการเรียนรู้โดยบังเอิญ และการเลียนแบบเป็นสำคัญ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย โดยให้ความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ ซึ่งจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ จนกลายเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลนั้นไปในที่สุด สิ่งทีกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ คือ การหวังความพอใจ และการหลบหลีกจากความทุกข์ (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก. 2520 : 11)

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยเฉพาะทฤษฎีที่เสนอโดยอัลเบิร์ต แบนดูรา (ชัยพร วิชาวุธ. 2526 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Bandura. n.d.) ซึ่งมีความสมบูรณ์มากในปัจจุบัน มีแนวคิดพอสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งที่เราเรียนรู้ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำเมื่อมนุษย์เราเรียนรู้สิ่งเหล่านี้ ก็จะกลายเป็นความเชื่อมั่นที่มีผลในการควบคุม พฤติกรรมมนุษย์ เมื่อประสบเหตุการณ์หนึ่งมนุษย์ก็มีความหวัง

2. วิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้น โดยตนเองหรือเกิดจากการสังเกต พฤติกรรมหรือผลกรรมของผู้อื่น และจากการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นบันทึกไว้ด้วยวิธีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ทำให้มนุษย์เรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

3. ความเชื่อ ผลของการเรียนรู้ของมนุษย์ จะพัฒนาเป็นความเชื่อ ความเชื่อของมนุษย์ มีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ จะเห็นได้จากตัวอย่างการยอมอดทนต่อความทุกข์ยากลำบากด้วยความเชื่อว่า จะทำให้มีความสุขในอนาคต

4. การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด มนุษย์สามารถคิดในเชิงประเมินว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ จะทำให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง และผลกระทบต่าง ๆ มีความน่าปรารถนามากน้อยเพียงใด การคิดในเชิงประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใด พฤติกรรมหนึ่งและนำไปสู่การบังคับตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติตามที่ตนตั้งใจไว้

จากการศึกษาจริยธรรมแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม จะพบว่า การพัฒนาจริยธรรมให้แก่บุคคลจะต้องใช้วิธีการเรียนรู้ ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลประสบด้วยตนเอง หรือการให้เป็นแบบอย่าง หรือการบอกกล่าวอบรมให้บุคคลเกิดความเชื่อ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลรู้จักควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม

จากทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรมที่กล่าวมาแล้วทั้ง 3 ทฤษฎี จะเห็นว่า ทฤษฎีดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจริยธรรมให้แก่เยาวชนในสังคมให้มีความเจริญเติบโตด้วยความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรควรทำและอะไรไม่ควรทำ ทั้งนี้เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าและอยู่ในสังคมได้อย่างร่มเย็น

วิธีการพัฒนาจริยธรรม

1. การให้ความรู้สูงขึ้น เป็นวิธีการฝึกฝนเด็กให้ให้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น โดยใช้วิธีการที่เหนือกว่าเด็กใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ความรู้ขั้นที่สูงขึ้นกว่าที่ตนมีอยู่เมื่อเด็กได้รับเหตุผลอันใหม่ เด็กจะนำมาคิดเปรียบเทียบกับเหตุผลเดิมของตน ซึ่งจากการเปรียบเทียบนี้เด็กจะเกิดการรู้ที่ขัดแย้งกัน หรือเกิดความไม่สมดุลทางความคิดขึ้น ความไม่สมดุลนี้จะเป็เครื่องกระตุ้นให้เด็กมีการปรับปรุงโครงสร้างทางความคิดของตน เพื่อให้เด็กเกิดความสมดุลขึ้นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจและยอมรับเหตุผลในขั้นที่สูงกว่าขั้นของตนได้

โครว์เลย์ (สนิท ทรนัธวารี. 2528 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Crowley. 1968) ใช้หลักการขัดแย้งหรือหลักการไม่สมดุล ยกย่องเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กชั้นประถมปีที่หนึ่ง ซึ่งเดิมใช้หลักตัดสินจริยธรรม ตามปริมาณความเสียหายทางวัตถุ มาเป็นการใช้หลักตัดสินตามความจงใจที่จะกระทำผิดแทน โครว์เลย์ พบว่า วิธีการนี้ใช้ได้ผลดี และยังพบว่า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คงทนอยู่ต่อไปอีกนานหลังการฝึกไปแล้ว

2. การให้แสดงบทบาท การให้เด็กแสดงบทบาทเป็นตัวละครในเรื่องที่มีปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กมีความผูกพันใกล้ชิดกับปัญหาตัวเองในเรื่องเหมือนกับเป็นตัวละครของตนเอง

เทรซี และครอส (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก. 2524 : 66 ; อ้างอิงมาจาก Tracy & Cross. 1973) ได้ใช้การแสดงบทบาทโดยเลือกสภาวะการณ์ให้เหตุผลที่เหนือกว่าจริยธรรมของผู้รับหนึ่งขึ้น ซึ่งเป็นสภาวะที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมมากที่สุดมาใช้ เพื่อเปรียบเทียบว่าวัยรุ่นที่มีลักษณะเช่นไร จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมได้มากที่สุด ผลปรากฏว่า วัยรุ่นที่มีการพัฒนาจริยธรรมเนื่องจากประสบการณ์ในงานวิจัยนี้มากที่สุดคือ ผู้ที่มีจริยธรรมในระดับก่อนกฎเกณฑ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจะพัฒนาจริยธรรมของผู้มีจริยธรรมต่ำย่อมทำได้ง่ายกว่าการจะพัฒนาจริยธรรมของผู้ที่มีจริยธรรมปานกลางหรือสูง

3. การใช้กลุ่มเพื่อน เด็กวัยรุ่นจะยึดถือเพื่อนเป็นแบบอย่าง และคล้อยตามลักษณะของเพื่อน ๆ ได้โดยง่าย ลอเอเฟอร์วี และวัลโลชิน (ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จนิท. 2524 : 66 ; อ้างอิงมาจาก Lefurgy & Waloshin. 1979) ให้เด็กชายและเด็กหญิงได้รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ ผู้แสดงเหตุผลสูงหรือต่ำกว่าระดับจริยธรรมของวัยรุ่นผู้หนึ่งนั้น ผลปรากฏว่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลรุนแรงมาก สามารถทำให้เกิดการเพิ่ม หรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทน วัดพบได้หลังจากฝึก 100 วัน แต่การเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นสูงขึ้นกว่าเดิม มีผลคงทนมากกว่าการเปลี่ยนจริยธรรมเป็นขั้นที่ต่ำกว่าเดิม

4. การให้เลียนแบบจากแบบ เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้น ๆ ตามตัวแบบได้ การวัดตัวแบบให้นี้ถ้าเป็นการให้ความรู้แก่ผู้ถูกทดลองบทบาทเพื่อรับคำแนะนำจากเพื่อนหรือการให้เพื่อน แสดงความคิดเห็นที่เหมือนกันเป็นเอกฉันท์ อันทำให้ผู้ถูกทดลองคล้อยตามกลุ่มเพื่อนได้มาก การจัดตัวแบบเพื่อให้เกิดการเลียนแบบเป็นวิธีที่มีการศึกษาค้นคว้ามากพอสมควร เพราะเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเชื่อว่า เด็กจะเรียนรู้จากสังคมมากที่สุด และเป็นวิธีการที่เด็กอาจทำตามโดยไม่รู้สึกรู้ว่ากำลังถูกชักจูง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

การศึกษางานวิจัยภายในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้า มีผู้ศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไว้หลายท่าน ซึ่งส่วนมากจะศึกษาตามทฤษฎีพัฒนาการของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ดังนี้

สุรพล นาควนิช (2521) ได้ศึกษาระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีจริยธรรมของการกระทำความดี เพื่อยังประโยชน์ให้แก่ตนเอง บุคคลอื่น หรือสังคม (ระดับ 3) และการกระทำความดี เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุข และมีจิตใจผ่องใสโดยทั่วไป (ระดับ 4)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524) พบว่า ค่าเฉลี่ยของจริยธรรมของกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 5 รวมทั้งประชาชนมีจริยธรรมการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา เมตตากรุณา สติสัมปชัญญะ ซื่อสัตย์สุจริต และขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับที่ 3 ซึ่งเป็นระดับที่มีการกระทำดีโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่เป็นหลัก ยกเว้นกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในระดับ 2 ซึ่งเป็นระดับที่มีการกระทำดี โดยคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมแคบ ๆ หรือผู้ที่ใกล้ชิดเท่านั้น โดยเฉพาะจริยธรรม การฝักรสัจธรรม และหิริโอตตัปปะทุกกลุ่มมีจริยธรรมอยู่ในระดับ 2 โดยสรุปแล้วระดับจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3, 5 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างระดับขั้นที่ 2 ถึงระดับขั้นที่ 4

เดช วิโย (2522) ทดสอบโดยยึดหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้นของโคลเบอร์ก พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับที่ 1 ถึง 2 ช่วงปลาย ส่วนมากอยู่ในขั้นที่ 1 ช่วงปลาย

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 1 ช่วงปลายไปจนถึงขั้นที่ 3 ช่วงปลาย แต่ส่วนมากอยู่ในขั้นที่ 2 ช่วงต้น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ 2 ไปจนถึงขั้นที่ 4 ช่วงต้น ส่วนมากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในขั้นที่ 2 ช่วงปลาย และส่วนมากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในขั้นที่ 3 ช่วงต้น

สิริพร แก้วน่ม (2526) ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 876 คน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4

นันทิยา ยิ่งเจริญ (2527) ศึกษาพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 จำนวน 606 คน พบว่า พัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 มีแนวโน้มจะพัฒนาการเพิ่มขึ้นจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง และนักเรียนส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้น 4 และ 5

งานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังของครอบครัว และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ลักษณะทางชีวสังคมที่จะศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิหลังของครอบครัว ศึกษาจากฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การศึกษาตัวแปรดังกล่าวกับจริยธรรม ได้มีผู้ทำการศึกษากันมาก แต่งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาเปรียบเทียบโดยแยกตามตัวแปรอิสระแต่ละตัว หรือใช้ตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งเพียงบางตัว ทำให้ผลการวิจัยมีทั้งขัดแย้งและสอดคล้อง ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรอิสระดังกล่าวน่าจะส่งผลร่วมกันต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ดังนั้นการอธิบายสาเหตุของความแตกต่างในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลโดยใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเพียงอย่างเดียว น่าจะไม่สมเหตุผลผล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรอิสระดังกล่าวมาใช้ในงานวิจัยอีก โดยศึกษาตัวแปรอิสระร่วมกัน ซึ่งจะทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึง 2 แบบ คือ ศึกษาตัวแปรอิสระร่วมกัน และศึกษาเปรียบเทียบโดยแยกตามตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยขอเสนอผลงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

เพศกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

เออร์บาช (Urbach. 1976) ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กเกรด 4 และเกรด 6 โดยใช้เรื่องซึ่งตรงกับสถานการณ์ด้านความเอื้อเฟื้อและความซื่อสัตย์ของ Kohlberg 8 เรื่อง ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กเกรด 4 และเกรด 6 เมื่อพิจารณาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับสถานการณ์ในเรื่อง ปรากฏว่า เด็กใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 แก้นิยามเรื่องความซื่อสัตย์ และในขั้นที่ 4 ใช้เกี่ยวกับเรื่องความเอื้อเฟื้อเด็กชายใช้เหตุผลขั้นที่ 1 มากกว่าเด็กหญิง เด็กหญิงใช้เหตุผลขั้นที่ 3 มากกว่าเด็กชาย แสดงให้เห็นว่าเด็กชายหญิงใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

ซาปिरา (Shapira. 1976 : 19 - 26) ได้ศึกษาการเล่นของเด็กในเมืองกับเด็กในคินบัตซ์ (Kibbutz) ในประเทศอิสราเอล โดยศึกษาเด็กอนุบาล และประถมศึกษา

จากโรงเรียนสหศึกษาของรัฐบาล พบว่า เด็กชาย และเด็กหญิงให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

โฮลสไตน์ (Holestein. 1976) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของวัยรุ่นและบิดามารดาของวัยรุ่น การวิจัยเป็นแบบระยะยาว 3 ปี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กชายหญิง และบิดามารดาของเด็ก โดยใช้การสัมภาษณ์ตามวิธีการของโคลเบอร์ก ปรากฏว่าครั้งแรก เด็กหญิงส่วนใหญ่ เมื่ออายุ 13 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 เด็กชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 2 แต่เมื่อวัดอีกครั้ง เมื่ออายุ 16 ปี วัยรุ่นชายส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ในขณะที่วัยรุ่นหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3-5 สำหรับบิดามารดาเด็กซึ่งอายุอยู่ในช่วง 40 ปีเศษ ส่วนมากมีจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ผู้ใหญ่ชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าผู้ใหญ่หญิง และในช่วง 3 ปี ที่วัดซ้ำ จริยธรรมของผู้ใหญ่ก้าวหน้าขึ้นน้อยมาก ซึ่งตรงข้ามกับวัยรุ่นชายหญิง และเด็ก มีพัฒนาการทางจริยธรรมก้าวหน้าเร็วมาก

ชไนเดอร์ (Schneider. 1979) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในเรื่องเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กชายและเด็กหญิงไม่มีความแตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศ มีการศึกษาจริยธรรมในวัยต่าง ๆ และพบผลการวิจัยที่มีความสอดคล้องและขัดแย้งกัน ซึ่งผู้วิจัยจะแบ่งการศึกษาตามวัย เพื่อให้เห็นผลการวิจัยชัดเจน ดังนี้

เด็กก่อนวัยเรียน ทิพนวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522) ศึกษาเด็กอายุ 4-6 ปี จำนวน 83 คน พบว่า เด็กชายและเด็กหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

วัยเด็ก กายแก้ว นงษ์อุดม (2524) ศึกษาพัฒนาการของการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 จำนวน 150 คน พบว่า เด็กชายและหญิงมีพัฒนาการของการคิดเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับ สิริพร แก้วนุ่น (2526) ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษา

ในเขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 786 คน พบว่า เด็กหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ นันทิกา ชิ่งเจริญ (2527) ผู้ซึ่งศึกษาพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 จำนวน 606 คน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทิต นัคเย็น (2524) ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 375 คน

วัชรัน ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจจนิก (2520) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า ในกลุ่มนักเรียนอายุประมาณ 13-15 ปี หญิงมีการพัฒนาทางจริยธรรมสูงกว่าชายอย่างเห็นได้ชัด ส่วนในระดับอายุ 17-19 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กชายและเด็กหญิงเท่าเทียมกัน ส่วนในระดับ 19-21 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมของชายก้าวหน้ากว่าของหญิงอย่างเห็นได้ชัด

จากผลงานวิจัยทั้งภายนอกและภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังกล่าวมาแล้วนั้น แสดงว่ายังหาข้อสรุปที่แน่นอนไม่ได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวแปรเพศน่าจะเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่ควรจะทำการวิจัยซ้ำ และผู้วิจัยมีความเชื่อว่า เพศหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย เพราะจากการประมวลผลการวิจัยการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของหญิงเปรียบเทียบกับชาย ปรากฏว่าเด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาได้เร็วกว่าเด็กชาย ทำให้เด็กหญิงมีความฉลาดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งอาจทำให้เด็กหญิงเข้าใจกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อเรียกร้องทางสังคมได้เร็วและมากกว่าเด็กชาย ในช่วงอายุก่อนวัยรุ่นและระยะวัยรุ่น นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524) ได้กล่าวถึงการวิจัยต่าง ๆ ยืนยันว่า เด็กหญิงมีการคล้อยตามสังคมสูงกว่าเด็กชาย ซึ่งอาจทำให้คาดว่า เพศหญิงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่า นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย

อายุกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โคลเบอร์ก (ควงเคือน พันธมนาวิน. 2520 : 15 - 16 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1964) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับอายุ พบว่า เด็กอเมริกันอายุ 7, 10, 13 และ 16 ปี นิยมใช้เหตุผลในขั้นที่สูงตามอายุ กล่าวคือ เด็กอายุ 7 ปี ประมาณ 90% ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เด็กอายุ 10 ปี แม้จะยังใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เสียส่วนมาก (50 กว่าเปอร์เซ็นต์) แต่มีอีกพวกหนึ่งที่ใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 (34 เปอร์เซ็นต์) ส่วนวัยรุ่นอายุ 13 ปี ใช้เหตุผลในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 (มากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์) และมีพวกที่ใช้เหตุผลในขั้นที่ 1 และ 2 (น้อยกว่า 20 เปอร์เซ็นต์) ส่วนวัยรุ่นตอนปลายอายุ 16 ปี แม้จะยังใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 3 และ 4 มาก (50 กว่าเปอร์เซ็นต์) แต่ก็ปรากฏว่ามีผู้ใช้เหตุผลในขั้นที่ 5 และ 6 (23 เปอร์เซ็นต์) มากกว่ากลุ่มเด็กที่มีอายุต่ำกว่าทุกกลุ่ม

เวอร์เนอร์ (Werner. 1979) ได้ทำการศึกษาความรู้สึกและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับเด็กเกรด 5 จำนวน 40 คน โดยใช้ Moral Advice Test (MAT) ผลปรากฏว่าเด็กใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับต่ำ และเด็กจะมีความรู้สึกในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นเมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น

แม้ว่างานวิจัยส่วนมากจะให้ผลสอดคล้องกัน แต่งานวิจัยบางเรื่องก็ให้ผลขัดแย้งกัน ดังเช่น

วาร์ซอว์ (Warslaw. 1978 : 1450 - 1451 - A) ได้ทำการศึกษาเด็กชายและเด็กหญิงเกรด 4 และเกรด 6 จำนวน 96 โดยใช้แบบสัมภาษณ์การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg ผลปรากฏว่า เพศ และระดับชั้น ไม่มีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แต่องค์ประกอบที่น่าสนใจ ได้แก่ กลุ่มเพื่อน และอิทธิพลของโรงเรียนที่อาจจะส่งเสริมให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้

การศึกษางานวิจัยภายในประเทศ

เด็กก่อนวัยเรียน ทิพย์สุตา นิลสินธพ (2523) ศึกษาเด็กอายุ 4 - 6 ปี ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับจริยธรรมเพิ่มมากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นรณีย์ กันทรากกร (2523) ศึกษาเด็กอนุบาลในจังหวัดสงขลา จำนวน 90 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน จะมีจริยธรรมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัยเด็ก วิเชียร ทองนุช (2521) ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3, 4, 5 ซึ่งมีอายุระหว่าง 9-12 ปี จำนวน 120 คน พบว่า เด็กอายุ 10-11 ปี มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า เด็กอายุ 9-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเด็กอายุ 11-12 ปี มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กอายุ 9-10 ปี และ 10-11 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เฉลว วิโย (2522)

กายแก้ว พงษ์อุดม (2524) และนันทิยา ยิ่งเจริญ (2527)

วัยรุ่น นัฏฐร แก้วส่อง (2522) ศึกษานักเรียนอายุ 13-18 ปี ในกรุงเทพมหานคร และศรีสะเกษ จำนวน 300 คน พบว่า เด็กวัยรุ่นมีระดับพัฒนาการสูงขึ้นตามอายุ ชัดแย้งกับผลการวิจัยของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524) ศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรม และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 17,612 คน พบว่า ระดับชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับจริยธรรม การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา เมตตากรรมา สติสัมปชัญญะ ไม่ประมาท และขยันหมั่นเพียร ($r = .32, .20, .17, .12$ และ $.11$ ตามลำดับ) แต่การศึกษาของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก (2520) ศึกษาเด็กอายุ 11-13 ปี, 15-17 ปี และ 19-21 ปี พบว่า คะแนนเฉลี่ยของจริยธรรมไม่แตกต่างกันตรงกับวิรัช จาษณอม (2520) ศึกษาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอายุ 13 ปี และ 15 ปี ไม่พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยที่เสนอมานี้ แสดงให้เห็นว่าระดับชั้นหรืออายุมีความสัมพันธ์กับจริยธรรม กล่าวคือ เด็กที่มีอายุหรือระดับชั้นเรียนสูงกว่า จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่มีอายุหรือชั้นเรียนที่ต่ำกว่า การที่ผู้วิจัยนำงานวิจัยซึ่งเป็นตัวแปรระดับชั้นมาสนับสนุนร่วมกับตัวแปรอายุ เนื่องจากในปัจจุบันสังคมมีความเจริญ และมีการจัดศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นประถมศึกษา ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระบบการศึกษา มีอายุใกล้เคียงกัน และเรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่า นักเรียนที่มีอายุมาก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตามทฤษฎีของเพียเจต์ และโคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเกิดจากความสามารถในการรู้คิดความสามารถในการรับรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม และเชื่อว่า พัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในหลายองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยวัดระดับสติปัญญาโดยใช้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากมณู ตนะวัฒนา (นันทิยา ยิ่งเจริญ. 2527 ; อ้างอิงมาจาก มณู ตนะวัฒนา. 2514) พบว่า เด็กที่มีสติปัญญาดีกว่าจะมีความสามารถในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเด็กที่มีสติปัญญาต่ำ และในปี 2525 ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสติปัญญาของบุคคลว่า มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจำแต่ละบุคคล พฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นทางกาย อารมณ์ สังคม การเรียน การทำงานต่าง ๆ ล้วนมีสติปัญญาเข้ามาเกี่ยวข้อง ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ต้องมีความพร้อมทางด้านบุคลิกภาพ มีความพยายามสูงและจะต้องมีสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์สูงด้วย ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแทนระดับสติปัญญาของเด็ก

สาธิต สมรชาติยานนท์ (2526) ได้ศึกษางานวิจัยของชาวต่างประเทศหลายคนดังนี้ บุล (Bull. 1969 : 71) ได้ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับเหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โลเคียต (Kay. 1975 : 68 ; citing Lydiat. n.d.) ได้ศึกษาพบว่าสติปัญญาและบุคลิกภาพของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ และโบรม (Lickona. 1976 : 231 ; citing Bochs. 1967) ได้พบว่า เด็กที่มีอายุปฏิทินต่างกัน แต่มีอายุสมองเท่ากัน จะให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ต่างกัน ชไนเดอร์ (Schneider. 1977 : 4152-A) พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมเกี่ยวข้องกับสติปัญญา

ดีโคสตา (Decosta. 1979 : 6141-A) ได้ศึกษาพัฒนาการความคิดเห็นทางจริยธรรมในเด็กเล็ก จำนวน 58 คน อายุ 5-6-7 ปี ผลปรากฏว่า อายุเป็นองค์ประกอบสำคัญของการคิดทางจริยธรรมในเด็กเล็ก ผลงานวิจัยสนับสนุนทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่ยึดพัฒนาการทางสมองทางความคิดว่า เด็กที่มีพัฒนาการทางสมองในขั้นที่สูงกว่าจะคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่า

ไซฟริงก์ (Stiefring. 1981 : 1560 - 1561 - A) ศึกษาพบว่า สติปัญญาเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ทั้งนี้เพราะเด็กกลุ่มที่มีสติปัญญาสูงกว่ามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่สูงกว่ากลุ่มที่มีสติปัญญาค่ำกว่า

การศึกษางานวิจัยภายในประเทศ

วิเชียร ทองนุช (2521) ศึกษาพบว่า การคิดให้เหตุผลตามหลักการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กายแก้ว นงษ์อุดม (2524) ก็พบว่า พัฒนาการของการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และจริยธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเชิงนิมานที่ระดับ .05 นันทิยา ยิ่งเจริญ (2527) พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารและงานวิจัยที่เสนอมานี้ แสดงให้เห็นว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ต่างกันย่อมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานไว้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

นักสังคมวิทยาได้มีความเชื่อมั่นมานานแล้วว่า สถานภาพทางสังคมเป็นตัวหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการที่บุคคลมีพัฒนาการทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน เลอเนอร์ (Lerner) ได้ข้อสรุปจากการค้นคว้าของเขาว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กันคือ เด็กที่มีระดับทางเศรษฐกิจสังคมสูงมีแนวโน้มว่า สามารถแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบมีคุณภาพสูงกว่าเด็กจากบ้านที่มีเศรษฐกิจสังคมต่ำ (โกศล มีคณ. 2524 ; อ้างอิงมาจาก Kay. 1970) เคย์ (โกศล มีคณ. 2524 ; อ้างอิงมาจาก Kay. 1975) ได้เน้นความสำคัญของระดับทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่มีต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก เขาเห็นความสำคัญของครอบครัวในฐานะที่เป็นผู้ปลูกฝัง ลักษณะเบื้องต้นทางจริยธรรมแก่เด็ก อันได้แก่ การยอมรับตนเอง การเทียบเคียง การประสบความสำเร็จ และสัมฤทธิ์ผลต่าง ๆ อันนำไปสู่ความรู้สึกชอบชั่วดี ซึ่งจะทำให้เกิดลักษณะทางจริยธรรมอื่น ๆ ตามมา

การวิจัยในประเทศส่วนใหญ่ ก็ได้ผลสนับสนุนว่าระดับฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ดังเช่น เอ็ดเวิร์ด (Edward. 1983) ได้ศึกษาเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ พบว่า ผู้มีระดับเศรษฐกิจต่างกัน จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ สแนเรย์ (Snarey. 1985) ศึกษาแบบข้ามวัฒนธรรม 13 เรื่อง ใน 11 ประเทศ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำ พบว่า 10 ใน 11 ประเทศ ผู้มีระดับเศรษฐกิจต่างกัน จะมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน และทั้ง 10 ประเทศนี้รายงานว่าชนชั้นกลางได้คะแนนสูงกว่าชนชั้นต่ำ ซึ่งผลที่พบนี้คล้ายกับการวิจัยอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ชนชั้นกลางมักจะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง

แม้การวิจัยส่วนใหญ่ จะได้ผลสนับสนุนว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล แต่งานวิจัยบางเรื่องก็ไม่ได้ผลการสนับสนุน ดังงานวิจัยของ สแตนฟีลล์ (โกศล มีคณ. 2524 ; อ้างอิงมาจาก Stanfill. 1973) ซึ่งนอกจากเขาจะไม่พบว่า มีความแตกต่างระหว่างเพศและวัย เมื่อพิจารณาถึงระดับทางเศรษฐกิจสังคม ก็ปรากฏว่า เด็กไม่ต่างกันในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สำหรับงานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยให้ผลสอดคล้องกันว่า เด็กที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ดังเช่น เสริมเกียรติพรหมผุย (2523) ศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 400 คน พบว่า นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำ ปานกลาง และสูง มีคุณธรรมแห่งพลเมืองดีไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนในวัยรุ่นตอนต้นถึงผู้ใหญ่ตอนต้น มีผู้ศึกษาไว้หลายท่านได้ผลการวิจัยสอดคล้องกันว่า ชาวชนไทยที่มีระดับเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิณิก. 2520 ; หนูสร แก้วส่อง. 2522 และอุทัย เกษร. 2528) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดาและฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีเหตุผลเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับคุณธรรม 4 ประการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาข้างบนมีเหตุผลให้เชื่อได้ว่า ระดับทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวน่าจะมีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ดังนั้นการวิจัยนี้จึงได้นำเอาตัวแปรนี้เข้ามาพิจารณาประกอบด้วย โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า นักเรียนที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางและต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เสนอเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังของครอบครัวจะพบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาว่า ตัวแปรใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เพื่อจะมุ่งส่งเสริมจริยธรรมของบุคคลได้ตรงและถูกต้อง อันจะส่งผลให้บุคคลมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หรือสามารถพัฒนาตามวัยอันเหมาะสม

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสังคมหน่วยแรกที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็กตั้งแต่วัยแรกเริ่ม และวัยต่อ ๆ มา เพราะหน้าที่ที่สำคัญของครอบครัวคือการอบรมเลี้ยงดูบุตร เพื่อให้บุตรของตน เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งผลของการอบรมเลี้ยงดูจะเป็นเสมือนฐานรองรับบทบาทอื่น ๆ ต่อไป

การอบรมเลี้ยงดูมิใช่เพียงแต่ให้ความสุขทางกาย อันได้แก่ปัจจัยสี่เท่านั้น แต่สิ่งสำคัญ นอกเหนือจากนี้คือ การให้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ ซึ่งเป็นความสุขทางใจและ เป็นสิ่งที่เด็กต้องการมาก การให้ความสุขทางกายและทางใจควรมีปริมาณที่เหมาะสม มีเหตุผล ไม่มากหรือน้อยเกินไป จึงจะช่วยให้เด็กมีความสุขและปรับตัวได้ดีในสังคม

เซียร์ และคนอื่น ๆ (Sear and others. 1957) ได้สรุปการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมาก เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูว่า เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะมีผลบางประการต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบัน และศักยภาพของการกระทำ ในอนาคตของเขา ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่อง มาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูในสถาบันครอบครัว อันเป็นสถาบันทาง สังคมอันดับแรกสุดที่เด็กเป็นสมาชิก

จากการศึกษาค้นคว้าของ เซียร์ และคนอื่น ๆ (Sear and others. 1969 : 178) พบว่า การอบรมเลี้ยงดู จะแปรผันไปตามเพศและอายุของเด็ก สภาพเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการศึกษาของพ่อแม่ เช่น พ่อแม่ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จะขาดความรู้ในการอบรมเลี้ยงดู ขาดการควบคุมพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ขาดเหตุผลในการรักตามใจ อันเป็นเหตุให้เด็กมี พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ การอบรมเลี้ยงดูจึงหมายความว่า การฝึกระเบียบวินัย ตลอดจน สอนความต้องการพื้นฐานและความต้องการขั้นสองของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ เวอร์เนอร์ (Werner. 1961) ที่ว่า บิดามารดามีความสำคัญต่อการหล่อหลอมความนิยม และ

มาตรฐานในการดำเนินชีวิตของบุตร ไม่ว่าแนวความคิด ทศนคติ นิสัยใจคอ และแบบแผน พฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติในครอบครัวล้วนแต่หล่อหลอมพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนตัวและทาง สังคมให้เด็กทั้งสิ้น ฉะนั้นการอบรมเลี้ยงดูจึงมีอิทธิพลสำคัญต่อการเจริญเติบโตและบุคลิกภาพ ของเด็ก ตลอดจนลักษณะทางจริยธรรมต่าง ๆ และอิทธิพลของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะ ทางจริยธรรมจะมีความคงทนไปถึงผู้ใหญ่ตอนต้น

บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรม

ฮอร์ตัน และฮันต์ (Horton and Hunt. 1984 : 238 - 241) ได้กำหนดบทบาท และหน้าที่ของครอบครัวไว้ 7 ประการ ได้แก่

1. การควบคุมกิจกรรมทางเพศที่สังคมยอมรับ
2. การผลิตสมาชิกเพื่อให้กับสังคม
3. การให้การศึกษอบรมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
4. การให้ความรักความอบอุ่น
5. การให้สถานภาพทางสังคม
6. การให้ความคุ้มครองป้องกัน
7. ทำหน้าที่เป็นหน่วยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

ส่วน เดวิส คิงสเลย์ (Davis Kingsley) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่สำคัญของ ครอบครัวแตกต่างออกไปอีก โดยแบ่งไว้ 4 ประการได้แก่

1. การผลิตสมาชิกใหม่ให้สังคม
2. การเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตและเป็นผู้ใหญ่ในสังคม
3. การให้สถานภาพทางสังคม
4. การให้การศึกษอบรมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

จากบทบาทและหน้าที่ของครอบครัวตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ ที่ยกมาเป็นสังเขป กล่าวได้ว่า ครอบครัวหรือบ้านเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลในการ

กำหนดแบบแผนความประพฤติ ความเชื่อ และหน้าที่ของสมาชิก ตลอดจนการแสดงความสัมพันธ์ต่อกันโดยมีลักษณะแตกต่างออกไปตามลักษณะของวัฒนธรรม ปรากฏ จิตวัฒนา (2517 : 72) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นเสมือนจักรกลของสังคมชุดแรก ที่ทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของคนแต่ละคน ให้เป็นไปตามลักษณะที่สังคมกำหนด นั่นคือ บุคลิกภาพเป็นผลเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูเป็นสำคัญ

เฮิร์ลอค (Hurlock, 1956 : 434) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก โดยแยกออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นแบบในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่จะเป็นตัวแบบที่สำคัญที่สุด ที่จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดังนั้นพ่อแม่จึงจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก
2. ครอบครัวจะเป็นต้นกำเนิดในการอบรมสั่งสอนเด็ก ให้มีความประพฤติที่ดีงาม เพราะพ่อแม่ ผู้ปกครอง สามารถที่จะให้รางวัลหรือลงโทษได้
3. ครอบครัวจะต้องมีการวางแผน ในการลงโทษที่แน่นอน ถ้าเด็กกระทำความผิดเพื่อเด็กจะได้จดจำพฤติกรรมที่ถูกลงโทษนั้นได้
4. ครอบครัวจะต้องพยายามให้เด็กเกิดแรงจูงใจเพื่อให้เด็กทำในสิ่งที่ถูกต้องตามวัฒนธรรมและฝึกให้เด็กยึดคุณค่าที่ดีตามวัฒนธรรม

นอกจากนี้ เดโซ สวานนท์ (2510 : 67 - 68) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีบุตรในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาการและบุคลิกภาพของบุตรในอนาคต ดังนี้

1. บิดามารดาละเลยไม่เอาใจใส่ต่อบุตร ย่อมทำให้บุตรมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในทางอารมณ์รู้สึกหวาดกลัว ไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมออกมาในเชิงของการปฏิเสธ เป็นคนที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย
2. บิดามารดาที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลา จะทำให้บุตรผู้นั้นขาดความริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาอาศัยผู้อื่นเสมอ

และเป็นผู้ที่ยอมคนอยู่ตลอดเวลา บิดามารดาที่ใช้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดย่อมทำให้บุตรเป็นคนมีลักษณะลงโทษตัวเอง และทั้งมักจะมึนงงกับกิจกรรมรุนแรงในทางนิเสธ

3. บิดามารดาที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำหรือย่ำร้างกัน บุตรจะมีความกระวนกระวาย มีความเครียด มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจในตัวเองมองโลกในแง่ไม่รื่นรมย์ และขาดแบบฉบับในการเสริมสร้างลักษณะของตนเองด้วย

4. บิดามารดาที่ยึดมั่น เคร่งครัดในศีลธรรมจรรยาอย่างมาก ย่อมจะมีผลให้บุตรมีโอกาสสร้างความขัดแย้งทางใจอย่างรุนแรงขึ้นด้วย และอาจทำให้กลายเป็นคนลงโทษตัวเองไม่เห็นคุณค่าของตัวเองขึ้นได้ด้วย

5. บิดามารดาที่มีศีลธรรมหย่อนยาน บุตรจะกลายเป็นผู้มีศีลธรรมหย่อนยานไปด้วย มีทัศนคติที่สังคมไม่พึงปรารถนา และอาจจะต้องเป็นผู้มีโทษของสังคมมากที่สุด

จะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดู เป็นเรื่องสำคัญเพราะผลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดู จะเป็นเป้าหมายพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน เช่น ให้เป็นผู้มีคุณธรรม มีความมั่นใจในตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ รวมทั้งการสร้างทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนคุณลักษณะนิสัยของบุคคลผู้นั้น

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

นักจิตวิทยาได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดู และได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูหลายประเภท ดังนี้

1. บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Siegetman. 1965 : 163 - 172 ; อ้างอิงมาจาก Bronfenbrenner. n.d.) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบคือ

1.1 แบบการให้ความรัก คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองให้การแนะนำสนับสนุนและช่วยเหลือ ยินดีที่จะอยู่กับลูก การยกย่อง การคุ้มครอง และการทำให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตัวเอง

1.2 แบบลงโทษ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองมีการลงโทษทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การตี การดุด่า การไม่พิจารณาถึงความต้องการของลูก การตัดสิทธิพิเศษ เป็นต้น

1.3 แบบการคาดหวังเอาจากเด็ก คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง มีการควบคุมการเรียกร้องเอาจากลูก เช่น ในด้านความสำเร็จ ความรู้สึกไม่พอใจ เมื่อลูก กระทำผิด

2. ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์ (2520) แบ่งลักษณะ การอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ คือ

2.1 แบบรักสนับสนุน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แสดงความรักอย่างเปิดเผย ยอมให้ลูกมีส่วนในกิจการต่าง ๆ ในครอบครัว และมีความเข้าใจความรู้สึกของลูกอย่างดี

2.2 แบบควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่คอยควบคุมบังคับและลงโทษลูก เมื่อลูกกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ

2.3 แบบใช้เหตุผล คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่แจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่ เด็กให้ทำหรือห้ามปรามมิให้เด็กกระทำความผิด

2.4 แบบลงโทษทางกายหรือจิต คือ การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ลงโทษด้วยวิธีการ ทำให้เจ็บกายหรือลงโทษด้วยวิธีการตีตบ หรือตัดสิทธิ์ต่าง ๆ

3. โรเจอร์ (เนนซุ เลิศโรจน์. 2523 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Roger. 1972 : 117) ได้แบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของบุคคล ออกเป็น 3 แบบคือ

3.1 แบบประชาธิปไตย (Democracy) คือ วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือ ผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ไม่ตามใจ หรือเข้มงวด จนเกินไป พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผลยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมรับรู้ในกิจการบางอย่างส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิดตัดสินใจ และ แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง และให้ความร่วมมือกับเด็กตามโอกาสเหมาะสม

3.2 แบบให้ความคุ้มครองเกินไป (Overprotection) คือ วิธีการปฏิบัติ ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กมีความรู้สึกว่า ตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ไม่ได้ทำ ในสิ่งที่ตนต้องการ หรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้

ถูกควบคุมและอยู่ในสายตา หรือคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นเด็กอยู่เสมอ

3.3 แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หรือทอดทิ้ง คือ วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ไม่ได้รับการเอาใจใส่ สนับสนุน หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร มักใช้วิธีวิจารณ์ตำหนิ ลงโทษรุนแรง และปราศจากเหตุผล ไม่ได้ความสนิทสนมเป็นกันเอง และปล่อยปละละเลยความเป็นอยู่

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นแบบอื่น ๆ อีกเช่น แบบเน้นการพัฒนาการเจริญเติบโต ฯลฯ และดัดแปลงวิธีการนำไปใช้แตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของแต่ละงานวิจัย อาทิเช่น แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ แบบสอบถามการรับรู้ของเด็กต่อการปฏิบัติของพ่อแม่ และจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูตามแบบของบรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) โดยศึกษาจากการสอบถามลักษณะที่เด็กรับรู้จากการปฏิบัติของบิดามารดา ซึ่ง ซิเกลแมน (Siegelman, 1965 : 163 - 172) ได้ศึกษาแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของบรอนเฟนเบรนเนอร์ ซึ่งแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ การให้ความรัก การลงโทษ การคาดหวังเอาจากเด็ก แบบสอบถามที่ ซิเกลแมน ทำการศึกษามีชื่อว่า Bronfenbrenner Parental Behavior Questionnaire (BPB) จุดมุ่งหมายของการศึกษาก็คือ ต้องการอธิบายและวัดผลว่า แบบสอบถามนี้มีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยนำไปทดสอบกับนักเรียนเกรด 4,5,6 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ และเป็นนักเรียนระดับตั้งแต่เรียนอ่อนที่สุด ถึงเรียนเก่งที่สุดเป็นชาย 81 คน เป็นหญิง 131 คน รวม 212 คน แบบสอบถามชุดนี้ มี 45 ข้อ เด็กจะถูกถามว่า แต่ละข้อในแบบสอบถามนั้นจริงหรือไม่ ที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อตน ผลปรากฏว่า นักเรียนตอบแบบสอบถามได้ครบทั้ง 3 แบบ คือ มีทั้งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบลงโทษ และแบบการคาดหวังเอาจากเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

กรอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล ดังงานวิจัยต่อไปนี้

ออฟแมน (สายสมร ชาติยานนท์. 2526 ; อ้างอิงมาจาก Hoffman. 1970 : 291) ได้รวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก กับลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม 4 ประการ คือ การยึดหลักภายในตน การมีความรู้สึกผิด การต้านทานสิ่งชั่วร้าย และการยอมรับสารภาพผิด โดยศึกษากับเด็กอายุ 4 ปี ถึง 13 ปี พบว่า เด็กที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก มีจริยธรรมทั้ง 4 ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย และนอกจากนั้นยังพบว่า การใช้เหตุผลในการอบรมสั่งสอนเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก

เอ็ดเวอร์ด (Edward. 1975 : 776-A) กับกลุ่มตัวอย่างในประเทศเคนยา เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนและนักศึกษาที่มีระดับจริยธรรม ในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 นั้น ได้รับอิทธิพลจากทางบ้านมากกว่าทางโรงเรียน

ปีเตอร์สัน (Pereson. 1976 : 6793-A) ศึกษาครอบครัวจำนวน 49 ครอบครัว ซึ่งเป็นครอบครัวที่มีลูกชายอายุ 13 ปี เขาได้พบอิทธิพลของพ่อในการอบรมเลี้ยงดู คือ ถ้าพ่อให้การสนับสนุนแก่ลูกสูง ให้อำนาจปานกลาง ให้คำแนะนำสูง และให้การถอนความรักแต่น้อย เด็กจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูง

การศึกษาวิจัยภายในประเทศ ให้ความสนใจวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของเด็ก ทำการศึกษาโดยแบ่งแยกวิธีการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบแตกต่างกันไป แต่การอบรมเลี้ยงดูใน 3 ลักษณะคือ แบบรัก แบบลงโทษ และแบบคาดหวังเอาจากเด็ก ยังมีการศึกษากันน้อยมาก โดยเฉพาะแบบคาดหวังเอาจากเด็ก ซึ่งวิธีการแบบนี้พบมากในสังคมไทยปัจจุบัน ที่ต้องอยู่กับแบบต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ตนมีสถานะที่ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองมักจะหวังไว้ว่าลูกจะต้องดีเด่นหรือเทียบเท่ากับตนเอง

ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก เป็นลักษณะหนึ่งซึ่งรวมอยู่ในแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษก็เป็นลักษณะหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ซึ่งลักษณะทั้ง 2 นี้มีการศึกษากันมาก ดังจะกล่าวต่อไป

การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก

บรอนเฟนเบนเนอร์ (Breckerridge and Vincent. 1966 : 143 ; อ้างอิงมาจาก Bronfenbrenner) กล่าวว่า การให้ความรักแก่บุตรนั้น ถ้ามากเกินไปอาจจะทำให้บุตรขาดความสามารถที่จะริเริ่ม และขาดความเป็นอิสระแก่ตนเอง ทำให้เด็กไม่กล้าริเริ่ม เพราะกลัวที่จะต้องเสี่ยงต่อการเข้าไปพบกับอันตรายเนื่องจากเด็กไม่มีประสบการณ์

คอกซ์ และลีเกอร์ (นิภาพรรณ โสมนัสนันท์. 2525 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Cox and Leager. 1961 : 639 - 648) ได้อธิบายเรื่องของการความรักที่พ่อแม่มีต่อบุตรไว้ว่ามีลักษณะพฤติกรรมดังต่อไปนี้

ก. การให้ความสำคัญแก่บุตรเป็นอันดับแรก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู โดยการให้สิ่งที่บุตรต้องการจริง ๆ พอ ๆ กับการให้โดยที่พ่อแม่คิดว่าบุตรต้องการ และพ่อแม่หวังว่าบุตรอาจจะมีความต้องการ

ข. การให้ตรงตามพัฒนาการ ได้แก่ พ่อแม่ตั้งความมุ่งหวังและการเรียกร้องไว้ให้เหมาะสมกับความสามารถทางอารมณ์ สังคม ร่างกาย และทักษะของบุตรที่พึงมีได้ตามขั้นของพัฒนาการ

ค. การยอมรับและยกย่องบุตร ได้แก่ การแสดงออกโดยพ่อแม่แสดงความรักกับบุตร และยอมรับบุตรแต่ละคนตามความสามารถ และขีดจำกัดของสมอง อารมณ์ และร่างกาย

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ใช้กันมานานแล้ว นักจิตวิทยากล่าวไว้เกี่ยวกับการปกครองเด็กในด้านการลงโทษว่า การลงโทษเป็นการทำให้เห็นความสำคัญของระเบียบวินัย เป็นของจำเป็นที่ควรกระทำ แต่ควรกระทำโดยไม่โกรธและระวังอย่าให้เด็กเข้าใจว่า การลงโทษเป็นการแก้แค้น ซึ่งจะทำให้เกิดการท้าทายอย่างเปิดเผย หรือเก็บซ่อนไว้ในใจ การเลี้ยงดูเด็กโดยไม่มีการลงโทษเสียเลยย่อมเป็นไปได้ แต่การลงโทษถ้ารุนแรงมากเกินไปจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เดโช สวานานท์ (2510 : 67) ได้กล่าวถึงผลเสียของการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษว่า จะทำให้บุตรเกิดความตึงเครียด เจ้าอารมณ์ ตี้อารมณ์ ขัดคำสั่ง และต่อต้านพ่อแม่ นอกจากนี้ผลการศึกษาของนักจิตวิทยาต่าง ๆ พบว่า การลงโทษนอกจากจะเป็นวิธีการควบคุมพฤติกรรม ซึ่งมีประสิทธิภาพต่ำแล้ว ยังทำให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ที่ไม่ได้คาดหวังไว้ต่อพฤติกรรมนั้นอีกด้วย

การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การคาดหวังเอาจากเด็ก โดยเฉพาะในด้านการประพฤติกปฏิบัติ พ่อแม่มักเป็นผู้จำกัดขอบเขตต่าง ๆ ตามที่ตนเองหวังจะให้บุตรเป็นดังที่มหาวิทยาลัยมันนิโชตา (นิทานรณ โสมนะพันธ์. 2525 : 12) ได้ศึกษาเรื่องการคาดหวังเอาจากเด็กของพ่อแม่ พบว่า ส่วนมากต้องการให้เด็กกระทำการสิ่งที่ดีงาม ซึ่งตนไม่เคยมีโอกาสมาก่อน เช่น หวังจะให้บุตรโตขึ้นเป็นทนายความหรือแพทย์ ก็พยายามที่จะเห็นบุตรให้ได้อย่างที่ตนหวังไว้ บางทีบุตรอาจจะมิรสนิยม และความสามารถตรงกันข้ามกับที่พ่อแม่ตั้งใจจะให้เป็น และถ้าพ่อแม่บังคับบุตรมากเกินไปก็เท่ากับทำลายความสำเร็จอย่างสิ้นเชิง ผลที่พ่อแม่จะได้รับจากการใช้สิทธิและความเป็นพ่อแม่ตัดสินโชคชะตาของบุตร คือ ความชื่นชม และความไม่พอใจของบุตร

โดยทั่วไปแล้วบิดามารดาจะมีความปรารถนาที่ติดต่อบุตร อยากให้บุตรได้รับโอกาสที่เขาทั้งหลายไม่เคยได้รับในอดีต หดเชยในสิ่งที่ตนเคยอยากเป็นอยากได้ แต่ไม่ได้หรือไม่ได้เป็น เฮิร์ล็อก (Hurlock. 1973 : 188) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า บิดามารดาจะมีภาพหรือความใฝ่ฝันให้ลูกเป็นอะไรตั้งแต่เด็กยังไม่เกิด สิ่งที่ยึดติดมาแต่หวังเป็นแบบที่หล่อหลอมความหวังของบิดามารดาที่มีต่อเด็กตลอดชีวิต บิดามารดาบางคนมักจะตัดสินใจไว้เลยว่าลูกควรจะจบการศึกษาระดับใด ควรประกอบอาชีพอะไร ความคาดหวังของบิดามารดาต่อบุตรย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว ดังงานวิจัยของ วันเพ็ญ นิตาลพงษ์ และคนอื่น ๆ (2526) ศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพฯ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 310 คน พบว่า บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง ส่วนใหญ่จะตั้งความหวังในอนาคตของลูกสอดคล้องกับสภาพความจริงตัวเด็กมากกว่า บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลางและต่ำ

ดวงเดือน นันทมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันติก (2520) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยที่มีอายุ 11 ปี ถึง 25 ปี จำนวน 1,500 คน ซึ่งศึกษาการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบคือ แบบรัก แบบควบคุม แบบลงโทษทางกาย หรือจิต และแบบการให้เหตุผล ผลปรากฏว่าการเลี้ยงดูแบบรักมากและให้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตและแบบควบคุม

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งเป็นแบบที่พบมากในงานวิจัยภายในประเทศ และให้ผลสอดคล้องกันว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย ดังเช่น งานวิจัยของ นัญชรา แก้วส่อง (2522) เศษ วิโย (2522) และทินัยสุดา นิลสินธพ (2523)

จากงานวิจัยที่รวบรวมมาสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2525 : 7) ได้กล่าวว่า วิธีการปกครองลูกควรมีการชกย่องชมเชยเมื่อลูกทำความดี และว่ากล่าวตักเตือน

ชี้แจง เมื่อทำผิด มีผลต่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กมากกว่าการปกครองโดยการใช้อัตถุสิ่งของเป็นเงื่อนไข ในการลงโทษและให้รางวัล หรือทำโทษทางกาย นอกจากนั้นพ่อแม่ควรให้อิสระต่อลูกในการควบคุมตนเองไม่เร่ร่อน และคาดหวังความสำเร็จในตัวลูกมากเกินไป มีแนวโน้มที่จะช่วยพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อดังกล่าวข้างต้น ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในส่วนนี้ว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นสิ่งที่กำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ หรือตอบสนองในการที่จะชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ สถานการณ์ หรือแม้กระทั่งความคิดเห็นต่าง ๆ ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถอ้างอิงได้จากพฤติกรรมหรือการตอบสนองของบุคคลนั้น

ทัศนคติเป็นสิ่งที่ได้รับการปลูกฝัง และเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่วัยทารก จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ และบางอย่างจะพัฒนาเพื่อมาสู่ความมั่นใจในภายหลัง หรือก่อตัวมาเป็นบุคลิกภาพบุคคลนั้น

เครช (Krech) ให้ความหมายไว้ว่า "เป็นการประมวลความรู้สึกทางอารมณ์ที่มีต่อสิ่งเร้าทางสังคม (Social Object) ซึ่งจะแสดงออก 2 ลักษณะ คือ ในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้"

อัลพอร์ท (Allport) นิยามว่า "เป็นลักษณะทางจิตใจ ความพร้อม ตลอดจนประสบการณ์ที่กระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรม (Dynamic) และกำหนดทิศทางของพฤติกรรมในการสนองตอบต่อสิ่งเร้า (Object) หรือสถานการณ์ (Situation) ต่าง ๆ ที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้อง"

แคมป์เบลล์ (Campbell) กล่าวว่า "ทัศนคติทางสังคมของบุคคลเป็นกลุ่มของการตอบสนองที่มีต่อสิ่งเร้าทางสังคม ซึ่งมีลักษณะคงเส้นคงวา" (เชดส์คีย์ โฆวาลีนธุ์. 2520 : 38 ; อ้างอิงมาจาก Campbell. n.d.)

เชดส์คีย์ โฆวาลีนธุ์ (2520 : 38) กล่าวว่า หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปได้ในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม (Socialization) ซึ่งทัศนคตินี้แสดงออกหรือปรากฏให้เห็นได้ชัดในกรณีที่สิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งเร้าทางสังคม

สุชา จันทน์เอม (2515 : 85) กล่าวถึงทัศนคติว่า เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับความคิด ซึ่งความคิดนั้นเป็นลักษณะของความรู้สึกของจิตและเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดของบุคคลให้เอนเอียงไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งแสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นหรือพฤติกรรม

องค์ประกอบของทัศนคติ

องค์ประกอบของทัศนคติ ตามแนวความคิดของไตรแอนดิส (Triandis. 1971 : 2 - 3) มีอยู่ 3 ประการดังนี้

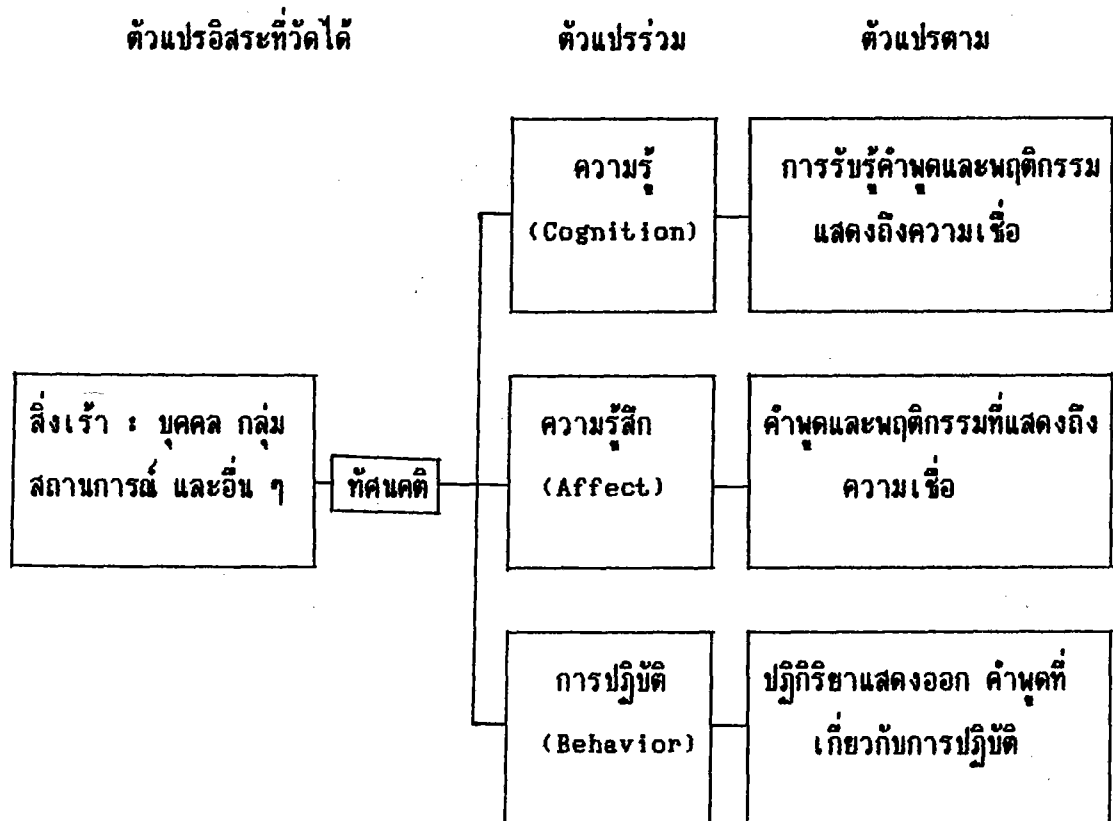
1. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ความรู้และแนวความคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าไม่ว่าบุคคล กลุ่ม หรือสภาวะการณ์ใด ๆ ก็ตาม ความรู้และแนวความคิดดังกล่าว จะเป็นสิ่งกำหนดลักษณะและทิศทางของทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้และแนวความคิดต่อสิ่งเร้าได้ครบถ้วนแล้ว บุคคลนั้นจะมีทัศนคติต่อสิ่งเร้านั้นไปในทางบวก (Positive) หรือทางลบ (Negative) ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ อารมณ์หรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า อารมณ์หรือความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งกำหนดลักษณะและ

ทิศทางของทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีทัศนคติในทางบวกต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสิ่งใด บุคคลก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ (Behavioral Component)

ได้แก่ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง พฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บอกลักษณะและทิศทางของทัศนคติของบุคคล กล่าวคือ ถ้าพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้านั้นชัดเจนแน่นอน ทัศนคติก็ย่อมมีลักษณะชัดเจนแน่นอน และมีทิศทางเป็นทางบวกหรือเป็นทางลบชัดเจนขึ้นด้วย

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิองค์ประกอบของทัศนคติ

ลักษณะของทัศนคติ

ชอร์ และไรท์ (เชดคักดี โสวาลินธุ์. 2520 : 40 - 41 ; อ้างอิงมาจาก Shaw and Wright. n.d.) ได้อธิบายลักษณะของทัศนคติดังต่อไปนี้

1. ทัศนคติเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลประเมินผลสิ่งเร้าและเปลี่ยนมาเป็นความรู้สึกภายใน ที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรม
2. ทัศนคติของบุคคลจะแปรค่าได้ทั้งคุณภาพและความเห็น โดยจะครอบคลุมช่วงทัศนคตินั้นอาจมีค่าได้ทั้งมาก ปานกลางและน้อย นั่นคือจะมีค่าทั้งทางบวกและทางลบ
3. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้มากกว่าจะเกิดขึ้นเอง หรือเป็นผลจากลักษณะโครงสร้างภายในตัวบุคคลหรือบุคลิกภาพ
4. ทัศนคติขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าทางสังคม
5. ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้าเป็นกลุ่มเดียวกันอาจมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
6. ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วมีลักษณะคงที่และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

แม้ว่าจะมีผู้ให้ความหมายของทัศนคติแตกต่างกันไป แต่ก็มีแนวคิดสอดคล้องกันเกี่ยวกับทัศนคติขององค์ประกอบว่า ประกอบด้วย ความคิด ความเข้าใจ คือ คิดว่าอะไรถูกอะไรผิด องค์ประกอบด้านความรู้สึก คือ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ หึงใจหรือไม่หึงใจ และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับ ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2518 : 107 - 206) องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้สอดคล้องกัน แต่ถ้าองค์ประกอบด้านหนึ่งเปลี่ยนไป ทัศนคติของบุคคลจะเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นในการวัดทัศนคติจึงสามารถวัดได้จากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรมที่แสดงออก

ประคินันท์ อปรมัย (2518 : 127) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติไว้ดังนี้

1. บิดา มารดา และการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลมากเป็นอันดับแรกต่อการสร้างทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งให้แก่เด็ก เช่น พ่อแม่ที่ทำอะไรเรียบร้อยและพยายามปลูกฝังความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่เด็ก เด็กย่อมมีทัศนคติที่ดีต่อความเป็น

ระเบียนเรียบร้อย นอกจากนี้ลักษณะความเชื่อและความคิดต่าง ๆ ของพ่อแม่มีส่วนถ่ายทอดมาสู่ลูกจนเกิดเป็นทัศนคติประจำตัวลงไปได้อีกด้วย

2. ครูและการอบรมสั่งสอน เมื่อเข้าโรงเรียน เด็กจะยอมรับทัศนคติต่าง ๆ ที่ถูกถ่ายทอดมาจากการปฏิบัติตน และการอบรมสั่งสอนของครูด้วย เพราะครูแต่ละคนไม่เพียงแต่มีอิทธิพลในการถ่ายทอดทางด้านความรู้สึกให้แก่เด็กเท่านั้น ยังมีอิทธิพลเสริมสร้างทัศนคติต่าง ๆ ให้กับเด็กอย่างมากอีกด้วย

3. การศึกษา เด็กยังได้รับการศึกษาสูงเพียงใด วิชาความรู้ต่าง ๆ ที่เขาได้รับย่อมมีอิทธิพลต่อความคิด และการเกิดทัศนคติของเขามากเพียงนั้น บางครั้งหรือบ่อยครั้งที่การศึกษาในชั้นสูงสามารถเปลี่ยนทัศนคติที่เคยมีแต่เดิมได้

4. วัฒนธรรมในสังคม ศาสนา และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ คือ วัฒนธรรมภายในสังคม สังคมที่ต่างกันย่อมมี ศาสนา ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างกัน ความแตกต่างกันนี้ ย่อมมีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติให้แก่บุคคลในแต่ละสังคมต่างกันด้วย

5. ความก้าวหน้าทางวิชาการและเครื่องมือสื่อสารใหม่ ทำให้ทัศนคติของคนเปลี่ยนไป เนื่องจากการติดต่อสื่อสารซึ่งกันของแต่ละสังคมอย่างรวดเร็ว จนทำให้มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมของกันและกัน

ประโยชน์ของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติ ไว้ว่า

1. ช่วยให้เราเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการจับรูปแบบหรือจัดระบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว
2. ช่วยให้มีการเข้าใจตนเอง (Self - Esteem) โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเรา
3. ช่วยให้การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิกิริยาโต้ตอบหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้น ส่วนมากจะทำในสิ่งซึ่งนำความพอใจมาให้ หรือเป็นการบำเพ็ญรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

4. ช่วยให้คุณสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าทัศนคตินั้นนำ
ความพอใจมาให้บุคคลนั้น

แม็กไกร (ชมพูนุช ศรีมุกดา. 2530 : 39 ; อ้างอิงมาจาก McGuire. 1959 :
157 - 160) กล่าวว่า ทัศนคติมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของบุคคล 4 ประการ คือ

1. ทัศนคติทำให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของ คือ การที่บุคคลมีทัศนคติอย่างหนึ่งอย่างใด
ทำให้เขาได้ประโยชน์จากการมีทัศนคตินั้น เช่น การมีทัศนคติที่ดีต่อการยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ
ทำให้เขาขอมำนวนกรรมใหม่ ๆ ไปใช้ อันจะส่งผลให้ได้ผลประโยชน์จากการใช้นวัตกรรมนั้น
ตลอดจนได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลในสังคมเดียวกัน แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการ
ยอมรับนั้น เขาจะไม่ยอมรับโดยคิดว่าเขาจะได้ประโยชน์จากการใช้ของเขามากกว่า

2. ทัศนคติเป็นเครื่องชี้แนะทางของพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่สอดคล้อง
กับทัศนคติ เช่น ฟอสเตอร์ (Foster. 1962) พบว่า ชาวนามิทัศนคติที่ไม่ดีต่อคำว่า
"ของใหม่" "ดีกว่า" "ปรับปรุงให้ดีขึ้น" ดังนั้นชาวนามิจึงมักปฏิเสธสิ่งใดก็ตามที่มีผู้มาบอกว่า
"ของใหม่" ซึ่งสอดคล้องกับที่เราักได้ยินนักโฆษณาว่า สินค้าของเขามีผู้นิยมใช้มาแล้ว 50 ปี
หรือ 100 ปี ทั้งนี้เพราะเขาทราบว่า คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อของเก่ามากกว่าของใหม่

3. ทัศนคติช่วยให้คุณมีหนทางที่จะผ่อนคลายความตึงเครียด โดยแสดงพฤติกรรม
ออกมาตามทัศนคติของเขา ทำให้เขารู้สึกเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะของตัวเอง ผู้ที่มี
ทัศนคติต่อการยอมรับนวัตกรรมด้วยความมั่นใจ และเป็นการยอมรับที่ถาวรมากกว่าผู้ที่ไม่มีทัศนคติ
เป็นของตนเอง แต่เป็นการยอมรับตามคนอื่น ซึ่งมักจะหยุดการใช้ได้ในภายหลัง

4. ทัศนคติช่วยลดความขัดแย้งภายในของบุคคล ซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันตัวเองอย่าง
หนึ่ง ทำให้บุคคลมีชีวิตอยู่ในสังคมได้ เช่น ในกรณีของการตัดสินใจเกี่ยวกับ นวัตกรรมของบุคคล
อาจเกิดความขัดแย้งภายในตัวเองว่า จะยอมรับหรือไม่ยอมรับดี ในการนี้บุคคลจะต้องหาข้อมูล
และเหตุผลต่าง ๆ เกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมนั้นเพื่อสร้างเจตคติอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมา
แล้วตัดสินใจไปตามแนวทางเจตคตินั้น

บทบาทของครูที่มีต่อเด็ก

สอ อนันตพงษ์ (2522 : 7) ได้กล่าวถึงครูว่า ครูที่ดีเป็นบุคคลที่ประเทศชาติต้องการที่สุด และเป็นเรื่องที่เชื่อถือหรือยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประเทศชาติจะเจริญหรือเสื่อมในปัจจุบันและอนาคตนั้น ครูมีบทบาทอันสำคัญยิ่ง คำกล่าวนี้สอดคล้องกับความเห็นของ วิรพงษ์ คุณณี (2528 : 10) ที่ว่า ครูเป็นผู้วางพื้นฐานให้แก่ชีวิตของเด็กในทุก ๆ ด้าน การศึกษาทำให้คนเจริญงอกงามและการให้การศึกษาที่ดีนั้นก็จะทำให้คนเจริญงอกงามในทางที่พึงประสงค์ ครูจะต้องว่องไวต่อเหตุการณ์นั้น ๆ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์และให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากบทความของนิภา เพชรสม (2526 : 45) ยังเสริมอีกว่า ครูจะต้องทุ่มเทร่างกาย แรงใจ อดทน และใจเย็น ตลอดจนใช้กลวิธีต่าง ๆ ในการสั่งสอนอบรม ใช้เวลาฝึกฝนและกล่อมเกลายอย่างสม่ำเสมอ จึงจะได้เด็กที่มีคุณภาพของสังคม นอกจากการสอนของครูโดยปกติแล้ว ครูยังมีหน้าที่โดยตรงในการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมให้แก่นักเรียน เพื่อที่จะหล่อหลอมลักษณะนิสัย เพื่อให้มีค่านิยมที่คิดคือนักเรียนต่อไปในอนาคต สำหรับการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อม และสถานการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกการปรับตัว
2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข่าวสาร ความรู้ และข้อเท็จจริงด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม

การศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบที่บ้าน หรือในชุมชน ย่อมจะต้องมีการให้เนื้อหาสาระที่เป็นหลักการ เพื่อนำไปสู่วิถีปฏิบัติ การอบรมและการสั่งสอนที่ดี มิใช่เป็นการปล่อยปละละเลย ให้นักเรียนลองผิดลองถูก และเรียนรู้ไปตามยถากรรม ครูต้องสามารถใช้เทคนิควิธีนำหลักธรรมมาสั่งสอนนักเรียนให้รู้จัก รู้จริง และรู้แจ้ง อีกทั้งสามารถนำข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มาสนทนา เชื่อมโยงให้หลักธรรมนั้น ๆ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา โดยการใช้ปัญญา

3. บทบาทในฐานะที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กได้เลียนแบบ

ดี ไรท์ (D. Wright, 1975 : 24 - 30) ได้กล่าวถึงทฤษฎีอิทธิพลของสังคม ต่อพัฒนาการทางจริยธรรมว่า เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้อะไรดี อะไรชั่ว จากผู้อื่นที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบผู้มีอำนาจ และผู้ที่ตนรัก จนในที่สุดเด็ก จะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ

ครูเป็นบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลกับเด็กทั้งเป็นผู้มีอำนาจและเป็นผู้ที่เด็กรัก ถ้าเด็กมีทัศนคติ ต่อครูว่าเป็นผู้รู้และเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่าง จนเราเรียกครูว่า เป็น "แม่พิมพ์" ของ นักเรียน แต่นักเรียนจะผิดหวังเป็นอย่างมาก ถ้าเขาพบว่า ครูที่เขาศรัทธานับถือนั้นปราศจาก คุณธรรม มีความทุจริต ผิดศีล และประพฤติตนต่ำช้า ครูจะสอนนักเรียนให้มีศีลธรรมได้อย่างไร ถ้าครูมิกริยามารยาทหยาบ คุ่มสุม่า สุนัขเหวี่ยง เจ้าโทสะ และแก่งแย่งชิงดีกัน ดังนั้นครูทุกคน ต้องสังวรเสมอว่าทุกอริยาบทของครูนั้น นักเรียนเฝ้าอยู่ ครูที่ไม่มีคุณธรรมจึงไม่ควรเป็นครู

4. ในฐานะเป็นผู้ป้องกันทางเลื่อม และเป็นผู้ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพฤติกรรมไปในทางที่ดี

วิธีการที่ครูพึงปฏิบัติเพื่อป้องกันทางเลื่อม และส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีแก่เด็กต่อไปนี้คือ

4.1 ครูต้องไม่แยกตนออกจากนักเรียน ดังที่มีการพูดกันว่า "โลกของผู้ใหญ่" และ "โลกของเด็ก" คนที่แยกกันอยู่คนละสังคม จะมีความเข้าใจกันอย่างไร ครูจึงต้องดูแล นักเรียนอย่างใกล้ชิด มีความรัก เมตตา เอาใจใส่และเห็นสิ่งอื่นใดต้องมีความเข้าใจ นักเรียนทั้งในด้านการพัฒนาการ ความรู้สึกนึกคิดและสติปัญญาของเขา

4.2 ความใกล้ชิดและความเข้าใจนักเรียนทำให้ครูสามารถ "ป้องกัน" ได้ มากกว่า ครูจึงเป็นผู้ที่ "แนะทางดี ชี้ทางเลื่อม" ให้แก่นักเรียน

4.3 การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ควรใช้วิธีการ เสริมแรงจูงใจ และให้รางวัลมากกว่าลงโทษ สุนน อมรวิวัฒน์ (ม.ป.ป. : 5) ได้อธิบาย เพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า ถึงแม้เราจะถือการทำดีนั้นต้องเกิดจากความเชื่อมั่นในการเลือกและการ

ตัดสินใจของตนเองก็ตาม แต่การจัดสถานการณ์ที่จะช่วยเราและส่งเสริมให้คนทำดีก็เป็นสิ่งที่ควรทำ เช่น การให้รางวัลหรือชมเชย การติดแถบประโยคแสดงชื่อและการกระทำของนักเรียนในชั้น ให้เกียรติและการกล่าวสรรเสริญต่อหน้าที่ประมุข เป็นต้น การสร้างเสริมกำลังใจดังกล่าวนี้ เป็นการสนองทางสังคม และทางอารมณ์ของเด็ก อย่างไรก็ตามครูจะต้องมีวิธีการสร้างเสริมกำลังใจอย่างมีเหตุผลไม่พร่ำเพรื่อ และระวังการแข่งขันทำดีเพื่อหวังรางวัล

4.4 ครูควรให้โอกาสนักเรียนได้สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในสังคมและฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการประพฤติชั่ว

5. บทบาทในฐานะที่เป็นผู้แก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของเด็กที่มีแนวโน้มไปในทางเลื่อม และให้กลับตัวได้และประพฤติดี

บทบาทของครูนั้น จำเป็นต้องรับผิดชอบความผิดพลาดของนักเรียนและไม่ควรใช้วิธี "นิ้วไหนร้ายตัดนิ้วนั้น" ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายแต่เลวร้ายที่สุดในการแก้ไขเด็กที่มีปัญหาทางศีลธรรม เพราะเด็กที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม จะมีความรู้สึกว่าถูกรังเกียจ ไม่เป็นที่ยอมรับนั้น มีโอกาสน้อยเหลือเกินที่จะสำนึกถึงความถูกต้องดีงาม ครูจึงต้องมีความเมตตาให้กับเขา และพยายามแก้ไขสาเหตุที่ทำให้เขาประพฤติชั่วไปเช่นนั้น

ลักษณะของครูที่ดี

อาร์กซ์ กาญจนพิทักษ์ (2517 : 19) กล่าวว่า สหพันธ์อาชัณครแห่งโลกได้ลำดับคุณสมบัติ และความเหมาะสมของครูไว้ดังนี้

1. ครูควรเป็นบุคคลที่เข้าใจธรรมชาติและจิตใจของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี
2. ครูควรมีลักษณะริเริ่ม รับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ขยันและเสียสละ
3. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะพูด อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ

แจ่มแจ้งชัดเจน

4. ครูควรมีสภาพทางกายและจิตดี
5. ครูควรมีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นเป็นอย่างดี

6. ครูควรมีบุคลิกภาพทางอารมณ์ และมีสำนึกสำนึก
7. ครูควรมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี
8. ครูควรมีลักษณะที่น่าคบ และมีท่าทางที่น่านับถือ
9. ครูควรมีความสามารถที่จะปฏิบัติตามที่ตนสอน มีขันติธรรม

อรสา กุมาริ ปุ่กหุต (2514 : 17 - 21) ได้อธิบายถึงลักษณะของครูที่นักเรียนต้องการไว้ดังนี้

1. รัก เอาใจใส่ และเห็นอกเห็นใจนักเรียน
2. มีความยุติธรรม
3. มีความรู้ความสามารถ และแนะแนวทางให้แก่เด็ก
4. มีอารมณ์ดี หน้าตาเบิกบาน เป็นผู้มองโลกในแง่ดี
5. มีเหตุผล
6. มีความรับผิดชอบในหน้าที่

สำหรับ ก่อ สวัสดิทานิชย์ (2517 : 221) เน้นว่าลักษณะของครูที่ผู้ปกครองต้องการนั้น ประกอบด้วย

1. ครูต้องรักเด็ก เข้าใจเด็ก และเห็นอกเห็นใจเด็ก
2. ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างลึกซึ้ง
3. ครูต้องสามารถจัดหลักสูตร หรือบทเรียนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของเด็ก
4. ครูต้องเชี่ยวชาญในการสอนวิชาประเภทต่าง ๆ
5. ครูต้องเอาใจใส่เด็กทั้งตัว มิใช่เอาใจใส่แต่เพียงว่า เด็กจะเรียนวิชานั้น

วิชานี้ได้หรือไม่เท่านั้น

6. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ในด้านวัฒนธรรม ศิลธรรม กิจนิสัย สุขนิสัย และอุปนิสัย

ส. ศิวรักษ์ (2513 : 46 - 48) ได้กล่าวถึงครูที่ดีว่า ต้องมีวิชาความรู้ มีขันติธรรม ความอดทน และมีนพหุวิทยาธรรมอยู่ในตัวพร้อมบริบูรณ์ ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดี

สำหรับศิษย์ ต้องเป็นมิตรกับศิษย์ ต้องเป็นพ่อแม่ และสมณะของศิษย์ด้วย การสอนก็ควรมี
 รสชาติ มีความสนุกเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่ทำสงครามกับเด็ก ไม่ใช่เอายานอนหลับให้เด็ก

สรุปว่า ครูที่ดีนั้นจะต้องมีจริยธรรมสูง มีความศรัทธาในอาชีพ ดำรงอยู่ในที่อัน
 เหมาะสม และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและ
 สังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของครูตามคุณลักษณะของจริยธรรม 11
 ประการ ซึ่งกรมการฝึกหัดครู ได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจโครงสร้างคุณลักษณะของจริยธรรม
 พบว่า มีคุณลักษณะจริยธรรมที่ควรปลูกฝังในสังคมไทย 11 ประการคือ (กรมการฝึกหัดครู
 กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 3)

1. ความรับผิดชอบ
2. ความซื่อสัตย์
3. ความมีเหตุผล
4. ความกตัญญูกตเวที
5. การรักษาระเบียบวินัย
6. ความเสียสละ
7. ความสามัคคี
8. การประหยัด
9. ความยุติธรรม
10. ความอดทน
11. ความเมตตากรุณา

จากเอกสารที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของครู
 คือการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในระดับประถมศึกษา เป็นระดับที่
 ครูมีอิทธิพลต่อเด็กยิ่งกว่าบิดามารดา เด็กจะเชื่อฟังและเลียนแบบพฤติกรรมของครู ดังนั้น
 การประพฤติปฏิบัติตนของครู จึงควรเป็นไปตามคุณลักษณะจริยธรรมที่เหมาะสม เพื่อให้เด็ก
 ได้เห็น และจดจำไปปฏิบัติ

งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูและการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรม

งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษา แต่มีงานวิจัยที่สามารถนำมาสนับสนุนและชี้ให้เห็นแนวโน้มว่า ตัวแปรทั้ง 2 นี้ มีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2524) ได้ศึกษาระดับพัฒนาการทางจริยธรรมพบว่า เจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และศีล 5 มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมเมตตา ชื่อสัตย์ ($r = .10$ และ $.12$ ตามลำดับ)

ณัฐพงษ์ เจริญนิตย์ (2526) ได้ศึกษาจริยธรรมและเจตคติวิทยาศาสตร์ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 ที่เรียนวิชาเอกทางด้านวิทยาศาสตร์ ที่ศึกษาอยู่วิทยาลัยครูหรือคณะศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (ยกเว้นมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์) จำนวน 512 คน โดยทดสอบจริยธรรม ซึ่งมี 11 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูต่เวที การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความยุติธรรม ความอดุสาหะ และความเมตตากรุณา กับทดสอบเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้คำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคู่ระหว่างเจตคติวิทยาศาสตร์กับจริยธรรมทั้ง 11 ประการ พบว่า สามารถจัดเรียงความสามารถในการพยากรณ์ของจริยธรรมแต่ละประการ ได้ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ความมีเหตุผล ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความอดุสาหะ ความกตัญญูต่เวที ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความเมตตากรุณา และการรักษาระเบียบวินัย ทั้งนี้เมื่อใช้จริยธรรมข้างต้นพยากรณ์เจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ จะได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคู่ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์เท่ากับ 0.44 (อำนาจการพยากรณ์เท่ากับ 19.67 เปอร์เซ็นต์ และความคลาดเคลื่อน + 8.25)

ธวัช ทวยภา (2531) ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เขตการศึกษา 11 จำนวน 360 คน ผลการวิจัย พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.519$)

ซึ่งให้ผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกศรินทร์ ทองประดิษฐ์ (2530 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีแนวคิดในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ต่างกัน ในเขตการศึกษา 10 พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นที่แสดงให้เห็นว่า ทศคติ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กัน ทศคดียังส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติตนของบุคคล นั่นคือ ถ้าบุคคลมีความรู้ความเข้าใจ และมีทศคติที่ดีต่อสิ่งใดแล้ว ย่อมมีแนวโน้มว่าบุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมตามแนวทางนั้น ๆ ดังเช่น งานวิจัยของ

สุนัย อยู่สุข (2529) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมด้านชนบประเพณี ศาสนา และความประพฤติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 11 จำนวน 720 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกกลุ่มตัวแปร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมในด้านชนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และความประพฤติ อยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยอยู่ในระดับสูง และพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ

มธุรส ชำนาญทัศน์ (2532) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมของบุตรวัยรุ่น กับความประพฤติตามหลักสัปปริสธรรมของมารดาตามการรับรู้ของบุตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3 ในกรุงเทพฯ จำนวน 310 คน ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มที่มีทศคติที่ดีต่อมารดา มีความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมสูงกว่าบุตรวัยรุ่นที่มีทศคติที่ไม่ดีต่อมารดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่กล่าวมา ขี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างทศคติให้เกิดขึ้นกับตัวบุคคล จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล

ดังนั้นถ้าพฤติกรรมของครู เป็นพฤติกรรมที่จะทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีได้แล้ว ก็มีแนวโน้มที่จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามแบบอย่างของครู แต่นักเรียนจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากน้อยแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางจิตใจของนักเรียนเป็นสำคัญ ดังเช่น งานวิจัยของ

สุเชษฐ์ มาห์หมัด (2519) ได้ศึกษาอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาคุณธรรมของเยาวชน โดยทำการทดลองกับนักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 พบว่า ถ้ามีตัวแบบที่ดี ผู้ที่จะรับรู้และเลียนแบบได้มากที่สุด คือ ผู้ที่มีคุณธรรมในระดับสูง ส่วนผู้ที่มีคุณธรรมต่ำนั้น มีการเลียนแบบน้อยกว่า และจะเลียนแบบก็ต่อเมื่อตัวแบบนั้นมีลักษณะจูงใจให้น่าเลียนแบบเป็นพิเศษ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ตัวแปรทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา สถานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย
3. นักเรียนที่มีอายุมาก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
5. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางและต่ำ
6. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

7. ทักษะคตินักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แยกออกเป็น 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ สามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

7.1 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับปานกลางและต่ำ

7.2 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับปานกลางและต่ำ

7.3 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำระดับปานกลางและต่ำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,5 ประจำปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล ซึ่งมีทั้งหมด 9 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 1,307 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2533 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประเภทสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรีมีทั้งหมด 2 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียน 864 คน รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 2,171 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจำนวน 540 คน ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ประมาณกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เมื่อเทียบจากตารางขนาดกลุ่มตัวอย่าง (นางรัตน์ ทวีรัตน์. 2529 : ภาคผนวก ตาราง 2) ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 476 คน

2.2 สุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษาดังนี้คือ สุ่มโรงเรียนมา 3 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก จากนั้นจึงสุ่มห้องเรียนชั้นละ 3 ห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลากเช่นเดียวกัน

ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 2 โรงเรียน จึงสุ่มเฉพาะห้องเรียนมา โรงเรียนละ 2 ห้องเรียน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก

กำหนดให้นักเรียนทุกคนในห้องเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 180 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 180 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 180 คน

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียนและระดับชั้นเรียน

ระดับชั้นเรียน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3				ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5				ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2			
ชื่อโรงเรียน	จำนวน ห้อง	ชาย	หญิง	รวม	จำนวน ห้อง	ชาย	หญิง	รวม	จำนวน ห้อง	ชาย	หญิง	รวม
โรงเรียนเทศบาล 1	3	38	22	60	3	34	26	60	-	-	-	-
โรงเรียนเทศบาล 2	3	37	23	60	3	28	32	60	-	-	-	-
โรงเรียนเทศบาล 5	3	31	29	60	3	30	30	60	-	-	-	-
โรงเรียนหินกอง												
วิทยาคม	-	-	-	-	-	-	-	-	2	59	31	90
โรงเรียนเสนาไห้												
"วิมลวิทยานุกูล"	-	-	-	-	-	-	-	-	2	44	46	90
รวม	9	106	74	180	9	92	88	180	4	103	77	180

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดู

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามตัวแปรที่ศึกษาโดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนข้อมูลในด้านภูมิหลังทางเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งสอบถามจากอาชีพ การศึกษา และรายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง มีรายละเอียดในการพิจารณาดังนี้

1. อาชีพ ได้แบ่งอาชีพตามระดับความรับผิดชอบ ความสามารถ และทักษะ อาชีพที่มีความสัมพันธ์กับสติปัญญา การศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจของบุคคลโดยพิจารณาจากการแบ่งของ โร (เป็นสุวรรณ เศลยานนท์. 2526 : 36 - 37 ; อ้างอิงมาจาก Roe. 1966 : 146 - 152) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับคือ

1.1 อาชีพระดับวิชาชีพ (Professional) กำหนดคะแนน 5 คะแนน ลักษณะงานเป็นงานที่ต้องอาศัยความรับผิดชอบสูง เช่น วิศวกร สถาปนิก นายธนาคาร เภสัชกร ทนายความ อาจารย์สอนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น

1.2 อาชีพระดับกึ่งวิชาชีพ (Semi-Profession) กำหนดคะแนน 4 คะแนน เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนำแผนงานไปปฏิบัติ อาชีพในระดับนี้ได้แก่ เลขานุการ บรรณารักษ์ห้องสมุด นักเทคนิคการแพทย์ ผู้จัดการร้านเล็ก ๆ ผู้ประกาศรายการทางสถานีโทรทัศน์ เกษตรกรที่เป็นเจ้าของฟาร์มและไร่ เป็นต้น

1.3 อาชีพที่ต้องอาศัยทักษะ (Skilled) กำหนดคะแนน 3 คะแนน มีการฝึกฝนและมีประสบการณ์เฉพาะ เช่น อาชีพช่างตัดเสื้อ ช่างตัดผม พนักงานขายของผู้ช่วยพยาบาล เป็นต้น

1.4 อาชีพกึ่งทักษะ (Semi-Skilled) กำหนดคะแนน 2 คะแนน เป็นอาชีพที่บุคคลมีโอกาสเป็นตัวของตัวเอง มีความริเริ่ม เช่น อาชีพขับรถ คนรับใช้ เสมียน นิมนต์คิด คนงานก่อสร้าง ค้าขายย่อย เป็นต้น

1.5 อาชีพที่ไม่ต้องอาศัยทักษะและการฝึกฝน (Unskilled) กำหนด
คะแนน 1 คะแนน ลักษณะของงานอาชีพระดับนี้ จะเป็นการทำตามคำสั่งง่าย ๆ เช่น อาชีพ
กวาดถนน ห่อของ ชดถนน กรรมกรขี้อ้อม นักการภารโรง เป็นต้น

2. การศึกษา ใช้เกณฑ์จากข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ
ประชากรกรุงเทพฯ ปี 2525 (จุฬาลงกรณ์. 2526 : 67) และแบ่งระดับการศึกษาได้ดังนี้

ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนด 2 คะแนน

ห้ามรอมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

3. รายได้ นิยามจากคำตอบที่เกี่ยวกับรายได้รวมทั้งครอบครัวได้รับในแต่ละเดือน ประกอบกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวซึ่งได้ใช้จ่ายจากรายได้ดังกล่าวถึงนี้ รายได้ประจำเดือน แบ่งเป็น 3 ระดับ และขนาดของครอบครัว แบ่งเป็น 3 ระดับ นิสัยคะแนนของผู้ตอบแต่ละคน อยู่ระหว่าง 1-9 คะแนน (ดวงเดือน พันธมนวาทิน และคนอื่น ๆ. 2529) กำหนดคะแนน ต่อรายได้ของครอบครัว และคนในครอบครัว ดังนี้

รายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อคนมากกว่า 8 คนขึ้นไป กำหนด 1 คะแนน

รายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อคน 4-8 คน กำหนด 2 คะแนน

รายได้น้อยกว่า 5,000 บาทต่อคนน้อยกว่า 4 คน กำหนด 3 คะแนน

รายได้ 5,000-10,000 บาทต่อคนมากกว่า 8 คนขึ้นไป กำหนด 4 คะแนน

รายได้ 5,000-10,000 บาทต่อคน 4-8 คน กำหนด 5 คณะ

รายได้ 5,000-10,000 บาทต่อคนน้อยกว่า 4 คน กำหนด 6 คะแนน

รายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อคนมากกว่า 8 คนขึ้นไป กำหนด 7 คะแนน

รายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อคน 4-8 คน กำหนด 8 คะแนน

รายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อคนน้อยกว่า 4 คน กำหนด 9 คะแนน

เกณฑ์ในการพิจารณาจัดลำดับความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมจากข้อมูล อาชีพ การศึกษา และรายได้ เมื่อกำหนดคะแนน และนำคะแนนมารวมกันแล้วแบ่งออกเป็นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ปานกลาง และต่ำ คือ

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ	มีคะแนนอยู่ระหว่าง 3-7 คะแนน
ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง	มีคะแนนอยู่ระหว่าง 8-12 คะแนน
ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง	มีคะแนนอยู่ระหว่าง 13-17 คะแนน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งสร้างขึ้นโดย เสริมเกียรติ พรหมพุย (2523) ตามแนวของ บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner Parental Behavior Questionnaire) เพื่อใช้ในงานวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ใน จังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับวัดการรับรู้ของเด็กในเรื่องที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ปฏิบัติต่อตนในด้านการอบรมเลี้ยงดู 3 ลักษณะ คือ การให้ความรัก การลงโทษ และการคาดหวังเอาจากเด็กอย่างละ 20 ข้อ รวมเป็น 60 ข้อ โดยสร้างแบบสอบถามคลุมเนื้อหาในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรัก

- 1.1 การให้การเลี้ยงดู (Nurturance)
- 1.2 การให้รางวัลโดยการแสดงความรัก (Affective Reward)
- 1.3 การให้ความเป็นมิตร (Instrumental Companionship)
- 1.4 การให้ความใกล้ชิด (Affiliative Companionship)

2. การลงโทษ

- 2.1 การทำให้ขาดการติดต่อกับเพื่อน (Social Isolation)
- 2.2 การแสดงความเกลียดชัง (Expressive Rejection)
- 2.3 การลงโทษทำให้เจ็บทางร่างกาย (Physical Punishment)
- 2.4 การตัดสิทธิพิเศษ (Deprivation of Privileges)
- 2.5 หลักเกณฑ์ในการใช้วินัย (Principled Discipline)

3. การคาดหวังเอาจากเด็ก

- 3.1 การบอกให้ทราบถึงความต้องการของพ่อแม่ที่ต้องการจากเด็ก

(Prescriptive)

3.2 การให้ความคุ้มครองป้องกัน (Protectiveness)

3.3 การแสดงอำนาจ (Power)

3.4 การเคี่ยวเข็ญให้ทำอะไรต้องสำเร็จ (Achievement Demands)

3.5 การลงโทษด้วยการแสดงออกในด้านความรัก (Affective

Punishment)

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5
อันดับคือ ทุกครั้ง เกือบทุกครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคย

การตรวจให้คะแนนกำหนดเป็น 2 กรณี คือ

1. ถ้าข้อความใดเป็นพฤติกรรมทางบวก กำหนดคะแนนดังนี้

ทุกครั้ง เกือบทุกครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่เคย

5 คะแนน 4 คะแนน 3 คะแนน 2 คะแนน 1 คะแนน

2. ถ้าข้อความใดเป็นพฤติกรรมทางลบ การให้คะแนนจะเป็นลักษณะตรงกันข้าม

ในกรณีที่มิฉะนั้นคะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบใกล้เคียงกัน ให้พิจารณาจาก
เกณฑ์ที่ว่าถ้านักเรียนคนใดได้คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใดแบบหนึ่งสูงกว่าอีก 2 แบบ ตั้งแต่
5 คะแนนขึ้นไป จะถือว่านักเรียนคนนั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น แต่ถ้าคะแนนแตกต่างกัน
ไม่ถึง 5 คะแนน ข้อมูลนั้นจะถูกตัดทิ้ง

คำถามที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละลักษณะ แยกออกได้ดังต่อไปนี้

การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก ได้แก่ข้อ

1 2 6 11 12 13 18 22 26 29 30 36
37 41 46 48 49 50 54 60

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ ได้แก่ข้อ

3 4 8 9 10 14 15 23 24 31 32 35
38 42 43 47 51 52 58 59

การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก ได้แก่ข้อ

5 7 16 17 19 20 21 25 27 28 33 34
39 40 44 45 53 55 56 57

เสริมเกียรติ พรหมผุย ได้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split-half Reliability) ตามข้อคู่ข้อคี่ แล้วหาค่าสหสัมพันธ์ของแบบสอบถามครึ่งฉบับ จากนั้นจึงหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ Spearman-Brown (Garrett, 1969 : 143) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู	N	r ครึ่งฉบับ	r_{xx}
แบบให้ความรัก	78	0.7516	0.8582
แบบลงโทษ	78	0.7206	0.8376
แบบคาดหวังเอาจากเด็ก	78	0.6341	0.7761

ต่อจากนั้นจึงหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูทั้งฉบับด้วยวิธีการเปลี่ยนค่าความเชื่อมั่นของแต่ละแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นคะแนนมาตรฐาน (Fisher's Z) (ล้วน สายยศ และอังคณา คันธีรัตนานนท์. 2515 : 228) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.8250 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่นับว่ามีค่าสูง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามบางข้อที่มีการใช้ภาษาไม่ชัดเจน คลุมเครือ ทั้งนี้เพื่อความชัดเจน และรวดเร็ว ในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

แล้วนำแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูนี้ ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 90 คน เพื่อนำผลมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบ ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นของการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก .70

ค่าความเชื่อมั่นของการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ .85

ค่าความเชื่อมั่นของการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก .71

และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .83

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยใช้มาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่อง (Scales)

1. วิธีสร้างแบบวัด มีลำดับดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนิยามตัวแปร

1.2 นำรายละเอียดจากนิยามมาสร้างเป็นข้อสอบถาม

1.3 นำข้อสอบถามที่สร้างขึ้นมาให้ผู้ที่เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาตรวจสอบ

จำนวน 3 ท่าน

2. ลักษณะคำถามเป็นแบบสร้างสถานการณ์ (Situation Test) โดยสมมติให้ครูเป็นตัวแทนในแต่ละสถานการณ์ และให้ผู้ถูกทดสอบ ตอบคำถาม 3 ประเภทคือ

2.1 ความรู้หรือแนวความคิด เป็นคำถามประเภทแสดงแนวความคิด
อุดมคติ การพิจารณาด้วยเหตุผล เช่น ถามว่า "เป็นการสมควรหรือไม่ ที่ (นาย ก.)
ทำเช่นนั้น"

2.2 ความรู้สึก เป็นคำถามประเภทแสดงอารมณ์หรือความรู้สึก เช่น
ถามว่า "(นาย ก.) ทำเช่นนั้น นักเรียนชอบหรือไม่"

2.3 ความพร้อมที่จะกระทำ เป็นคำถามที่เกี่ยวกับแนวโน้มที่จะกระทำ
พฤติกรรม เช่น ถามว่า "ถ้านักเรียนเป็น (นาย ก.) นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่"
ตัวอย่าง เรื่องความรับผิดชอบ

(0) ครูสมชายจะเรียกนักเรียนที่เรียนอ่อนมาสอนซ่อมเสริมหลังจากโรงเรียนเลิกเป็นประจำ
ทำให้นักเรียนต้องกลับบ้านช้ากว่าผู้อื่น

ก. ครูสมชายทำเช่นนั้นสมควรหรือไม่

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมชายทำเช่นนั้น นักเรียนชอบหรือไม่

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมชาย จะทำเช่นนั้นหรือไม่

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

(00) ในชั่วโมงโฮมรูม (Home room) ครูปรีชาจะนำวิชาที่ตนเองสอนมาสอนให้กับนักเรียน
ในห้องที่ตนเป็นครูประจำชั้น เพื่อทำให้นักเรียนมีความเข้าใจมากขึ้น โดยมีได้อบรม นุศุลักษณ์
นักเรียนจึงไม่ทราบปัญหาต่าง ๆ ที่นักเรียนประสบ

ก. ครูปรีชาทำเช่นนั้นสมควรหรือไม่

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูบริหารทำเช่นนี้ นักเรียนชอบหรือไม่

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูบริหาร จะทำเช่นนี้หรือไม่

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

(000) ครูสมหญิงจะเข้าสอนช้ากว่าปกติ และจะออกจากห้องก่อนที่จะหมดเวลาเสมอ ทำให้
นักเรียนมีเวลาเล่นสนุกสนานในห้องเรียน

ก. ครูสมหญิงทำเช่นนี้ สมควรหรือไม่

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมหญิงทำเช่นนี้ นักเรียนชอบหรือไม่

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมหญิง จะทำเช่นนี้หรือไม่

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

เกณฑ์ในการเลือกสถานการณ์เพื่อสร้างแบบวัด

1. เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน
2. เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะจริยธรรม 11 ประการ
3. เป็นข้อคำถามที่ใช้ภาษาง่าย ๆ ชัดเจนและไม่ซับซ้อน

3. กำหนดน้ำหนักของการให้คะแนน โดยถือเกณฑ์ตัดสินเป็นพฤติกรรมตรงกับข้อความนั้นมากหรือน้อยเพียงใด เป็น 2 กรณี ดังนี้

3.1 ถ้าข้อความใดเป็นพฤติกรรมที่แสดงควมมีจริยธรรม กำหนดคะแนนดังนี้

ข้อ ก. สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่น่าใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

คะแนน 5 4 3 2 1

ข้อ ข. ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่น่าใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

คะแนน 5 4 3 2 1

ข้อ ค. ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่น่าใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

คะแนน 5 4 3 2 1

3.2 ถ้าข้อความใดเป็นพฤติกรรมที่แสดงควมไม่มีจริยธรรม การให้คะแนนทั้งข้อ ก, ข, ค จะเป็นลักษณะตรงกันข้าม

4. การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามในแบบวัด ข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน เห็นว่าเหมาะสม จะนำมาใช้ในงานวิจัย จากนั้นนำแบบวัด ซึ่งมีจำนวน 28 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน

4.2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับ (Item-Test Correlation)

4.3 นำแบบวัดมาพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์สูง จำนวน 44 ข้อ จากนั้นนำแบบวัดจำนวน 44 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน อีกครั้ง

4.4 หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบด้านความรู้ .93

ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบด้านความรู้สึก .93

ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ .94

และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ .97

ตอนที่ 4 เป็นแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่ง ดวงเดือน นันธมณีนัน และ ญะนุญ ประจันปัจจนิก สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยโครงการวิจัย "จริยธรรมของเยาวชนไทย" และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดนี้ ได้ค่า $r_{tt} = .77$

ลักษณะของแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ประกอบด้วยสถานการณ์ที่เป็นเรื่องต่าง ๆ 10 เรื่อง จำนวน 10 ข้อ เรื่องเหล่านี้บรรยายถึงสถานการณ์ขัดแย้ง โดยสมมติให้ผู้ตอบกำลังอยู่ในสถานการณ์ จากนั้นผู้ตอบแต่ละคนจะต้องคิดหาเหตุผลว่า ทำไมจึงเลือกทำเช่นนั้น แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดของตนเองมากที่สุด 1 คำตอบ จากตัวเลือกที่ให้ไว้ 6 ตัวเลือกแต่ละเรื่อง

ตัวอย่าง

(0) ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรีบนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาล รถติดไฟแดง ถ้าข้ามเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้ามเจ้าจะหยุดรถตามกฎหมาย เพราะ

- ก. เป็นหน้าที่ของข้ามเจ้า ที่จะต้องช่วยรักษากฎหมาย
- ข. ข้ามเจ้ากลัวถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย
- ค. การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลาเบาปัญญา
- ง. ข้ามเจ้าต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้ามเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
- จ. ชีวิตคน ๆ เดียวมีค่าน้อยกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน
- ฉ. เป็นการป้องกันมิให้ข้ามเจ้าได้รับบาดเจ็บ เนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น

เกณฑ์การให้คะแนน

พิจารณาว่า ผู้ตอบเลือกเหตุผลที่แสดงถึงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นใด จาก
ชั้นที่ 1-6 ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก โดยตัวเลือกทั้งหมดในแต่ละเรื่องนั้น เป็นชั้นของการ
ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ชั้น และถูกนำมาพิมพ์เรียงลำดับปะปนกัน ผู้ตอบคนใดเลือกข้อใด
ก็จะได้คะแนนตรงกับชั้นของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของตัวเลือกนั้น คือ

ชั้นที่ 1	หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ	กำหนด 1 คะแนน
ชั้นที่ 2	หลักการแสวงหารางวัล	กำหนด 2 คะแนน
ชั้นที่ 3	หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ	กำหนด 3 คะแนน
ชั้นที่ 4	หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม	กำหนด 4 คะแนน
ชั้นที่ 5	หลักการทำตามคำมั่นสัญญา	กำหนด 5 คะแนน
ชั้นที่ 6	หลักการยึดอุดมคติสากล	กำหนด 6 คะแนน

ผู้ตอบจะต้องทำทั้ง 10 เรื่อง แล้วนำคะแนนของผู้ตอบทั้ง 10 เรื่องมารวมกัน จึง
เป็นนิสัยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมระหว่าง 10-60 คะแนน คะแนนรวมของ
ผู้ตอบแต่ละคน จะสามารถนำมาพิจารณาดังนี้คือ

ถ้าผู้ตอบคะแนนได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าเป็นผู้มีการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมสูง และถ้าผู้ตอบทำคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม แสดงว่าเป็นผู้มีการให้
เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

แล้วนำแบบวัดนี้ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา
จำนวน 90 คน เพื่อนำผลมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .52

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือจากทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้
2. ดำเนินการให้นักเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ตอบแบบสอบถามและแบบสอวัต รวมทั้งสิ้น 4 ชุด
3. นำแบบสอบถามและแบบสอวัตที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS[®]) และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. แยกคะแนนตามกลุ่มตัวแปรต้นที่ศึกษา
2. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความแปรปรวน ของคะแนนตัวแปรตามกลุ่มตัวอย่างในตัวแปรต้น
3. ทดสอบสมมติฐานข้อ 1 โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis)
4. ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ด้วยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรสองกลุ่ม โดยใช้ t-test
5. ทดสอบสมมติฐานข้อ 3, 4, 5, 6 และ 7 ด้วยการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่าสองกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความแปรปรวน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530 : 216)

$$\text{สูตร } r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ X = คะแนนเป็นรายข้อของแต่ละคน

Y = คะแนนรวมทุกข้อของแต่ละคน

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530 : 228)

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{s^2_e}{s^2_t} \right]$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อสอบ

s^2_t = คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s^2_e = คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS[®] คำนวณค่าสหสัมพันธ์หาค่า สมการถดถอย t-test และ F-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
X_1	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
X_2	แทน	อาชีพของบิดามารดา
X_3	แทน	การศึกษาของบิดามารดา
X_4	แทน	รายได้ของบิดามารดา
X_5	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว
X_6	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก
X_7	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

X_8	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก
X_9	แทน	องค์ประกอบด้านความรู้
X_{10}	แทน	องค์ประกอบด้านความรู้สึก
X_{11}	แทน	องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ
Y	แทน	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
R^2_{change}	แทน	สัมประสิทธิ์ของการทำนายที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเพิ่มตัวทำนายทีละตัว
F_{change}	แทน	ค่าสถิติเอฟ (F) ที่ใช้ทดสอบความมีนัยสำคัญของการเพิ่มตัวทำนายเข้าไปครั้งละ 1 ตัว
$S.E._{est}$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย
b	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย ซึ่งทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการทำนาย
Y'	แทน	การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ได้จากการทำนายด้วยตัวทำนายต่าง ๆ ในรูปคะแนนดิบ
สมการทำนาย	แทน	สมการถดถอยพหุคูณที่ใช้ทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
P	แทน	ค่าของระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน และตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนโดยจำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ตัวทำนาย 11 ตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ตามองค์ประกอบ 3 ประการคือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ โดยมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นตัวเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน
2. กลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน
3. กลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน
4. กลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน
5. กลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน
6. กลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน

เสนอผลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังนี้

- 1.1 กลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แสดงผลในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่ม
นักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X_1	-	.13	.14	.39**	.26	.13	-.35**	-.11	.23	.21	.23	-.05
X_2		-	.82***	.47***	.83***	-.32	-.28*	-.27	.03	-.05	.02	.28*
X_3			-	.38**	.75***	-.30	-.22	-.22	-.02	-.09	-.04	.30*
X_4				-	.79***	-.12	-.35**	-.08	.35**	.27	.38**	.16
X_5					-	-.22	-.34**	-.16	.20	.12	.25	.31*
X_6						-	.29*	.69***	.01	.03	-.06	-.19
X_7							-	.50***	-.26	-.18	-.31	-.28*
X_8								-	.07	.23	.08	-.23
X_9									-	.95***	.88***	-.10
X_{10}										-	.87***	-.16
X_{11}											-	.15
Y												-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่า ในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 3 ตัวคือ อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มี 1 ตัวคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวทำนาย พบผลดังนี้

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

อาชีพของบิดามารดา กับ การศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การศึกษาของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

รายได้ของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความรู้สึก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์ประกอบด้านความรู้สึก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ รายได้ของบิดามารดา

การศึกษาของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

รายได้ของบิดามารดา กับ องค์ประกอบด้านความรู้

รายได้ของบิดามารดา กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

รายได้ของบิดามารดา กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่

อาชีพของบิดามารดา กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

ตาราง 3 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ของนักเรียน เพื่อพิจารณาในกลุ่มเพศชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน

ลำดับที่	ตัวทำนาย	b	β	F	R^2	R^2_{change}	F_{change}
1	X_E	2.9764	.3053	5.1411 [*]	.0932	.0932	5.1411

ค่าคงที่ (a) เท่ากับ 31.1878

เนื่องจาก $R = .3053$ ดังนั้นจึงสามารถอธิบายความแปรปรวนของการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ได้ร้อยละ 9.32

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณจากตาราง 3 พบว่า มีตัวทำนายเพียง 1 ตัว ที่มี
ประสิทธิภาพสูงในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี
ถึง 9 ปี 11 เดือน คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งมีอำนาจการทำนาย
ร้อยละ 9.32 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนกลุ่มนี้กับตัวทำนาย (x_E) มีค่า = .3053 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการ
ทำนายเท่ากับ 6.2718 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 31.1878 + 2.9764 X_E$$

1.2 กลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน ค่า
สหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แสดงผลในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่ม
นักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X_1	-	.34**	.39***	.39***	.38***	.28	-.34**	.17	.53***	.44***	.41***	.10
X_2		-	.71***	.66***	.75***	-.00	-.21	-.02	.19	.21	.24	.18
X_3			-	.42***	.62***	.14	-.10	.14	.15	.17	.23	.12
X_4				-	.85***	.16	-.07	.03	.25	.20	.25	.39***
X_5					-	.26	-.16	-.02	.29	.27	.32**	.36**
X_6						-	-.03	.34**	.37***	.36***	.37***	.09
X_7							-	.36**	-.37***	-.40***	-.41***	-.17
X_8								-	.16	.12	.09	.07
X_9									-	.94***	.90***	.37**
X_{10}										-	.90***	.43***
X_{11}											-	.38**
Y												-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่า ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับ
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มี 2 ตัว คือ รายได้ของ
บิดามารดา และองค์ประกอบด้านความรู้สึก และตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้
เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มี 3 ตัว คือ ฐานะทางเศรษฐกิจ
และสังคมของครอบครัว องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวทำนาย พบผลดังนี้

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การศึกษาของนิคมารดา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ รายได้ของนิคมารดา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ องค์กรประกอบด้านความรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ องค์กรประกอบด้านความรู้ลึก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ องค์กรประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

อาชีพของนิคมารดา กับ การศึกษาของนิคมารดา

อาชีพของนิคมารดา กับ รายได้ของนิคมารดา

อาชีพของนิคมารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การศึกษาของนิคมารดา กับ รายได้ของนิคมารดา

รายได้ของนิคมารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

องค์กรประกอบด้านความรู้ กับ องค์กรประกอบด้านความรู้ลึก

องค์กรประกอบด้านความรู้ กับ องค์กรประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์กรประกอบด้านความรู้ลึก กับ องค์กรประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ อาชีพของนิคมารดา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กับ องค์กรประกอบด้านความพร้อม

ในการกระทำ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ องค์กรประกอบด้านความรู้

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ องค์กรประกอบด้านความรู้ลึก

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ องค์กรประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่
 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความรู้สึก
 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ
 ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ
 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความรู้

ตาราง 5 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 ของนักเรียน เมื่อพิจารณาในกลุ่มเพศชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน

ลำดับที่	ตัวทำนาย	b	B	F	R ²	R ² _{change}	F _{change}
1	X ₁₀	.1175	.4889	13.2971**	.1839	.1839	13.2971
2	X ₄	3.0014	.3168	11.2965**	.2803	.0964	7.7701

ค่าคงที่ (a) = 16.4095

เนื่องจาก R = .5294 ดังนั้นจึงสามารถอธิบายความแปรปรวนของการให้เหตุผล
 เชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน ได้ร้อยละ 28.03

**p < .01

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณจากตาราง 5 พบว่า มีตัวทำนาย 2 ตัว ที่มีประสิทธิภาพ
 สูงในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายกลุ่มนี้ คือ องค์ประกอบด้านความ
 รู้สึก และรายได้ของบิดามารดา ตามลำดับ โดยมีองค์ประกอบด้านความรู้สึกเป็นตัวทำนายแรก
 ที่มีอิทธิพลสูงสุด มีอำนาจการทำนายร้อยละ 18.39 รายได้ของบิดามารดา เป็นตัวทำนายที่มี

ประสิทธิภาพสูงเป็นลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับองค์ประกอบด้านความรู้สึก ทำนายการให้
เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายกลุ่มนี้ ได้ร้อยละ 28.03 (ตัวทำนาย 2 ตัว) โดย
อำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายแรกตัวเดียว ร้อยละ 9.64 และค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันระหว่างการทำนายให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายกลุ่มนี้ กับ
กลุ่มตัวทำนายทั้ง 2 มีค่า .5294 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย =
5.5909 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 16.4095 + .1175X_{10} + 3.0014X_4$$

1.3 กลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน ค่า
สหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แสดงผลในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่ม
นักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X_1	-	.05	.28	-.18	-.14	-.03	-.03	-.18	.00	.05	-.05	.04
X_2		-	*** .48	.29	*** .48	.11	.05	.06	-.12	-.12	-.04	.00
X_3			-	** .32	*** .49	.14	-.01	-.03	-.08	.00	-.05	.06
X_4				-	*** .88	.14	.04	.14	-.08	-.04	-.13	-.04
X_5					-	.22	.04	.09	-.17	-.15	-.18	-.13
X_6						-	-.17	.16	** -.35	-.26	-.26	-.01
X_7							-	*** .55	-.19	-.17	*** -.36	-.22
X_8								-	.10	-.08	-.22	-.05
X_9									-	*** .92	*** .81	.03
X_{10}										-	*** .79	.07
X_{11}											-	.24
Y												-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 6 พบว่า ตัวทำนายทั้ง 11 ตัวนี้ ไม่มีความสัมพันธ์
กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวทำนาย พบผลดังนี้

ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

อาชีพของบิดามารดา กับ การศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การศึกษาของนิคมารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว
 รายได้ของนิคมารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว
 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก
 องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความรู้ลึก
 องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ
 องค์ประกอบด้านความรู้ลึก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ
 ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

การศึกษาของนิคมารดา กับ รายได้ของนิคมารดา

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ องค์ประกอบด้านความรู้

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน ไม่สามารถ
 ทำนายตัวเกณฑ์ได้อย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากตัวทำนายมีความสัมพันธ์กันเองสูงเป็นกลุ่ม ๆ เช่น

X_2 กับ X_9 คือ อาชีพของนิคมารดา กับ การศึกษาของนิคมารดา

X_2 กับ X_8 คือ อาชีพของนิคมารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของ
 ครอบครัว

X_9 กับ X_8 คือ การศึกษาของนิคมารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม
 ของครอบครัว

X_9 กับ X_{10} คือ องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความรู้ลึก

X_9 กับ X_{11} คือ องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการ
 กระทำ

X_{10} กับ X_{11} คือ องค์ประกอบด้านความรู้ลึก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมใน
 การกระทำ

1.4 กลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แสดงผลในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X_1	-	.49***	.45***	.11	.39**	.36**	-.08	.35***	.09	.10	.38**	.41***
X_2		-	.84***	.44***	.83***	.29	-.13	.22	.07	.05	.22	.24
X_3			-	.33**	.77***	.38**	-.18	.16	-.08	-.04	.19	.27
X_4				-	.69***	-.05	-.11	.03	.19	.22	.26	.19
X_5					-	.25	-.24	.18	.04	.07	.22	.19
X_6						-	-.10	.70***	-.00	.02	.25	.39***
X_7							-	.21	-.06	-.05	-.20	-.06
X_8								-	.11	.12	.30**	.41***
X_9									-	.92***	.71***	.18
X_{10}										-	.73***	.23
X_{11}											-	.26
Y												-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 7 พบว่า ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มี 3 ตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวทำนาย พบผลดังนี้
ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ อาชีพของบิดามารดา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ การศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การศึกษาของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

รายได้ของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความรู้สึก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์ประกอบด้านความรู้สึก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

การศึกษาของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

การศึกษาของบิดามารดา กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก

การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อม

ในการกระทำ

ตาราง 8 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ของนักเรียน เมื่อพิจารณาในกลุ่มเพศหญิงที่มีอายุ 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน

ลำดับที่	ตัวทำนาย	b	β	F	R^2	R^2_{change}	F_{change}
1	X_0	.2005	.4104	12.3552**	.1684	.1684	12.3552
2	X_1	2.6562	.3010	9.8840**	.2478	.0794	6.3327

ค่าคงที่ (a) = 22.3142

เนื่องจาก $R = .4978$ ดังนั้นจึงสามารถอธิบายความแปรปรวนของการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ได้ร้อยละ 24.78

** $p < .01$

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณจากตาราง 8 พบว่า มีตัวทำนาย 2 ตัว ที่มีประสิทธิภาพ
สูงในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มนี้ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบ
คาดหวังเอาจากเด็ก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามลำดับ โดยการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวัง
เอาจากเด็ก เป็นตัวทำนายแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด มีอำนาจการทำนายร้อยละ 16.84 ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับการอบรมเลี้ยงดู
แบบคาดหวังเอาจากเด็ก ทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มนี้ได้ร้อยละ
24.78 (ตัวทำนาย 2 ตัว) โดยอำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้นจากการใช้ตัวทำนายตัวแรก
ร้อยละ 7.94 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนหญิงกลุ่มนี้กับตัวทำนายทั้ง 2 มีค่า .4978 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการ
ทำนาย = 5.6669 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 22.3142 + .2005X_0 + 2.6562X_1$$

1.5 กลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน ค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนาย และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แสดงผลในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X_1	-	.02	-.04	.06	.00	.15	-.36**	-.25	.25	.21	.29	.40**
X_2		-	.78***	.61***	.76***	-.03	-.15	-.07	.17	.14	.26	-.02
X_3			-	.35**	.56***	-.12	-.06	-.15	.13	.09	.23	.01
X_4				-	.87***	.34**	.35**	.09	.39***	.36***	.44***	.10
X_5					-	.14	.28	-.03	.30	.27	.37**	.05
X_6						-	.53***	.33**	.31***	.33***	.33***	.15
X_7							-	.17	-.52***	-.43***	-.54***	-.32**
X_8								-	.03	.00	.05	-.09
X_9									-	.93***	.89***	.20
X_{10}										-	.86***	.15
X_{11}											-	.22
Y												-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 9 พบว่า ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวทำนาย พบผลดังนี้

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

อาชีพของบิดามารดา กับ การศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การศึกษาของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

รายได้ของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

รายได้ของบิดามารดา กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความรู้ลึก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์ประกอบด้านความรู้ลึก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

การศึกษาของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

รายได้ของบิดามารดา กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก

รายได้ของบิดามารดา กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

รายได้ของบิดามารดา กับ องค์ประกอบด้านความรู้

รายได้ของบิดามารดา กับ องค์ประกอบด้านความรู้ลึก

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว กับ องค์ประกอบด้านความพร้อม

ในการกระทำ

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ องค์ประกอบด้านความรู้ลึก

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความรู้

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความรู้สึก
 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ
 ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ

ตาราง 10 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 ของนักเรียน เมื่อพิจารณาในกลุ่มเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน

ลำดับที่	ตัวทำนาย	b	β	F	R^2	R^2_{change}	F_{change}
1	X_1	2.6905	.3967	9.3357**	.1573	.1573	9.3357

ค่าคงที่ (a) = 36.0037

เนื่องจาก $R = .3966$ ดังนั้นจึงสามารถอธิบายความแปรปรวนของการให้เหตุผล
 เชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน ได้ร้อยละ 15.73

**p < .01

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณจากตาราง 10 พบว่า มีตัวทำนายเพียง 1 ตัว ที่มี
 ประสิทธิภาพสูงในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มนี้ คือ ผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียน ซึ่งมีอำนาจการทำนายร้อยละ 15.73 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง
 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มนี้กับตัวทำนาย (X_1) มีค่า = .3966 ค่าความ
 คลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนายเท่ากับ 5.7066 และได้สมการในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 36.0037 + 2.6905X_1$$

1.6 กลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน ค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนาย และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แสดงผลในตาราง 11

ตาราง 11 แสดงค่าสหสัมพันธ์ภายในของตัวทำนายและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	Y
X_1	-	-.29	-.26	-.44**	-.46***	.13	.12	.12	-.07	.00	-.00	.14
X_2		-	.68***	.48***	.78***	.22	-.09	.13	.04	-.06	.02	-.33
X_3			-	.43**	.56***	.19	-.10	.03	.07	-.02	.04	-.14
X_4				-	.84***	.03	-.20	-.02	-.13	-.21	-.15	-.31
X_5					-	.07	-.15	.09	-.02	-.15	-.10	-.42**
X_6						-	.02	.49***	.04	-.07	.11	-.19
X_7							-	.53***	-.07	-.07	.04	-.00
X_8								-	.03	-.00	.09	-.17
X_9									-	.84***	.70***	.10
X_{10}										-	.71***	-.03
X_{11}											-	.07
Y												-

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 11 พบว่า ตัวทำนายที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวทำนาย พบผลดังนี้

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

อาชีพของบิดามารดา กับ การศึกษาของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การศึกษาของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

รายได้ของบิดามารดา กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ กับ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความรู้สึก

องค์ประกอบด้านความรู้ กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์ประกอบด้านความรู้สึก กับ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

การศึกษาของบิดามารดา กับ รายได้ของบิดามารดา

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ตัวทำนายคู่ที่มีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับ รายได้ของบิดามารดา

ตาราง 12 แสดงการหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ของนักเรียน เมื่อพิจารณาในกลุ่มเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน

ลำดับที่	ตัวทำนาย	b	β	F	R^2	R^2_{change}	F_{change}
1	X_5	-2.6786	-.4234	9.3923**	.1793	.1793	9.3923

ค่าคงที่ (a) = 49.1684

เนื่องจาก $R = .4234$ ดังนั้นจึงสามารถอธิบายความแปรปรวนของการให้เหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน ได้ร้อยละ

** $p < .01$

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณจากตาราง 12 พบว่า มีตัวทำนายเพียง 1 ตัว ที่มี
ประสิทธิภาพในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มนี้ คือ ฐานะทาง
เศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งมีอำนาจการทำนายร้อยละ 17.93 และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มนี้กับตัวทำนาย (X_5)
มีค่า = .4234 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนายเท่ากับ 4.0663 และได้
สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 45.1684 - 2.6786X_5$$

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกดังนี้

2.1 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย" ดังแสดงผลในตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t
หญิง	241	40.59	6.56	3.89***
ชาย	299	38.37	6.62	

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 13 พบว่า นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "นักเรียนที่มีอายุมาก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า"

ตาราง 14 สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S
8 ปี - 9 ปี 11 เดือน	181	37.06	6.33
10 ปี - 11 ปี 11 เดือน	179	39.10	6.67
13 ปี - 14 ปี 11 เดือน	180	41.96	6.14

ตาราง 15 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2186.65	1093.33	26.84***
ภายในกลุ่ม	537	21876.48	40.74	
รวม	539	24063.13		

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 15 พบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปตรวจสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อค้นหาว่าในกลุ่มนักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) ดังแสดงผลในตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ที่มีอายุแตกต่างกัน

อายุ	N	$\bar{X}$			
			37.06	39.10	41.96
8 ปี - 9 ปี 11 เดือน	181	37.06	-	2.04*	4.9***
10 ปี - 11 เดือน 11 เดือน	179	39.10		-	2.9***
13 ปี - 14 เดือน 11 เดือน	180	41.96			-

*P < .05 ***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 16 พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 13 ปี - 14 ปี 11 เดือน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุ 10 ปี - 11 ปี 11 เดือน และนักเรียนที่มีอายุ 8 ปี - 9 ปี 11 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีอายุ 10 ปี - 11 ปี 11 เดือน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุ 8 ปี - 9 ปี 11 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่มีอายุมากจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำกว่า"

ตาราง 17 สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$	S
สูง	203	38.50	6.76
ปานกลาง	178	38.46	6.78
ต่ำ	159	41.48	5.10

ตาราง 18 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1012.53	506.27	11.80***
ภายในกลุ่ม	537	23050.60	42.92	
รวม	539	24063.13		

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 18 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อดูว่าในกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังแสดงผลในตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$			
			38.46	38.50	41.48
ปานกลาง	178	38.46	-	.04	3.02***
ต่ำ	203	38.50	-	-	2.98***
สูง	159	41.48	-	-	-

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 19 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

2.4 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวปานกลาง และต่ำ

ตาราง 20 สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว	N	$\bar{X}$	S
สูง	259	38.92	6.60
ปานกลาง	222	39.61	6.88
ต่ำ	58	40.56	6.16

ตาราง 21 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	146.70	73.35	1.65
ภายในกลุ่ม	536	23846.32	44.49	
รวม	538	23993.03		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 21 พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.5 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดูตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า "นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และแบบคาดหวังเอาจากเด็ก"

ตาราง 22 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู	N	$\bar{X}$	S
แบบรัก	192	39.46	6.85
แบบลงโทษ	10	35.20	3.85
แบบคาดหวังเอาจากเด็ก	129	39.46	7.02

ตาราง 23 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ
จำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	175.82	87.91	1.87
ภายในกลุ่ม	328	1540.28	46.98	
รวม	330	15583.10		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 23 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดู
แตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.6 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามทัศนคติ
ของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู โดยแยกศึกษาองค์ประกอบ 3 ประการดังนี้
คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก องค์ประกอบด้านความพร้อมในการ
กระทำ ตามที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า

2.6.1 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับปานกลางและต่ำ

ตาราง 24 สถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตาม
องค์ประกอบด้านความรู้

องค์ประกอบด้านความรู้	N	$\bar{X}$	S
สูง	146	36.31	6.21
ปานกลาง	261	40.48	6.54
ต่ำ	133	40.53	6.49

ตาราง 25 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เมื่อจำแนกตาม
องค์ประกอบด้านความรู้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1869.77	934.88	22.62***
ภายในกลุ่ม	537	22193.36	41.33	
รวม	539	24063.13		

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 25 พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้แตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อค้นหาในกลุ่มนักเรียนที่

มีองค์ประกอบด้านความรู้แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังแสดงผลในตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้แตกต่างกัน

องค์ประกอบด้านความรู้	N	$\bar{X}$			
			36.31	40.48	40.53
ต่ำ	146	36.31	-	4.17***	4.22***
ปานกลาง	361	40.48		-	.05
สูง	133	40.53			-

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 26 พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับสูงและปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

2.6.2 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับปานกลางและต่ำ

ตาราง 27 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้สึก

องค์ประกอบด้านความรู้สึก	N	$\bar{X}$	S
สูง	147	36.37	6.39
ปานกลาง	263	40.05	6.59
ต่ำ	130	41.37	6.07

ตาราง 28 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้สึก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	1966.33	983.17	23.90***
ภายในกลุ่ม	537	22096.80	41.14	
รวม	539	24063.13		

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 28 พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ เพื่อค้นหาในกลุ่มนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) ดังแสดงผลในตาราง 29

ตาราง 29 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกแตกต่างกัน

องค์ประกอบด้านความรู้สึก	N	$\bar{X}$			
			30.37	40.05	41.37
ต่ำ	147	30.37	-	9.68***	11.00***
ปานกลาง	263	40.05		-	1.32
สูง	130	41.37			-

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 29 พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับต่ำ และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับสูง และปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

2.6.3 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับสูง
จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ
ระดับปานกลางและต่ำ

ตาราง 30 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนก
ตามองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ	N	$\bar{X}$	S
สูง	147	36.37	6.33
ปานกลาง	253	39.81	6.44
ต่ำ	140	41.71	6.35

ตาราง 31 วิเคราะห์ความแปรปรวนของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อ
จำแนกตามองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2132.21	1066.10	26.10***
ภายในกลุ่ม	537	21930.92	40.84	
รวม	539	24063.13		

***p < .001

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 31 พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปตรวจสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่เพื่อดูว่าในกลุ่มนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำแตกต่างกันทั้งสามกลุ่มนี้ มีคู่ใดบ้างที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) ดังแสดงผลในตาราง 32

ตาราง 32 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ระหว่างค่าเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมของนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ	N	$\bar{X}$			
			36.38	39.80	41.71
ต่ำ	147	36.38	-	3.42***	5.33***
ปานกลาง	253	39.80		-	1.91*
สูง	140	41.71			-

* $p < .05$

*** $p < .001$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 32 พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับต่ำ และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย
3. นักเรียนที่มีอายุมาก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ
5. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลาง และต่ำ

6. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และแบบคาดหวังเอาจากเด็ก

7. ทศคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แยกออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ สามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

7.1 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับปานกลางและต่ำ

7.2 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับปานกลางและต่ำ

7.3 นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำปานกลางและต่ำ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 5 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาล และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ประเภทสหศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2533 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน คือ สุ่มโรงเรียนประถมศึกษาอย่างง่ายมา 3 โรงเรียน จากทั้งหมด 9 โรงเรียน และสุ่มห้องเรียนอย่างง่ายมาชั้นละ 3 ห้องเรียน รวมเป็นโรงเรียนละ 6 ห้องเรียน สำหรับโรงเรียนมัศึกษามี 2 โรงเรียน จึงสุ่มห้องเรียนอย่างง่ายมาโรงเรียนละ 2 ห้องเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 540 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบวัดรวม

4 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

2.2 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของ เสริมเกียรติ พรหมผุย แบบสอบถามประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ และการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก แบบละ 20 ข้อ รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ สำหรับการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงขึ้นไปทดสอบกับนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 90 คน เพื่อนำผลมาคำนวณค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแต่ละประเภท ดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นของการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก .70

ค่าความเชื่อมั่นของการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ .85

ค่าความเชื่อมั่นของการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก .71

และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .83

2.3 แบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู จำนวน 44 ข้อ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบวัดประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู แยกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ เมื่อนำแบบวัดนี้ไปทดสอบกับนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 90 คน และนำผลมาคำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดดังนี้

ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบด้านความรู้ .93

ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบด้านความรู้สึก .93

ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ .94

และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ .97

2.4 แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยนำแบบวัดที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจิติก มาทดลองกับนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .52

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยทำหนังสือผ่านนิตินิต วิทยาลัย จัดดำเนินการให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน ตอบแบบสอบถาม และแบบวัดรวมทั้งสิ้น 4 ชุด ด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และวิธีการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนลงมือทำ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบทั้งสิ้น 3 ชั่วโมง ตรวจดูความเรียบร้อยของแบบสอบถามและแบบวัดทุกชุด เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบวัดที่สมบูรณ์ส่งรหัสในแบบรายการ เพื่อนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^{*} และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหากลุ่มตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ ในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามเพศ โดยสถิติที่ใช้ทดสอบคือ t-test

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู โดยแยกศึกษาเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมที่จะกระทำ สถิติที่ใช้ทดสอบคือ F-test และตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffé) ในกรณีที่พบว่า F-test มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยใช้ตัวทำนายทั้ง 11 ตัว ได้ผลสรุปดังนี้

1.1 กลุ่มนักเรียนชายอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน คือ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีอำนาจการทำนายร้อยละ 9.32 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 31.1878 + 2.9764X_9$$

1.2 กลุ่มนักเรียนชายอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน คือ องค์ประกอบด้านความรู้สึกและรายได้ของบิดามารดา มีอำนาจการทำนายร้อยละ 28.03 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 16.4095 + .1175X_{10} + 3.0014X_4$$

1.3 กลุ่มนักเรียนชายอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน ไม่สามารถทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญ

1.4 กลุ่มนักเรียนหญิงอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอำนาจการทำนายร้อยละ 24.78 และได้สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 22.3142 + .2005X_8 + 2.6562X_1$$

1.5 กลุ่มนักเรียนหญิงอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีอำนาจการทำนายร้อยละ 15.73 และได้สมการทำนายในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 36.0037 + 2.6905X_1$$

1.6 กลุ่มนักเรียนหญิงอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีอำนาจการทำนายร้อยละ 17.93 และได้สมการทำนายในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = 49.1684 - 2.6786X_2$$

2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3. นักเรียนที่มีอายุมาก มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

6. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

7. นักเรียนที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูแต่ละองค์ประกอบระดับสูงคือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูแต่ละองค์ประกอบในระดับปานกลางและระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

1. การศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยอภิปรายรวมกลุ่มนักเรียนทั้ง 6 กลุ่ม ที่มีตัวทำนายเหมือนกันในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังนี้

1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เป็นตัวทำนายเพียงตัวเดียวที่สามารถทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน โดยมีอำนาจทำนายร้อยละ 9.32 และมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน พบว่า รายได้ของบิดา มารดา เป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 และมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั้นแสดงว่า กลุ่มนักเรียนชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว และรายได้ของบิดามารดาสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และนักเรียนชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวและรายได้ของบิดามารดาต่ำ จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำด้วย

ผลการศึกษานี้ขัดแย้งกับกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว เป็นตัวทำนายเพียงตัวเดียว โดยมีอำนาจทำนายร้อยละ 17.93 และมีค่าความสัมพันธ์ทางลบกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงว่า นักเรียนหญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ และนักเรียนหญิงที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวต่ำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

ผลการศึกษานี้มีความขัดแย้งกันเนื่องจากความแตกต่างทางเพศและช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในสังคมไทยพ่อแม่จะให้การอบรมเลี้ยงดูลูกชายและลูกสาวแตกต่างกัน โดยมากจะเลี้ยงดูลูกสาวอย่างเข้มงวดกวดขัน และมีการตั้งข้อกำหนด

กฎเกณฑ์ เพื่อให้ลูกสาวประพฤติปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมประเพณีของไทย (พิทักษ์ รักษาพลเดช. 2514) สันนิษฐานผลการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่ากลุ่มเด็กหญิงอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน ตัวทำนายตัวแรกคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก มีอำนาจทำนายร้อยละ 16.84 และมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั้นแสดงว่า เด็กหญิงที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และเด็กหญิงที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กต่ำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ แต่เมื่อเด็กหญิงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอิสระ แสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องปรับตัวอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางร่างกาย จึงทำให้เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียว ดังนั้นถ้าพ่อแม่ยังคงอบรมเลี้ยงดูลูกสาวตามแบบเดิม คือ คาดหวังเอาจากเด็กหรือตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ย่อมทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความไม่พอใจ ความขัดแย้งกับพ่อแม่ และถ้าวัยรุ่นต้องประสบกับปัญหาหลาย ๆ ด้าน อาจทำให้เกิดความเครียด จนนำไปสู่ความเสื่อมทางสุขภาพจิต ซึ่งผู้ที่มีความเสื่อมทางสุขภาพจิต หรือมีสุขภาพจิตต่ำ จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524) และจากงานวิจัยของอัญชลี ตันศิริ (2518) พบว่า พ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง จะตั้งความคาดหวังกับลูกสูง ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า เด็กหญิงวัยรุ่นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ย่อมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำได้

สำหรับกลุ่มเด็กชาย อาจเนื่องจากอยู่ในวัยเด็ก และเป็นวัยที่เชื่อฟังพ่อแม่ ถึงแม้ว่าวัยรุ่นจะชอบฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ ทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่อยู่บ้าง แต่ก็ไม่รุนแรงเท่าเด็กวัยรุ่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มเด็กชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

1.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นตัวทำนายตัวแรกในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน มีอำนาจการทำนายร้อยละ 18.39 และรายได้ของพ่อแม่เป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับองค์ประกอบด้านความรู้สึกทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีอำนาจทำนายร้อยละ 28.03

และมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 นั้นแสดงว่า นักเรียนชายที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกและรายได้ของพ่อแม่ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และนักเรียนชายที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกและรายได้ของพ่อแม่ต่ำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ได้ผลเช่นนี้อาจเนื่องจากในวัยนี้ ครุมีอิทธิพลต่อเด็ก ทั้งเป็นผู้มีอำนาจและเป็นผู้ที่เด็กรัก ถ้าเด็กมีเจตคติต่อครูว่าเป็นผู้และเป็นแบบอย่างทางจริยธรรมที่ดี จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเชื่อฟังและถือเป็นแบบอย่างที่จะประพฤติจริยธรรมที่ดีตามไปด้วย จากงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (2518) พบว่า นักเรียนชายในโรงเรียนสหศึกษารู้สึกว่าครูเป็นผู้มีอิทธิพลในทางที่ดีต่อตน นั้นแสดงว่า หากครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ให้ความยุติธรรม สุภาพอ่อนโยน ย่อมเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาความรู้สึกในแง่ศีลธรรมจรรยาแก่เด็กชายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่พ่อแม่มีรายได้สูง ย่อมต้องมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเป็นที่นับหน้าถือตาของบุคคลอื่น ทำให้ลูกเกิดความเลื่อมใส ศรัทธา และต้องการจะเลียนแบบบิดามารดาอยู่แล้ว ส่วนครูก็เป็นอาชีพที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงและปานกลางมากกว่าต่ำ อีกทั้งครูยังเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียน ทำให้นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงและปานกลาง มีความสนิทสนม พอใจ รักใคร่ครุมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ฉะนั้นจึงมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มนี้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ส่วนนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ พ่อแม่ไม่สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้ และถ้าได้ครูที่มีความประพฤติไม่ดีอีก ก็จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามแบบอย่างที่ไม่พบ แต่ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ครูที่มีความประพฤติจริยธรรมที่ดี ย่อมทำให้นักเรียนเกิดความรักใคร่ ศรัทธาต่อครู และยึดถือครูเป็นแบบอย่าง นั่นคือ จะมีส่วนผลักดันให้นักเรียนเป็นผู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงได้เช่นกัน

1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวทำนายลำดับที่ 2 สามารถร่วมกับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก ทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มเด็กหญิงอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน มีอำนาจทำนายร้อยละ 24.78 และมีค่าความสัมพันธ์เป็นบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และยังเป็น

ตัวทำนายเพียงตัวเดียวในกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี 11 ปี 11 เดือน มีอำนาจทำนายร้อยละ 15.78 และมีค่าความสัมพันธ์เป็นบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงว่า นักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กสูง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และนักเรียนหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กต่ำ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ผลการศึกษาครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของ ประยุทธ์ วัชรดิษฐ์ (2514) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กมาก เป็นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแมคเคลแลนด์ (ละม้ายมาศ ศรศักดิ์. 2508 ; อ้างอิงมาจาก Mckalland. n.d.) พบว่า ถ้าบิดาใช้อำนาจเดียวเพื่อบังคับให้บุตรอยู่ในโอวาท เพื่อคาดคะเนผลสำเร็จก่อนที่จะสามารถทำสิ่งนั้นได้ จะทำให้บุตรมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ จากงานวิจัยดังกล่าวนี้ แสดงว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กมาก เป็นลักษณะการอบรมที่ไม่เหมาะสม และถ้าพ่อแม่คาดหวังเอาจากเด็กสูงจนเด็กไม่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จได้ ย่อมทำให้เด็กเกิดความวิตกกังวลและส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตได้ แต่งานวิจัยครั้งนี้พบผลในลักษณะตรงข้ามสามารถอธิบายได้ 4 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 ถ้าเด็กหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กสูง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าเด็กหญิงในกลุ่มนี้มีอายุระหว่าง 8 - 9.11 ปี จัดอยู่ในวัยเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่เชื่อฟังพ่อแม่และในสังคมไทย พ่อแม่มักอบรมเลี้ยงดูลูกสาวแบบคาดหวังมากกว่าลูกชาย ทำให้เด็กหญิงส่วนมากมีลักษณะหัวอ่อน เชื่อฟังผู้ใหญ่ ประกอบกับเด็กหญิงกลุ่มนี้น่าจะเป็นผู้มีสติปัญญาสูงด้วย และการที่เป็นผู้มีสติปัญญาสูง น่าจะทำให้เด็กหญิงกลุ่มนี้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากทฤษฎีของโคลเบอร์ก เน้นเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของสติปัญญา

ประเด็นที่ 2 ถ้าเด็กหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กสูง แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อันเนื่องจากสาเหตุใดก็ตาม ดังนั้นแทนที่เด็กกลุ่มนี้จะมี การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู แต่เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดู ไม่ใช่ตัวแปรตัวเดียวที่เข้าทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ร่วมทำนายด้วย ดังนั้นเด็กหญิง ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กสูง แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จึงมี การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมลดลงมาแทนที่จะสูงเช่นประเด็นที่ 1

ประเด็นที่ 3 ถ้าเด็กหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กต่ำ แต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ก็อาจเนื่องมาจากครู เด็กอาจได้รับตัวแบบที่ดีจากครู และ เลียนแบบลักษณะที่ดีจากครู ด้วยสาเหตุนี้อาจทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงได้ แต่ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ใช่ตัวแปรตัวเดียวที่เข้าทำนาย การ อบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กก็ร่วมทำนายด้วย ดังนั้นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง แต่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กต่ำ จึงมีผลทำให้การให้เหตุผลเชิง จริยธรรมค่อนข้างต่ำ

ประเด็นที่ 4 ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กต่ำ และมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำด้วย ซึ่งอาจเป็นเพราะเด็กหญิงมีสติปัญญาไม่ดี ขาดแรงจูงใจ ไม่สัมฤทธิ์จากพ่อแม่ และขาดต้นแบบที่ดีคือครูด้วย ดังนั้นเด็กหญิงกลุ่มนี้ ควรมีการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมต่ำ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ มีความแตกต่างกันด้านเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของ ครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติ ของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ตามองค์ประกอบ 3 ประการคือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และ องค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

2.1 การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและ นักเรียนหญิง ผลการศึกษานพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนหญิง มีการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 2 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทิยา ยิ่งเจริญ (2527) พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กชาย ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520) พบว่า นักเรียนอายุ 13 - 15 ปี หญิงมีการพัฒนาทางจริยธรรมสูงกว่าชายอย่างเห็นได้ชัด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของต่างประเทศ เช่น โฮลสไตน์ (Holestein. 1976) พบว่า เด็กหญิงเมื่ออายุ 13 ปี พัฒนาการอยู่ในขั้นที่ 3 ส่วนเด็กชายจะมีพัฒนาการอยู่ในขั้นที่ 2 สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้น น่าจะพิจารณาได้จากเหตุผล 3 ประการ คือ ประการที่ 1 การให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ พบว่า หญิงมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์สูงกว่าชาย (ทองหล่อ วงษ์อินทร์. 2517, ถาวร รอดเทศ. 2523 และเลชเชอร์ (Lesher. 1971) ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีของ โคลเบอร์ก มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของเพียเจต์ ซึ่งเน้นในเรื่องการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเหตุผลทางตรรกศาสตร์ ประการที่ 2 ด้านพัฒนาการทางภาษา พบว่า หญิงมีพัฒนาการทางภาษาเร็วกว่าชาย (สวนา พรพัฒน์กุล. 2513 ; จินตนา เนียมเปี่ยม. 2521 ; เฮเลน (Helen. 1981) ทำให้มีความฉลาด และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าชาย ประการที่ 3 สภาพการอบรมเลี้ยงดูลูกชายและลูกสาวในสังคมไทยแตกต่างกัน อันเนื่องจากเจตคติและวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยที่ว่า เพศหญิงต้องมีความเรียบร้อย นุ่มนวล มีความเป็นกุลสตรี ดังนั้นในการอบรมเลี้ยงดูพ่อแม่จะให้ความเอาใจใส่เข้มงวด กวดขันต่อบุตรหญิงมากกว่าบุตรชาย (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. 2517) หญิงจะถูกฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมากกว่าชายตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยสาเหตุดังกล่าว จึงมีผลทำให้นักเรียนหญิง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชาย

2.2 การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอายุ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 13 ปี - 14 ปี 11 เดือน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

สูงกว่านักเรียนที่มีอายุ 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน และนักเรียนที่มีอายุ 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีอายุ 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุ 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่มีอายุมาก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 3 ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ทองนุช (2521) เศษ วิโย (2522) กายแก้ว พงษ์อุดม (2524) และนันทิยา ยิ่งเจริญ (2527) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โคลเบอร์ก ที่พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับระดับอายุ กล่าวคือ เด็กจะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น โคลเบอร์ก ยังเชื่ออีกว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้น โดยเริ่มจากการให้เหตุผลในขั้นต่ำกว่าก่อน เมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าดีขึ้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด และการให้เหตุผลในขั้นสูงมากขึ้น เหตุผลขั้นที่ต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงทุกทีและถูกละทิ้งไปในที่สุด กล่าวคือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตขึ้นเท่าไร เขาก็สามารถรับรู้จริยธรรมได้สูงขึ้นเท่านั้น จากผลงานวิจัยและความเชื่อดังกล่าว สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีอายุมาก จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า

2.3 การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 4 ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กายแก้ว พงษ์อุดม (2524) นันทิยา ยิ่งเจริญ (2527) ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซิฟริงก์ (Sieftring, 1981)

ผลงานวิจัยที่สนับสนุนทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) และ ไคลเบอร์ก (Kohlberg) ที่เชื่อว่า พัฒนาการทางสติปัญญา และความคิดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม และนักวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลิตผลของพัฒนาการทางด้านความคิดและสติปัญญา นั่นคือ เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะต้องมีสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์สูง และมีความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะ จากข้อความดังกล่าวแสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

2.4 การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ผลการศึกษพบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 และจากการศึกษาอำนาจทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน (ตอนที่ 1) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวเป็นตัวทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในกลุ่มนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน และกลุ่มนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน แต่เมื่อศึกษาความแตกต่างในกลุ่มรวมกลับไม่พบความแตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นการศึกษาลักษณะที่ต่างกัน คือ ในตอนที่ 1 ศึกษาในกลุ่มย่อย ๆ ถึง 6 กลุ่ม แต่ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาในกลุ่มรวม จึงทำให้ผลไม่สอดคล้องกัน

ผลการศึกษาครั้งนี้ขัดแย้งกับการศึกษาของ เอ็ดเวิร์ด (Edward, 1983) และ สแนเรย์ (Snarey, 1985) พบว่า ผู้มีระดับเศรษฐกิจต่างกัน จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทึก (2520) พบว่า เยาวชนไทยที่มีระดับเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ได้ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน ย่อมมีพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่ต่างกัน แต่มีโอกาสดำเนินการศึกษา ได้เรียนรู้กฎเกณฑ์ ระเบียบ มาตรฐานการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมทางสังคม ตลอดจน

การกล่อมเกลาลักษณะนิสัย และการอบรมสั่งสอนของครู จึงทำให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ย่อมไม่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีหรือมีลักษณะที่เด็กประทับใจ แต่ถ้าเด็กได้เรียนกับครูที่ดี ย่อมทำให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีและยึดถือครูเป็นแบบอย่าง ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยัง เจริญยิ่ง (2518) ที่พบว่า เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จะมีทัศนคติที่ดีที่สุดต่อครู ส่วนเด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่สูงกว่า ย่อมมีพ่อแม่ที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และถ้าเด็กมีครูที่ดีด้วย ยิ่งส่งผลให้เด็กเป็นผู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และจากการศึกษาในครั้งนี้ได้คะแนนเฉลี่ยของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทั้ง 3 คือนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวสูง ปานกลาง และต่ำ อยู่ในระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย ดังนั้นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวจึงไม่มีผลทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในการศึกษาครั้งนี้แตกต่างกัน

2.5 การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 6 สาเหตุที่ทำให้ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ

2.5.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เลือกว่าตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 แบบ จำนวนแตกต่างกันมาก คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก 192 คน การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ 10 คน และการอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็ก 129 คน

2.5.2 เครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือของ เสริมเกียรติ พรหมผุย ในการวัดการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียน พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษพบน้อยมากในสังคมปัจจุบัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ยังมีการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่นแทรกอยู่ และเช่นเดียวกันกับการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบ คือ แบบรัก และแบบคาดหวังเอาจากเด็กก็ไม่ได้หมายความว่า บิดามารดาจะให้การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก

และแบบคาดหวังเอาจากเด็กตลอดเวลา เพราะยังปรากฏแบบอื่น ๆ ด้วย แต่จากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ว่า ถ้านักเรียนทำคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบใดแบบหนึ่งสูงกว่าอีก 2 แบบตั้งแต่ 5 คะแนนขึ้นไป ตัดสินว่า นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น จึงยังไม่น่าจะเป็นการวัดที่ถูกต้องนักในการที่จะบ่งชี้ว่านักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใด เพราะในสภาพความเป็นจริง นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน

ผลการศึกษาครั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบเจจิก (2520) เพราะในงานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน โดยแบ่งเป็น 4 ลักษณะคือ แบบรักสันทสนุน แบบควบคุม แบบให้เหตุผล และแบบลงโทษทางกายหรือจิต และพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากและให้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม นั่นคือเครื่องมือลักษณะนี้สามารถวัดลักษณะการอบรมเลี้ยงดูมีความเป็นไปได้สูงกว่าการใช้เครื่องมือของเสริมเกียรติ พรหมผุย

อย่างไรก็ตามถึงแม้ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ผลไม่สอดคล้อง แต่ก็ทำให้ได้ทราบว่า ในปัจจุบันเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษน้อยมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีค่านิยมในการอบรมเลี้ยงดูเปลี่ยนไป ไม่เน้นการลงโทษหรือเข้มงวดกวดขันกับลูก ซึ่งเป็นสิ่งที่ดี เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และสร้างปัญหาในสังคมมาก ดังที่ เดโซ สวานนท์ (2510) กล่าวไว้ว่า ความรัก ความอบอุ่น ได้รับสิทธิ เสรีภาพ อย่างเหมาะสม จะเป็นการปลูกฝังลักษณะพื้นฐานสำหรับการพัฒนาทางจริยธรรมต่อไป

2.6 การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน เมื่อจำแนกตามทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู โดยแยกศึกษาองค์ประกอบ 3 ประการ คือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ

2.6.1 จำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้ ผลการศึกษานพบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้แตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า

นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีความรู้ระดับต่ำ และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้ระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 7.1

ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับความเห็นของ โคลเบอร์ก ที่ว่า บ่อเกิดของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาจากการพัฒนาทางการรู้ ในขณะที่เด็กได้มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มสังคมประเภทต่าง ๆ ช่วยให้เด็กโดยเฉพาะเด็กที่ฉลาดได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น และช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และยังเชื่ออีกว่า พัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนต่อผู้อื่น และบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกันแต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคล พัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ

2.6.2 จำแนกตามองค์ประกอบด้านความรู้สึก ผลการศึกษานพบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับต่ำ และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึก ระดับปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความรู้สึกระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 7.2

นั่นคือ ถ้านักเรียนมีความรู้สึกชอบหรือความรู้สึกที่ดีต่อพฤติกรรมที่ดีของครู จะทำให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย ดังได้กล่าวแล้วว่า ครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก และเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของครูที่เขาชื่นชอบ โดยที่ตัวเด็กเองบางครั้งไม่รู้ตัว นอกจากเด็กจะเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบแล้ว จากงานวิจัยยังพบอีกว่าเด็กจะเลียนแบบรายการโทรทัศน์ที่ชื่นชอบอีกด้วย อาทิ งานวิจัยเรื่องการรับเนื้อหาที่มีประโยชน์ในสื่อมวลชน

ของเด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพันธ์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์. 2529) พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความชอบชมรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์

2.6.3 จำแนกตามองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำแตกต่างกัน มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบในการกระทำระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับต่ำ และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับปานกลาง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ นักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำระดับปานกลางและระดับต่ำ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อ 7.3

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับความเชื่อของแบนคูรา (เบนซ์ โรจน์เลิศ. 2533) ที่ว่า พฤติกรรมจะเกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลได้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมภายหลังที่ได้ประเมินถึงผลกระทบที่ได้รับจากการตอบสนองนั้น ส่วนหนึ่งของการประเมินผลของตนเป็นผลมาจากการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมแล้วได้รับปฏิกิริยาจากผู้อื่น เช่น พ่อแม่ ผู้ใหญ่ และกลุ่มเพื่อน ผลจากปฏิกิริยาของผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ นี้ ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองด้วยการตั้งมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งสภาวะแวดล้อมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้น เกิดได้จากการสังเกตตัวแบบ ถ้าตัวแบบมีความแตกต่างกัน เด็กจะรวมเอาลักษณะของตัวแบบแต่ละตัวที่ต่างกันแล้วนำมาผสมผสานกันใหม่กลายเป็นรูปลักษณะของตัวเอง

จากการเปรียบเทียบองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ พบว่า นักเรียนที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 ประการระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ ระดับปานกลางและต่ำ นั้นแสดงว่าการที่นักเรียนจะมีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูระดับสูงต้องมียุทธศาสตร์องค์ประกอบทั้ง 3 อยู่ในระดับสูงด้วย ผลการศึกษานี้สนับสนุน คำกล่าวของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524) ที่ว่าองค์ประกอบทั้ง 3 มีความสอดคล้องกัน ถ้าองค์ประกอบด้านหนึ่งเปลี่ยนไป จะทำให้ทัศนคติของบุคคลนั้นเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้ โคตันดานานี (ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520 ; อ้างอิงมาจาก Kothandapani. n.d.) ได้เสนอแนะว่า วิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำนายพฤติกรรมนี้อาจทำได้โดยการวัดทัศนคติของบุคคลในด้านต่าง ๆ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้สึก ความเชื่อ และความตั้งใจที่จะกระทำ และขณะเดียวกันก็ศึกษาถึงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติจริง ๆ ซึ่งส่วนประกอบของแบบสอบถามนี้เกี่ยวกับความตั้งใจที่จะกระทำ พฤติกรรม จะเป็นส่วนที่เป็นตัวแทนของส่วนประกอบทางพฤติกรรมหรือการปฏิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการแสดงออกที่บุคคลอื่นสังเกตได้

นั่นคือ เมื่อนักเรียนมีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูสูง ก็ย่อมทำให้นักเรียนนั้นมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. ผลงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ตัวทำนายที่มีอำนาจในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง

ตาราง 33 แสดงตัวทำนายนที่มีอำนาจในการทำนายนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

อายุ	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง
8-9.11 ปี	ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว	การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
10-11.11 ปี	องค์ประกอบด้านความรู้สึกและรายได้ของบิดามารดา	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
13-14.11 ปี	-	ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

จากตาราง 33 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีตัวทำนายนที่มีอำนาจในการทำนายนการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันด้วย ดังนี้ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับนักเรียนตามความเหมาะสม อาทิเช่น นักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8-9.11 ปี ตัวทำนายนคือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ฉะนั้นพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่าง ๆ จึงควรจะพิจารณาตนเองว่า ตนมีความประพฤติที่ดีและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับลูกได้มากหรือน้อยเพียงใด ถ้าพ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ควรจะพัฒนาตนเองให้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงขึ้น หรือสละเวลาเพื่อดูแลอบรมสั่งสอนลูก และพยายามประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก ส่วนครูก็ควรเป็นที่พึ่งให้กับนักเรียนและเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดีพอที่เด็กจะยึดเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ครูควรจะให้ความใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเป็นบุคคลที่พึ่งประสงค์ของสังคม และประเทศชาติต่อไป

2. ผลการวิจัยนี้ พบว่า นักเรียนที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ทั้ง 3 องค์ประกอบระดับสูง จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ซึ่งชี้ให้เห็นว่า คุรุมีความสำคัญต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในด้านการประพฤติปฏิบัติตนอันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ฉะนั้นครู อาจารย์ และผู้บริหาร ควรตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ และหาวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมของครู ให้ยึดมั่นในด้านคุณธรรม จริยธรรม อันจะเป็นแนวทางสร้างสรรค์ทั้งตนเองและนักเรียน ให้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต

ข้อเสนอแนะทางการวิจัย

1. ในงานวิจัยนี้ พบว่าลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนในสภาพปัจจุบันเป็นแบบผสมผสาน คือ จะไม่พบว่า นักเรียนมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใดแบบหนึ่งเฉพาะ ดังนั้นการวัดตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูควรจะพิจารณาในแง่ความเป็นจริงดังกล่าว ฉะนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ถ้าจะมีการวัดตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู ควรจะมองในแง่ความเป็นจริงที่ว่าพ่อแม่จะอบรมเลี้ยงดูแบบผสมผสาน เช่น รักมาก-ควบคุมน้อย, ควบคุม-ใช้เหตุผล, รัก-ใช้เหตุผล เป็นต้น และน่าจะมียานวิจัยเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

2. ในงานวิจัยนี้ พบว่า ตัวแปรด้านรายได้ของบิดามารดาตามแนวของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529) เป็นเกณฑ์ที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงปี 2533 - 2535 ฉะนั้นในงานวิจัยต่อไปควรใช้เกณฑ์ในการแบ่งรายได้ของบิดามารดาตามความเป็นจริงในปัจจุบัน จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามจริง

3. ตัวแปรที่น่าศึกษาคือ ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู ในงานวิจัยนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุ 8 - 14 ปี 11 เดือน อยู่ในวัยเด็กตอนปลายถึงวัยรุ่นตอนต้น ดังนั้นขอเสนอแนะให้มีการศึกษาตัวแปรนี้อีกครั้งกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุมากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลาง เนื่องจากในวัยนี้จะให้ความสนใจกับกลุ่มเพื่อน และกลุ่มมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นในทุก ๆ ด้าน อาทิ การแสดงออก ความสนใจ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ

พระนางกรม

บรรณานุกรม

- การฝึกหัดครู, กรม. โครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2523.
- กาบแก้ว พงษ์อุดม. พัฒนาการด้านการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ✓ ก่อ สวัสดิทานิชย์. "คำบรรยายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในการประชุมครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง," วิทยาสาร. 25 : 221 : 25 ; สิงหาคม 2517.
- ✓ โกศล มิคณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะการสวมบทบาทของนักเรียนประถมศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- จินตนา นิยมเปี่ยม. พัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำ และความซับซ้อนของประโยคของเด็กก่อนวัยเรียน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ชมพูษ ศรีมงคล. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวน สอบสวน และโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- เชิดศักดิ์ โขวาสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ชุตี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจำหน่ายกรมมหาวิทยาลัย, 2530.
- ✓ ญูธนันท์ เจริญพิทย์. รายงานการวิจัยเรื่องจริยธรรมและเจตคติวิทยาศาสตร์ของนิสิตวิทยาศาสตร์ศึกษา. พิมพ์โลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิมพ์โลก, 2526.

- ถาวร รอดเทศ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามหลักตรรกศาสตร์กับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ทองหล่อ วงษ์อินทร์. ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของวิชาวิทยาศาสตร์และความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียนที่จบประถมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2514 ภาคศึกษา 5. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนานานิช, 2524.
- ✓ _____. พฤติกรรมศาสตร์เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนานานิช, 2524.
- _____. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2518.
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น ๆ. การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง. อิทธิพลของสังคมต่อทัศนคติของวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518.
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเนื้ญแข ประจวบปัจฉิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- เดโช สวานนท์. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2510.
- เดช วิโย. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกัน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

- ทิพย์สุดา นิลสินธน. ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- ธวัช ทวยภา. การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวคิดในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกัน. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531. อัดสำเนา.
- นันทิยา ยิ่งเจริญ. การศึกษาพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527. อัดสำเนา.
- นิภา เพชรสม. "ครุกับการพัฒนาคุณภาพของเด็ก," ครุสารฉบับครูและสถาบันครู.
5 : 38 - 47 ; พฤศจิกายน - มีนาคม 2526.
- นิภาวรรณ โสมนะพันธ์. เปรียบเทียบพฤติกรรมของบุตรตามลำดับการเกิด การอบรมเลี้ยงดูและสถานภาพทางเศรษฐกิจ. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- นงนุช โรจน์เลิศ. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- นัญชร แก้วส่อง. การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมืองและชนบทที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูและแบบการคิดที่แตกต่างกัน. ปรินญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

- นันทิต นัคเย็น. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ปฐาณี จิตวัฒนา. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2517.
- ปิ่นสุวรรณ เสงี่ยมนท์. การศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานเรื่องการประหยัดและออม การมีระเบียบวินัยและการเคารพกฎหมาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.
- ประณต เค้าจิม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ประดิษฐ์ อูปรมย์. จิตวิทยา. ศรีอนันต์การพิมพ์, 2518.
- ประภาณี สุวรรณ. ทัศนคติ-การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ประยุทธ์ วัชรศิษฐ์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความมุ่งมั่นในการเรียนของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2513. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2514. อัดสำเนา.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2530.
- พรชัย กันธรากร. การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกัน ใน จังหวัดสงขลา. ปรินญาณินธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มศว ประสานมิตร, 2530.
- พิสมัย นิบลสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. จิตวิทยาสังคม. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2522.

- ✓ พุทธทาสภิกขุ. การเสริมสร้างจริยธรรมแก่เด็กวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์, 2521.
- มธุรส ชำนาญทัศน์. ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจจะประพฤติตนตามหลักสัปปริสธรรมของ
บุตรวัยรุ่นกับความประพฤติตามหลักสัปปริสธรรมของมารดาตามการรับรู้ของบุตร.
ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. อัดสำเนา.
- ✓ มาโนช คัชวณิช. "ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ," ครูปริทัศน์. 9 :
41 - 48 ; กันยายน 2523.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร,
2528.
- ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และคนอื่น ๆ. อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า
อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. รายงานการวิจัยอันดับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติ
สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2510.
- วันเพ็ญ นิคาลพงษ์ และคนอื่น ๆ. การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและ
ความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ : สถาบัน
วิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. (รายงาน
การวิจัยฉบับที่ 29)
- วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูลูกแบบให้ความรักและแบบ
ควบคุมตามเอื้อเนื้อ และวินัยทางสังคม. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- ✓ วิชาการ, กรม. แนวทางการพิจารณาจริยธรรมไทย : การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับ
จริยธรรม 23-27 มกราคม 2523. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2523.
- ✓ วิชาการ, กรม. การศึกษาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มี
อิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ,
2524.

วิเชียร ทองนุช. การเปรียบเทียบการคิดหาเหตุผลตามหลักอนุรักษ์ และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดู และภูมิหลังทางสังคมต่างกัน.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

วิรัช จาปนอม. เปรียบเทียบการศึกษาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ และการคิดหาเหตุผลของจริยธรรมของนักเรียนระดับอายุ 13 และ 15 ปี ในกรุงเทพมหานครและชนบท.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

สวนา พรพัฒน์กุล. พัฒนาการทางถ้อยคำของนักเรียนในโรงเรียนของสถานเลี้ยงเด็กเปรียบเทียบกับนักเรียนในโรงเรียนสามัญ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

. อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อพัฒนาการทางด้านการคิดและการรับรู้ทางสังคมของเด็กไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

✓ สายสมร ชาดิยานนท์. ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับความสามารถด้านเหตุผลและกับการอบรมเลี้ยงดูของเด็กของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สนิท ทรัพย์วารี. การทดลองสอนโดยใช้สไลด์-เทป เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

สิรินทร แก้วนุ้ม. การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

- สุเชษฐ์ ม่าเหรัมย์. อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน.
ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2519. อัดสำเนา.
- สุนัย อยู่สุข. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมค่านิยมบรรณนิยมประเพณี ศาสนา
และความประพฤติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา
2526. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม, 2529. อัดสำเนา.
- สุภา มาลากุล ณ อยุธยา. "ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ." ใน สังคมไทย 2530.
หน้า 1-12. กรุงเทพฯ : กองการศึกษาและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2531.
- สุรพล นาควนิช. การศึกษานวัตกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2522. อัดสำเนา.
- ส. ศิวรักษ์ (นามแฝง). "ครูที่ควรยกย่อง," วิทยาสาร. 3 : 46 - 48 : 2531.
- สอ อนันตพงษ์. "ครูที่ดี," ประชาบาล. 12 : 7-9 ; ตุลาคม 2522.
- เสริมเกียรติ นรหมนุญ. อิทธิพลการเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมผลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- สมบัติ ศาลยาชีวิต และคนอื่น ๆ. พัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม. เชียงใหม่ :
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่, 2526.
- อารักษ์ กาญจนพิทักษ์. "การจัดและการบริการโรงเรียน," วิสามัญศึกษา. 6 : 19
; กรกฎาคม-สิงหาคม 2517.
- อาร์ เมอเร โทมัส. การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. แปลและเรียบเรียงเฉพาะบท
โดย ดวงเดือน ศาสตรภัทร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, ม.ป.ป.

อำนาจ ทะพินธุ์แก และชยันต์ วรรณะภูติ. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักศึกษา,"

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 13(3) : 23 - 45 ; มิถุนายน 2522.

✓ อรสา กุมาริ. "ครูที่เด็กต้องการ," วิทยาสาร. 22 : 17 - 51 ; พฤศจิกายน 2514.

Burrhus, Skinner F. Beyond Freedom and Dignity. New York : Penquin Book, 1971.

✓ Carter, Good V. Dictionary of Education. 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Co., 1964.

✓ Davis Kingsley. Human Society. New York : Macmillan, 1949.

Decosta, S.B. "A Study of Developing Moral Opinions in Young Children," Dissertation Abstracts International. 40(12) : 6141-A, 1979.

✓ Edward, De. Vos. "Socioeconomic Influences on Moral Reasoning a Structural Developmental Perspective," Dissertation Abstracts International. 44(11) : 3551-B1984. 1975

✓ Hoffman, M. "Moral Development in Mussen (ed)," Carmichael' & Mannual of Child Development. 2, 3rd edition, New York : John Wiley & Sons, Inc., 1970.

Holestein, C.B. "Irrevarialble Stepwise Sequences in the Development of Moral Judgement : A Longtitudinal Study of Males and Females," Child Development. 47 : 51 - 61 ; 1976.

Hurlock, Elizabeth B. Child Development. sd ed. New York : McGraw-Hill Book Co., 1956. 1973

Kerlinger, Fred N. Foundation of Behavior Research. 2nd ed. New York : Holt, Rinchert and Winston, 1964.

Kohlberg, L. "Development of Moral Character and Ideology," in
M.L. Hoffman & L.W. Hoffman (eds.) Review of Child
Development Research V.1. Hartford, Connecticut : Connecticut
Printers, Inc., 1964.

Leshner, R.E. "A Study of Logical Thinking in Grades Four Through
Seven," Dissertation Abstracts International. 32(5) :
2487 - 7 ; November, 1971.

Nie, Norman H. and others. SPSS : Statistical Package for the Social
Sciences. 2nd ed, New York : McGraw-Hill, 1975.

Peterson, G.B. "Adolescent Moral Judgement as Related to Family
Power, Family Support and Parental Moral Development,"
Dissertation Abstracts International. 37(10) : 6793-A ;
April, 1977

Piaget, J. and B. Inhelder. The Psychology of the Child. New York
: Basic Books, 1969.

Paul B. Horton and Chester L. Hunt. Sociology. New York : McGraw-
Hill, 1984.

Schneider, B.H., "An Elaboration of the Relationship Between
Parental Behavior and Children's Moral Development,"
Dissertation Abstracts International. 39(7) : 4152-A ; 1979.

Sears, R.R., Maccoby, E.E. and Levin, H. Pattern of Child Rearing.
Evanston, Illinois : Kow, Peterson Inc., 1957.

Siapira, A. "Development Differences in Competitive Behavior of
Kibbutz and Children in Israel," Journal of Social Psychology.
27(2) : 19 - 26 ; 1976.

Siefring, J.J. "Intelligence, Sex and Behavioral Correlates of Moral Reasoning of Public Junior High School Students," Dissertation Abstracts International. 42(4) : 1560 - 1561-A ; 1981.

✓ Siegelman, Marvin. "Loving and Punishing Parental Behavior and Introversion Tendencies in Sons," Child Development. 37 : 985 - 991 ; 1966.

Steel, Robert G.D. and James H. Torrie. Principle and Procedures of Statistics. New York : McGraw-Hill Book, 1980.

Trandis, Herry C. Attitude and Attitude Change. New York : John Will & Sons, 1971.

Urbach, N.M. "Some Situation Effects on Moral Judgement Measures by a Multiple Choice Test," Dissertation Abstracts International.

Werner, S.S. "Affect and Moral Judgement in Older Children," Dissertation Abstracts International. 40(11) : 5721-A ; 1979.

✓ Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. London : Penquin Book, Ltd., 1978.

✓ Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. Middlesex, England : Penquin Book Ltd., 1975.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน
- แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู
- แบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู
- แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] ให้ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้มากที่สุด หรือเติมข้อความที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนลงในช่องว่างให้ชัดเจน คำตอบทุกข้อของนักเรียนจะถือเป็นความลับ

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ [] ชาย [] หญิง
3. อายุปัจจุบันของนักเรียน.....ปี.....เดือน
4. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกรดเฉลี่ย.....
5. การศึกษาของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (กรณีที่นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา)

	บิดา	มารดา	ผู้ปกครอง
เรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	[]	[]	[]
จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	[]	[]	[]
จบชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	[]	[]	[]
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	[]	[]	[]
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	[]	[]	[]
จบอนุปริญญา	[]	[]	[]
จบปริญญาตรี	[]	[]	[]
สูงกว่าปริญญาตรี	[]	[]	[]
6. อาชีพบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง (ในกรณีที่นักเรียนไม่ได้อยู่กับบิดามารดา) โปรดระบุอาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่ให้ชัดเจน

อาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่	บิดา	มารดา	ผู้ปกครอง
รับจ้าง_____	[]	[]	[]
กรรมกร_____	[]	[]	[]
ช่าง_____	[]	[]	[]

อาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่	บิดา	มารดา	ผู้ปกครอง
เกษตรกร _____	☐	☐	☐
ค้าขาย _____	☐	☐	☐
พนักงานขายของ _____	☐	☐	☐
พนักงานรัฐวิสาหกิจ _____	☐	☐	☐
รับราชการ _____	☐	☐	☐
อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____	☐	☐	☐

7. รายได้ของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่ได้รับในครอบครัวรวมกันเดือนละประมาณ

☐ น้อยกว่า 5,000 บาท

☐ 5,000 - 10,000 บาท

☐ มากกว่า 10,000 บาท

8. ครอบครัวของนักเรียนมีสมาชิกทั้งหมด.....คน

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

แบบสอบถามต่อไปนี้ ขอให้นักเรียนอ่านอย่างระมัดระวัง แล้วตอบให้ตรงกับความจริงมากที่สุด และขอให้ทำความเข้าใจกับคำว่า "พ่อแม่" ในข้อความทั้งหมดข้างล่างนี้ หมายถึง "บุคคลที่อบรมเลี้ยงดูนักเรียนมานานที่สุด" (อาจเป็นพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ลุง น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย น้า หรือบุคคลอื่นใดก็ได้) ข้อสำคัญขอให้เป็นผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยนานที่สุด)

ส่วนคำว่า "ฉัน" หมายถึง ตัวนักเรียนเอง

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
1. พ่อแม่พูดคุยแต่สิ่งที่ดีๆ ของฉันให้คนอื่นฟัง.....					
2. ฉันสามารถพูดคุยกับพ่อแม่ได้ทุกเรื่อง.....					
3. เมื่อฉันทำผิดหรือทำให้พ่อแม่ไม่สบายใจ ท่านจะทำโทษฉัน โดยไล่ฉันออกไปให้พ้น.....					
4. เมื่อฉันเป็นเด็ก ถ้าฉันร้องไห้ พ่อแม่จะ ทำท่าซู่ว่าจะตี.....					
5. พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ฉันไปเที่ยว เพราะ ท่านเกรงว่าจะได้รับอันตราย.....					
6. พ่อแม่สอนให้เป็นคนมีระเบียบ เรียบร้อย สุภาพ อ่อนโยนต่อผู้อื่นเสมอ.....					
7. เมื่อฉันมีเวลาว่าง พ่อแม่จะต้องให้ช่วย งานทางบ้าน เช่น กวาดบ้าน ทำกับข้าว หรือทำสวนครัวเสมอ ฯลฯ.....					
8. ฉันต้องทำตามคำสั่งของพ่อแม่จะได้เถียง ไม่ได้.....					

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
9. เมื่อฉันขออนุญาตไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ พ่อแม่ก็จะไม่อนุญาตและจะกลั้งให้ ฉันทำงานมาก ๆ.....					
10. เมื่อฉันทำผิด พ่อแม่ก็จะทำโทษฉัน ตามอารมณ์ของท่าน.....					
11. เมื่อมีปัญหาคือ ๆ ฉันไม่เคยคิดถึง พ่อแม่เลย.....					
12. พ่อแม่ไม่เคยบอกฉันในสิ่งที่ฉันต้องการ ทราบ.....					
13. ฉันสามารถโต้เถียง อธิบายเมื่อพ่อแม่ พูดไม่ถูกใจฉัน.....					
14. ฉันต้องเฝ้าบ้านคนเดียว ในขณะที่คน อื่น ๆ ในบ้านไปเที่ยวกันสนุกสนาน เมื่อพ่อแม่ไม่พอใจฉัน.....					
15. เมื่อฉันไม่ทำตามใจพ่อแม่ พ่อแม่จะดุด่าว่าฉันเป็นคนเลว เป็นคนไม่ดี.....					
16. เมื่อฉันออกจากบ้านพ่อแม่ก็จะบอกให้ ฉันกลับบ้านตามเวลาที่ท่านกำหนดไว้.....					
17. เมื่อฉันไปเที่ยวในที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือที่ไม่ปลอดภัย พ่อแม่ต้องไปกับฉัน เสมอ.....					

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
18. เมื่อนั้นต้องการคำปรึกษา ฉันจะไปปรึกษากับพ่อแม่.....					
19. ฉันไม่มีเวลาไปเที่ยวเลย เพราะพ่อแม่ให้ฉันเลี้ยงน้องและทำงานบ้าน.....					
20. ฉันไม่เคยไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ นอกจากไปกับพี่ ๆ น้อง ๆ เท่านั้น.....					
21. พ่อแม่สั่งอย่างเข้มงวดว่า ฉันต้องขออนุญาตทำก่อนออกไปเที่ยวหรือไปเล่น.....					
22. เมื่อนั้นทำบางสิ่งอย่างถูกต้อง พ่อแม่จะให้คำชมเชย.....					
23. ถ้าวันไหนฉันลืมทำงานบ้าน เช่น ลืมให้อาหารไก่, ลืมถั่วบ้าน วันนั้นฉันจะไม่ได้กินข้าว.....					
24. ถ้าฉันทำผิดพ่อแม่จะใช้ไม้เรียวตีฉันแรง ๆ.....					
25. เมื่อนั้นขอเงินพ่อแม่ แม้แต่จะซื้อสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ สำหรับตัวฉัน ฉันก็ต้องยื่นจรรยาละเอียดให้พ่อแม่ทราบ.....					
26. พ่อแม่มักจะช่วยฉันทำงานฝีมือหรืองานอดิเรกต่าง ๆ เช่น ทำดอกไม้ ปลูกต้นไม้.....					

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
27. พ่อแม่ต้องการให้ฉันรับช่วงดำเนินธุรกิจหรืออาชีพของท่านต่อไปเมื่อฉันโตขึ้น.....					
28. พ่อแม่สั่งอย่างเข้มงวดให้ฉันใช้ความพยายามอย่างมากในเวลาสอบหรือทำงานต่าง ๆ.....					
29. เมื่อฉันไม่เข้าใจในบางสิ่งบางอย่าง พ่อแม่จะช่วยกันสอน หรืออธิบายให้ฉันเข้าใจ เช่น การทำการบ้าน.....					
30. เมื่อฉันกลับจากโรงเรียนตอนเลิกเรียน พ่อแม่มักจะเรียกฉันไปพูดคุยด้วย.....					
31. เมื่อฉันกลับจากโรงเรียน ถ้าฉันใส่รองเท้าขึ้นบ้าน พ่อแม่จะดุฉันทันที.....					
32. ฉันได้รับการดูดีว่าเป็นคนโง่ ปัญญาอ่อนทุกครั้งที่ผลการสอบของฉันได้คะแนนไม่ดี.....					
33. พ่อแม่สอนฉันว่าต้องทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ.....					
34. พ่อแม่แสดงความเสียใจและผิดหวังเมื่อฉันทำผิด.....					
35. ถ้าฉันทำงานไม่เสร็จตามที่พ่อแม่กำหนดไว้ ฉันจะหยุดพักไม่ได้.....					
36. พ่อแม่จะไม่ให้ใครมาต่อว่าหรือตำหนิฉัน.....					

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
37. เมื่อดันขอรอะไรจากพ่อแม่ ท่านจะยินดีให้เสมอ.....					
38. เมื่อดันไปคุหนึ่งหรือเที่ยวกับเพื่อน ๆ โดยไม่ได้ขออนุญาต พ่อแม่จะปิดบ้าน ไม่ยอมให้ฉันเข้าบ้าน.....					
39. พ่อแม่ต้องการให้ฉันสอบได้ที่ดี ๆ กว่าคนอื่น.....					
40. พ่อแม่จะยกตัวอย่างลูกคนอื่น ๆ ว่าดี กว่าฉัน.....					
41. พ่อแม่ชอบชวนฉันไปเที่ยวนอกบ้าน ในเวลาว่าง.....					
42. ถ้าฉันทำการบ้านไม่เสร็จ ฉันจะเข้านอนไม่ได้.....					
43. ถ้าวันไหนฉันตื่นสาย เมื่อกลับจากโรงเรียนตอนเย็น ฉันจะต้องทำงานหนักกว่าเดิม.....					
44. พ่อแม่ชี้ให้ฉันมีความรู้สึกอายเมื่อฉันทำผิด.....					
45. พ่อแม่บอกฉันในทำนองที่ว่า "ฉันไม่ต้องการให้เธอทำอย่างนี้อีก" เมื่อฉันทำผิด.....					

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
46. เมื่อดันทำผิดไปแล้ว พ่อแม่จะปลอบให้ ฉันสบายใจ แล้วเตือนว่า ที่หลังไม่ ควรกระทำอีก.....					
47. ในขณะที่ฉันดูแลน้อง ถ้าฉันหกล้มพ่อแม่ จะดุด่าฉัน.....					
48. เมื่อดันเจ็บป่วยพ่อแม่จะรีบพาไปหาหมอ.....					
49. เมื่อกลับจากตลาดพ่อแม่จะซื้อของมาฝาก ฉันเสมอ.....					
50. เมื่อมีงานข้างบ้าน เช่น หนึ่ง คนตรี พ่อแม่จะอนุญาตให้ฉันไปเล่นได้.....					
51. ถ้าวันไหนฉันนอนตื่นสาย จะถูกพ่อแม่บ่น และต่อว่าจนน่ารำคาญ.....					
52. ถ้าฉันทำสิ่งของภายในบ้านเสียหายจะ ถูกพ่อแม่เขียนตักเตือน.....					
53. เวลามีแขกหรือญาติ ๆ มาบ้าน พ่อแม่มัก จะแนะนำให้ฉันรู้จัก.....					
54. เมื่อเพื่อน ๆ มาเที่ยวที่บ้านในวันหยุด แม่จะเป็นผู้ทำกับข้าวเลี้ยง.....					
55. เมื่อเวลามีงานแสดงที่โรงเรียน พ่อแม่ จะมาชมการแสดงของฉันด้วย.....					
56. ในรายการตอบปัญหา พ่อแม่มักจะ สนับสนุนให้ฉันเป็นคนไปตอบ.....					

ข้อความ	ทุกครั้ง	เกือบทุกครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
57. เมื่อดันเรียนจบจากโรงเรียนนี้แล้ว พ่อแม่จะให้ฉันเรียนต่อไปอีก.....					
58. หลังเลิกเรียน ถ้าฉันกลับผิดเวลา ฉันจะถูกพ่อแม่ตี.....					
59. เวลาถูกพ่อแม่ตี ฉันจะร้องไห้ ยิ่งร้องไห้ พ่อแม่จะทำโทษหนักขึ้น.....					
60. เมื่อถึงวันเกิดของฉัน พ่อแม่จะซื้อของขวัญให้.....					

แบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมของครู

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้ต้องการถามทัศนคติของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงออกในด้านต่าง ๆ ของครู โดยตั้งเป็นสถานการณ์ทั้งหมด 44 สถานการณ์
2. ในแต่ละสถานการณ์ จะมีคำถาม 3 ข้อคือ ก, ข, ค. ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์แต่ละข้อ แล้วตอบคำถามลงในกระดาษคำตอบ โดยทำเครื่องหมาย[X]บนข้อความที่ต้องการ คำตอบเหล่านี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และไม่มีผลใด ๆ ต่อการเรียนของนักเรียน ขอให้นักเรียนตอบด้วยความเป็นจริงมากที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ (0) ในช่วงปิดเทอม ครูนิพนธ์มักสอนพิเศษและรับจ้างทำงานเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

(ก) เป็นการสมควรหรือไม่ ที่ครูนิพนธ์ทำเช่นนั้น?

_____ X _____

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ถ้านักเรียนตอบว่า สมควร หมายความว่า "นักเรียนเห็นครูนิพนธ์สมควรทำงานในช่วงปิดเทอม"

(ข) ครูนิพนธ์ทำเช่นนั้น นักเรียนชอบหรือไม่?

_____ X _____

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ถ้านักเรียนตอบว่า ชอบมาก หมายความว่า "นักเรียนชอบที่ครูนิพนธ์ทำเช่นนั้นมาก"

(ค) ถ้านักเรียนเป็นครูนิพนธ์ นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

_____ X _____

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

ถ้านักเรียนตอบว่า ทำแน่ หมายความว่า "ถ้านักเรียนเป็นครูนิพนธ์ นักเรียนต้องทำเช่นนั้นแน่นอน"

1. เมื่อถึงชั่วโมงสอน ครูธิดามักสอนโดยให้นักเรียนอ่านจากหนังสืออย่างเดียว
2. ครูเสรีทำสมุคการบ้านของเด็กชายแดงหาย เพื่อไม่ให้เด็กชายแดงมาว่าได้ ครูเสรีจึงแกล้งทำเฉยเสีย
3. ในวันหยุดเรียน ครูอานนท์จะสั่งให้นักเรียนในห้องที่ตนเป็นครูประจำชั้นไปช่วยตัดต้นไม้ตายหน้าที่บ้านของตนเสมอ
4. ครูกลมชอบแต่งตัวสะอาด สุภาพเรียบร้อย เพราะถือว่าครูเป็นแบบอย่างที่ดี
5. ทางสถานศึกษากำหนดให้ครูสตรี ต้องใส่กระโปรงมิให้สั้นเหนือเข่ามากนัก แต่ครูโสภียังชอบนุ่งกระโปรงสั้น ๆ ตามสมัยนิยมมาสอนหนังสือ
6. ครูสมชัยและครูมาลีเป็นครูโรงเรียนเดียวกัน แต่ไม่ค่อยได้พูดคุยกัน วันหนึ่งครูสมชัยมีเรื่องกลุ้มใจมาปรึกษาครูมาลี แต่ครูมาลีทำเฉย และบอกว่าไม่อยากจะยุ่งเรื่องคนอื่น
7. ครูสมหญิงเข้าสอนช้า และเลิกสอนเร็วกว่ากำหนดเสมอ
8. ครูศรัทธาทราบว่าญาติของเด็กหญิงจิตถึงแก่กรรม จึงไปร่วมงานศพและแสดงความเสียใจ พร้อมทั้งปลอบใจเด็กหญิงจิต
9. ครูประจวบคอยตรวจดูแลการประกอบอาหารของแม่ค้า เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์ ถ้าพบว่าแม่ค้าคนใดทำสกปรก ครูประจวบจะตักเตือนและแนะนำทันที
10. เมื่อทางจังหวัดขอความร่วมมือกับโรงเรียนให้ร่วมบริจาคเสื้อผ้าและอาหาร เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ครูสมใจจึงนำเสื้อผ้าที่ไม่ใช้แล้วของตนและญาติพี่น้องมาบริจาค พร้อมทั้งอาหารแห้งเท่าที่จะหามาได้
11. ครูบุญมีมีพี่น้องหลายคน จึงต้องทำงานพิเศษเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ครูบุญมีต้องใช้เงินอย่างประหยัด และไม่เคยนำเงินไปใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อ
12. น้องของครูสมศรี มีเรื่องชกต่อยกับเพื่อนบ้าน ครูสมศรีทราบว่าน้องชายของตนเป็นฝ่ายผิด เมื่อมีคนมาฟ้อง เธอก็ไม่ยอมรับฟัง และยังต่อว่าผู้มาฟ้องอย่างเสีย ๆ หาย ๆ
13. หลังจากโรงเรียนเลิก ครูสมชายจะชวนเพื่อนครูไปดื่มเหล้าในห้องพักครู

14. หลังจากโรงเรียนเลิก ครูวิจิตรมักใช้เวลาไปกับการปลูกผักและดูแลต้นไม้ เพื่อไว้รับประทาน
15. เด็กชายสถานชอบคุยและแกล้งเพื่อน ๆ เสมอเพราะถือว่าตนเป็นลูกครูใหญ่ เมื่อครูสมศรีเข้าสอนในห้องเรียน ครูสมศรีจึงทำโทษเด็กชายสถานที่แกล้งเพื่อน
16. ครูสินชัยได้ฟังข่าวลือมาว่าครูใหญ่ไม่ชอบตนเอง จึงพยายามหลบหน้าครูใหญ่เสมอ เพราะเชื่อว่าข่าวลือต้องเป็นจริง
17. เมื่อสอนจบ ครูวันเพ็ญมักตั้งคำถามถามนักเรียนทุกคนในห้อง เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนมีความเข้าใจเพียงใด
18. ครูใหญ่เป็นผู้ที่มีพระคุณต่อครูเอนกมาก ดังนั้นครูเอนกจึงตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อมิให้ครูใหญ่เกิดความผิดหวัง
19. ครูวันทาเป็นครูใหม่ ครั้งหนึ่งถูกหัวหน้าสายวิชาเรียกไปตำหนิว่าออกข้อสอบไม่เหมาะสมต้องแก้ไข ต่อมาครูวันทาพยายามศึกษาหลักการออกข้อสอบที่ดี และสามารถออกข้อสอบได้ถูกต้องเหมาะสม
20. ครูเมธีซื้อต้นไม้มาปลูกหน้าห้องเรียน วันหนึ่งเด็กชายแหลมทำไม้ตกลงมากดต้นไม้หัก เมื่อครูเมธีมาพบเข้าจึงเรียกเด็กชายแหลมมาทำโทษด้วยความโกรธ
21. ครูแวตาคุแลและระมัดระวังในการสอนวิชาบาลยเกษตรเป็นอย่างดี แต่บังเอิญนักเรียนวิ่งชนกันชนหัก เมื่อผู้ปกครองนักเรียนมาต่อว่า ครูแวตาคุยอมรับผิดและแสดงความเสียใจ
22. ครูนาวันตรวจคะแนนสอบ พบว่า เด็กชายมานะซึ่งเป็นหลานสอบตก จึงเพิ่มคะแนนให้
23. ครูทำนองเป็นผู้พิจารณานักเรียนเข้ารับทุนการศึกษา ในบรรดานักเรียนที่รับทุนมีเด็กหญิงไปรมาซึ่งเป็นหลานรวมอยู่ด้วย และเมื่อพิจารณาแล้วพบว่านักเรียนคนอื่นเหมาะสมมากกว่าเด็กหญิงไปรมา ครูทำนองจึงให้นักเรียนคนอื่นได้รับทุนไป
24. ครูเขมาอาศัยอยู่บ้านพี่ชาย บังเอิญวันหนึ่งพี่ชายประสบอุบัติเหตุขาหักและไม่มีใครดูแล ครูเขมาจึงต้องลาหยุดเพื่อมาดูแลพี่ชาย
25. ขณะรับประทานอาหาร ครูสำราญชอบคุยเสียงดัง และตะโกนพูดข้ามศีรษะผู้อื่น ซึ่งเป็นการเสียมารยาทอย่างมาก

26. ครูพีระโกรธเด็กหญิงสกุลมาก ที่นำการสอนของตนไปพูดให้คนอื่นฟัง จึงเรียกเด็กหญิงสกุลมาสอบถาม เด็กหญิงสกุลยอมรับและขอโทษ แต่ครูพีระไม่ยอมยกโทษให้
27. ครูเมธาชอบดื่มสุราและเล่นการพนัน ทำให้เป็นหนี้คนอื่น ๆ จนกระทั่งแม่ของครูเมธาต้องหาเงินมาใช้หนี้แทน
28. โรงเรียนแห่งหนึ่งออกระเบียบให้ครูต้องแต่งเครื่องแบบข้าราชการทุกวันจันทร์ แต่ครูส่วนใหญ่ไม่ยอมแต่ง ส่วนครูนารีเห็นว่าเป็นระเบียบจึงแต่งเครื่องแบบข้าราชการทุกวันจันทร์
29. ช่วงปลายเทอม นักเรียนจะต้องสอบคัดเลือกเข้าโรงเรียนประจำจังหวัด จึงมาขอร้องให้ครูสนธิ์สอนพิเศษให้เช่นเดียวกับครูอื่น ๆ แต่ครูสนธิ์อ้างว่าจะต้องกลับบ้านที่ต่างจังหวัดทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์
30. ครูจิตราให้ความสำคัญกับงานวันเกิดของตนเองมาก เมื่อครบรอบวันคล้ายวันเกิดของเธอ จึงจัดงานเลี้ยงอย่างเอิกเกริก เชิญแขกหลายสิบคน ค่าใช้จ่ายแต่ละครั้งมากกว่าเงินเดือนของเธอ
31. เมื่อครูเสวีได้รับเงินเดือน จะแบ่งเงินออกเป็นส่วน ๆ คือส่วนที่จะต้องใช้จ่าย และส่วนที่จะต้องนำไปฝากธนาคารเพื่อเก็บไว้ใช้เมื่อจำเป็น
32. ครูเมธาเป็นลูกชายของผู้มีอิทธิพลของจังหวัด ซึ่งครูใหญ่มีความเกรงใจมาก แต่เมื่อมีการพิจารณาความดีความชอบ ครูใหญ่เสนอชื่อครูเมธา ทั้ง ๆ ที่ครูเมธาไม่ตั้งใจทำงานและขาดสอนเป็นประจำ
33. ในปีที่แล้วครูมานะเป็นผู้ซ่อมฟุตบอล ครูมานะตั้งใจและอุทิศเวลาให้กับการซ่อมอย่างหนัก แต่ทีมฟุตบอลตกตั้งแต่รอบแรก ครูมานะเสียใจมากและลาออกจากการเป็นผู้ฝึกซ้อม
34. ใกล้จะถึงวันเข้าพรรษา ครูอานนที่รับอาสาแกะสลักต้นเทียนเพื่อนำเข้าขบวนแห่ การแกะสลักนี้เป็นงานละเอียดต้องใช้ความพยายามและความอดทนอย่างสูง แต่ครูอานนที่ก็พยายามทำงานอย่างไม่ท้อถอย
35. กลางวันทุกวันในห้องพักครู บรรดาครูทั้งหลายก็ชุมนุมกันรับประทานอาหารว่าง ฟังเพลงบ้าง มีแต่ครูอภิชาติเท่านั้นที่นั่งตรวจงานบนโต๊ะ และถ้ามีเวลาว่างก็จะเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม

36. ถึงแม้ว่าฝนจะตกหนัก ครูกรุณาก็ไม่ยอมให้สุนัขที่เลี้ยงไว้เข้ามาในบ้าน เพราะกลัวว่าจะทำบ้านเลอะเทอะ
37. ครูสุดใจเป็นหัวหน้าสาขาวิชา ซึ่งมีครูรงค์เป็นลูกน้อง แต่ครูสุดใจกับครูรงค์เคยมีเรื่องไม่ถูกกันมาก่อน เนื่องจากมีความคิดขัดแย้งกัน แต่ครูรงค์ทำงานดี เมื่อมีการพิจารณาคัดเลือกครูดีเด่น ครูสุดใจจึงเสนอชื่อครูรงค์เข้ารับการพิจารณา เช่นเดียวกับครูที่ทำงานดีอื่น ๆ
38. ครูเทวีเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง ทุกวันสุนัขจะมาคอยรับที่หน้าบ้าน วันหนึ่งครูเทวีถูกครูใหญ่ตำหนิการทำงานทำให้หงุดหงิดมาก เมื่อกลับบ้านพบสุนัขมาคอยเดินวนเวียนอยู่ใกล้ ๆ จึงให้ทำตะขอสุนัขเพื่อระบายนรก
39. โรงเรียนต้องการซื้อโทรทัศน์มาประกอบการสอน แต่มีเงินไม่พอที่จะซื้อจากร้าน พอถึงช่วงนั้นมีคนมาติดต่อครูชาติชายเพื่อขายโทรทัศน์ที่ขโมยมา และเสนอขายในราคาถูก ครูชาติชายจึงรับซื้อโทรทัศน์มาให้โรงเรียน
40. ครูวันชัยนั่งตรวจงานในห้อง เป็นเวลาเดียวกับที่นักเรียนกำลังเข้าแถวเตรียมร้องเพลงชาติ เมื่อเพลงชาติดังขึ้น ครูวันชัยก็ได้ลุกขึ้นยังคงนั่งตรวจงานต่อเหมือนเดิม
41. ในระหว่างออกทำงานอาสาพัฒนาชนบท ครูสุรัตน์ได้รับมอบหมายให้ซ่อมแซมศาลาร่วมกับชาวบ้าน ครั้งแรกครูสุรัตน์รู้สึกไม่สบายใจที่ต้องทำงานร่วมกับคนไม่รู้จัก แต่ก็พยายามทำงานร่วมกับชาวบ้านด้วยดี ชาวบ้านต่างชมครูสุรัตน์ว่า เป็นผู้มีความเสียสละ ไม่ถือตัว
42. เด็กหญิงระวีชอบนิทานว่าร้ายครุฑนั้นเทา เมื่อครุฑนั้นเทาทรายจึงเรียกเด็กหญิงระวีไปอบรมสั่งสอน เด็กหญิงระวีสำนึกผิดและขอโทษ ครุฑนั้นเทาจึงยกโทษให้และไม่ถือโทษโกรธเคืองเด็กหญิงระวี
43. ครูผกาได้รับรางวัลจากการส่งผลงานเข้าประกวด ผลงานดังกล่าวได้รับแนวความคิดและความร่วมมือจากเพื่อน ๆ ครูด้วยกัน เมื่อมีผู้มาสัมภาษณ์ครูผกากลับตอบว่า ตนเป็นผู้ทำงานเพียงคนเดียว
44. ครูประภาสั่งให้นักเรียนจัดกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน นักเรียนในห้องจะแบ่งออกเป็นกลุ่มเด็กหญิงและชาย ดังนั้นครูประภาจึงใช้วิธีจับสลาก เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันทั้งหญิงและชาย

กระดาษคำตอบ

1. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูชิตาทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่น่าใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูชิตาทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่น่าใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูชิตา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่น่าใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

2. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเสรีทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่น่าใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเสรีทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่น่าใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเสรี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่น่าใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

3. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูอานนท์ทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่น่าใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูอานนท์ทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่น่าใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูอานนท์ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

4. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูกลมทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูกลมทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูกลม นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

5. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูโสภิตทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูโสภิตทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูโสภิต นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

6. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูมาลีทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูมาลีทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูมาลี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

7. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสมหญิงทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมหญิงทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมหญิง นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

8. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูศรัทธาทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูศรัทธาทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูศรัทธา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

9. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูประจวบทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูประจวบทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูประจวบ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

10. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสมใจทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมใจทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมใจ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

11. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูภูมิทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูภูมิทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูผู้มี นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

12. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสมศรีทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมศรีทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมศรี นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

13. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสมชายทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมชายทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมชาย นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

14. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูวิจิตรทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูวิจารณ์ทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูวิจารณ์ นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

15. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสมศรีทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสมศรีทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสมศรี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

16. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสินชัยทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสินชัยทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสินชัย นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

17. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูวันเพ็ญทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูวันเพ็ญทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูวันเพ็ญ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

18. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเอนกทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเอนกทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเอนก นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

19. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูวันทาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูวันทาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูวันทา นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

20. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเมธีทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเมธีทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเมธี นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

21. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูแววตาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูแววตาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูแววตา นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

22. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูนาวันทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูท่านเองทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูท่านเอง นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

23. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูท่านเองทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูท่านเองทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูท่านเอง นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

24. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเขมาทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเขมาทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเขมา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

25. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสำรวจทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสำรวจทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสำรวจ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

26. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูนิระทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูนิระทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูนิระ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

27. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเมธาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเมธาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเมธา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

28. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูนารีทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูนารีทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูนารี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

29. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสนีย์ทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสนีย์ทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสนีย์ นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

30. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูจิตราทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูจิตราทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูจิตรา นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

31. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเสวีทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเสวีทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเสวี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

32. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูใหญ่ทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูใหญ่ทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูใหญ่ นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

33. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูมานะทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูมานะทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูมานะ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

34. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูอานนท์ทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูอานนท์ทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูอานนท์ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

35. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูอภิรดีทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูอภิรดีทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูอภิรติ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

36. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูกรุณาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูกรุณาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูกรุณา นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

37. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสุดใจทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสุดใจทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสุดใจ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

38. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูเทวีทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูเทวีทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูเทวี นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

39. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูชาติชายทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูชาติชายทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูชาติชาย นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

40. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูวันชัยทำเช่นนั้น?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูวันชัยทำเช่นนั้นนักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูวันชัย นักเรียนจะทำเช่นนั้นหรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

41. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูสุรัตน์ทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูสุรัตน์ทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูสุรัตน์ นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

42. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูนนทาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูนันทาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูนันทา นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

43. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูผกาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูผกาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูผกา นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

44. ก. เป็นการสมควรหรือไม่ที่ครูประภาทำเช่นนี้?

สมควรอย่างยิ่ง สมควร ไม่แน่ใจ ไม่สมควร ไม่สมควรอย่างยิ่ง

ข. ครูประภาทำเช่นนี้นักเรียนชอบหรือไม่?

ชอบมากที่สุด ชอบมาก ไม่แน่ใจ ชอบน้อย ไม่ชอบ

ค. ถ้านักเรียนเป็นครูประภา นักเรียนจะทำเช่นนี้หรือไม่?

ทำแน่ คิดว่าทำ ไม่แน่ใจ คิดว่าไม่ทำ ไม่ทำ

แบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำแนะนำในการตอบ

คำถามนี้เป็นเรื่องสั้น ๆ ของบุคคลต่าง ๆ ให้ท่านอ่านช้า ๆ บุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำอย่างหนึ่ง ให้ท่านหยุดคิดถึงเหตุผล ว่าถ้าท่านเป็นคน ๆ นั้น ท่านจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุผลใด เมื่อท่านได้เหตุผลแล้ว จึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบ สำหรับแต่ละเรื่อง คำตอบใดตรงกับเหตุผลที่ท่านคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด ก็ขีดเครื่องหมาย (X) หน้าตัวเลือกนั้น ในการตอบคำถามแต่ละข้อ ให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว

1. ถ้าหน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่มาขอรับบริจาคโลหิตที่โรงเรียนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่ร่วมในการบริจาคโลหิต เพราะ
 - ☐ เป็นการเสียสละที่ได้ผลไม่คุ้มค่า
 - ☐ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตัวเอง
 - ☐ ข้าพเจ้ากลัวว่าจะรู้สึกเจ็บ และเมื่อบริจาคโลหิตแล้วจะทำให้ร่างกายอ่อนแอติดโรคได้ง่าย
 - ☐ บุคคลไม่จำเป็นจะต้องละอายใจตนเองเมื่อไม่ได้บริจาคโลหิต เพราะการทำความดีนั้นทำได้หลายทาง
 - ☐ ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าเพื่อน ๆ จะหาว่าข้าพเจ้าเป็นคนใจแคบ เพราะมีเพื่อนข้าพเจ้าหลายคนก็คงจะไม่ยอมบริจาคโลหิต
 - ☐ คนที่ไม่บริจาคโลหิต เพราะมีเหตุผลอันสมควรย่อมไม่ทำให้ความภูมิใจในตนเองลดลง
2. ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรีบนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาล รวดเร็วไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎหมาย เพราะ
 - ☐ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษากฎหมาย
 - ☐ ข้าพเจ้ากลัวจะถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย

- _____ การฝ่าฝืนคงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลาเบาปัญญา
- _____ ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
- _____ ชีวิตคน ๆ เดียวมีค่าน้อยกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน
- _____ เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น
3. ถ้าข้าพเจ้าเห็นผู้ร้ายกำลังลักทรัพย์ และต่อมาผู้ร้ายถูกจับได้ ตำรวจขอร้องให้ข้าพเจ้าเป็นพยาน ข้าพเจ้าจะไม่ยอมเป็นพยานให้ เพราะ
- _____ ถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นพยานก็ไม่ใช่การกระทำที่ขัดกับกฎเกณฑ์ใด ๆ
- _____ ข้าพเจ้ากลัวผู้ร้ายจะแก้แค้นภายหลัง
- _____ การปรักปรำผู้อื่น โดยข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเขาเป็นผู้ร้ายจริง เป็นสิ่งที่น่าละอายใจเกินกว่าที่ข้าพเจ้าจะทำได้
- _____ เป็นการฉลาดที่จะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยานเพราะคนอื่น ๆ ก็คงจะเห็นว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้ว
- _____ การเป็นพยานให้ตำรวจจะทำให้ข้าพเจ้ามีแต่ทางเสียมากกว่าทางได้
- _____ ไม่เป็นการเห็นแก่ตัวที่ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน ถ้าข้าพเจ้ามีเหตุผลที่สมควร
4. ข้าพเจ้าตั้งใจจะไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ถึงแม้จะมีคนเข้าคิวคอยซื้อตั๋วเป็นแถวยาวมาก และถ้าไปต่อคิวตั๋วอาจหมดเสียก่อน แต่ข้าพเจ้าก็จะเข้าคิวตามลำดับก่อนหลัง เพราะ
- _____ ข้าพเจ้ากลัวการแย่งชิง ซึ่งอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้
- _____ เป็นการรักษาความยุติธรรมที่ทุกคนต้องการ
- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
- _____ ข้าพเจ้าอยากให้คนอื่นเห็นว่าข้าพเจ้ามีมรรยาทดี
- _____ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีใครในแถวอยากให้ข้าพเจ้าแซงคิว เพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่อยากให้ใครมาแซงคิวข้าพเจ้าเช่นกัน
- _____ ข้าพเจ้ามาที่หลังคนอื่น ๆ จึงต้องรับผิดชอบในผลของการมาที่หลังนั้น

5. ถ้าข้าพเจ้าจำเป็นต้องซื้อของอย่างหนึ่ง แต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติ เพราะรู้ว่าข้าพเจ้าจำเป็นต้องใช้ของสิ่งนั้น ถ้าพ่อค้าคนนั้นทอนเงินเกินมาให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่คืนเงินที่เกินให้คนขาย เพราะ
- _____ คนที่ไม่สมควรได้รับการกระทำตอบที่ไม่ดี เช่นเดียวกัน
 - _____ พ่อค้าทอนเงินให้ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิที่จะเก็บเงินนั้นไว้
 - _____ การรับเงินที่ทอนเกินมามีใช้การกระทำที่ผิดกฎหมาย
 - _____ เงินนั้นแม้จะมีค่าเพียงเล็กน้อยแต่ก็ไม่ควรให้เสียไป
 - _____ การสอนให้พ่อค้ารู้จักระมัดระวังผลประโยชน์ของตนช่วยลดความละอายใจของข้าพเจ้าที่จะรับเงินเกิน
 - _____ ถ้าข้าพเจ้าคืนเงินให้พ่อค้า คนอื่น ๆ จะหาว่าข้าพเจ้าโง่
6. ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าเดินข้ามถนน ข้าพเจ้าจะเดินไปข้ามตรงทางม้าลาย เพราะ
- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
 - _____ การเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียวไม่เหมาะสมกับกาลเทศะในที่นี้
 - _____ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยย่อมทำให้เกิดความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม
 - _____ ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น ๆ
 - _____ ถ้าเกิดอุบัติเหตุข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้
 - _____ โอกาสที่ข้าพเจ้าจะโดนรถชนบนทางม้าลายมีน้อยกว่าการข้ามทางที่อื่น ๆ
7. ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากโรงเรียนให้ทำหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน แต่มีเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าคนหนึ่งกระทำความผิดอย่างร้ายแรงด้วยการหนีโรงเรียนไปเล่นการพนัน ข้าพเจ้าจะไม่รายงานความผิดให้ทางโรงเรียนทราบ เพราะ
- _____ ข้าพเจ้าจะได้มีเพื่อนสนิทต่อไป
 - _____ การให้อภัยและตักเตือนผู้ทำผิดย่อมจะเหมาะสมกว่า
 - _____ ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าจะถูกลงโทษจากทางโรงเรียน

- _____ การทำความผิดเพียงครั้งเดียว แต่ถึงกับต้องออกจากโรงเรียนไม่เป็นการยุติธรรมเลย
- _____ เพื่อน ๆ จะได้ชมว่าข้าพเจ้าเป็นคนรักพวกพ้อง
- _____ การทำตามหน้าที่ของข้าพเจ้าอาจทำให้คนอื่น ๆ เสียอนาคตในการเรียน
8. ในการสอบคราวหนึ่งข้าพเจ้าทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ สงสารจึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าก็จะไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของเพื่อน เพราะ
- _____ ข้าพเจ้ากลัวจะถูกจับได้และถูกลงโทษให้สอบตก
- _____ เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องเตรียมพร้อมเสมอสำหรับการสอบ
- _____ อยากให้เพื่อนเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนซื่อตรง
- _____ ข้าพเจ้ากลัวจะเป็นหนี้บุญคุณต้องตอบแทนเพื่อนคนนั้นในภายหลัง
- _____ เป็นการไม่ยุติธรรมและขาดความรับผิดชอบอย่างมากที่ข้าพเจ้าจะลอกคำตอบของเพื่อน
- _____ ข้าพเจ้าต้องการรักษาคำสัตย์ของตนเอง
9. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าปลูกต้นมะม่วงไว้ริมรั้วบ้าน และกิ่งที่ยื่นเข้ามาในเขตบ้านข้าพเจ้ามีลูกมะม่วงกำลังสุกติดอยู่ ถ้าเจ้าของไม่ทราบ ข้าพเจ้าจะเก็บมะม่วงลูกนั้นก่อนขออนุญาตเจ้าของ เพราะ
- _____ ข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าจะขออนุญาตเขาทีหลังและบ้านข้าพเจ้าจะมีโอกาสให้ของตอบแทนเขาได้
- _____ การกระทำได้กล่าวเหมาะสมกว่าการที่จะปล่อยให้มะม่วงนั้นเน่าเสียไปโดยเปล่าประโยชน์
- _____ เป็นการนำละอายใจอย่างมากที่ทำได้เช่นนั้น แต่ข้าพเจ้าทำไปเพื่อตนเองจะได้รู้รสของความไม่สบายใจ เพื่อเป็นบทเรียนให้ข้าพเจ้าละเว้นจากการกระทำเช่นนั้นตลอดไป
- _____ การเก็บมะม่วงเพียงสองสามลูกของผู้อื่นมิใช่เป็นความผิดที่ร้ายแรงอะไร

- _____ ข้าพเจ้าคิดว่าคนอื่น ๆ ก็คงทำเช่นนี้ คงจะไม่มีใครว่าข้าพเจ้ามากนัก
- _____ กิ่งมะม่วงล้าเข้ามาในเขตบ้านข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงมีสิทธิตามกฎหมายที่จะ
เก็บมะม่วงนั้น
10. ถ้าข้าพเจ้าขึ้นรถประจำทางที่มีคนโดยสารแน่นมาก และกระเป๋ารถลิ้มเก็บค่าโดยสาร
ข้าพเจ้าจะยื่นเงินค่าโดยสารให้เขา เพราะ
- _____ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกระเป๋ารถ ก็คงต้องการให้ผู้โดยสารเสียค่าโดยสารโดยไม่
ต้องตามทวง
- _____ การช่วยเหลือผู้อื่นที่บกพร่องต่อหน้าที่โดยไม่เจตนาย่อมเป็นการกระทำที่เหมาะสม
- _____ ข้าพเจ้าต้องการจะป้องกันมิให้มีเรื่องบาดหมางกับกระเป๋ารถไม่ว่ากรณีใด ๆ
- _____ ข้าพเจ้าต้องการให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น
- _____ เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ
- _____ ข้าพเจ้าจะเกิดความละอายใจตนเองมากที่ถือโอกาสไม่ให้เงินแก่เขา
-

ภาคผนวก ข

ตาราง 34 แสดงค่า r ของแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อ
พฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

ตาราง 34 แสดงค่า r ของแบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู

ข้อที่	ก	ข	ค	ข้อที่	ก	ข	ค
1.	.44 ^{***}	.42 ^{***}	.58 ^{***}	21.	.38 ^{***}	.26 ^{**}	.42 ^{***}
2.	.30 ^{**}	.56 ^{***}	.64 ^{***}	22.	.60 ^{***}	.61 ^{***}	.50 ^{***}
3.	.44 ^{***}	.51 ^{***}	.43 ^{***}	23.	.49 ^{***}	.47 ^{***}	.42 ^{***}
4.	.35 ^{***}	.41 ^{***}	.39 ^{***}	24.	.38 ^{***}	.36 ^{***}	.60 ^{***}
5.	.34 ^{***}	.40 ^{***}	.38 ^{***}	25.	.56 ^{***}	.57 ^{***}	.61 ^{***}
6.	.41 ^{***}	.41 ^{***}	.56 ^{***}	26.	.60 ^{***}	.45 ^{***}	.52 ^{***}
7.	.47 ^{***}	.38 ^{***}	.27 ^{***}	27.	.54 ^{***}	.53 ^{***}	.58 ^{***}
8.	.45 ^{***}	.60 ^{***}	.56 ^{***}	28.	.44 ^{***}	.50 ^{***}	.42 ^{***}
9.	.38 ^{***}	.49 ^{***}	.53 ^{***}	29.	.57 ^{***}	.52 ^{***}	.63 ^{***}
10.	.53 ^{***}	.57 ^{***}	.62 ^{***}	30.	.54 ^{***}	.55 ^{***}	.68 ^{***}
11.	.51 ^{***}	.46 ^{***}	.67 ^{***}	31.	.43 ^{***}	.52 ^{***}	.59 ^{***}
12.	.47 ^{***}	.46 ^{***}	.67 ^{***}	32.	.57 ^{***}	.59 ^{***}	.49 ^{***}
13.	.46 ^{***}	.45 ^{***}	.55 ^{***}	33.	.55 ^{***}	.44 ^{***}	.63 ^{***}
14.	.36 ^{***}	.39 ^{***}	.41 ^{***}	34.	.54 ^{***}	.48 ^{***}	.45 ^{***}
15.	.49 ^{***}	.51 ^{***}	.52 ^{***}	35.	.39 ^{***}	.39 ^{***}	.41 ^{***}
16.	.48 ^{***}	.41 ^{***}	.51 ^{***}	36.	.50 ^{***}	.42 ^{***}	.53 ^{***}
17.	.45 ^{***}	.54 ^{***}	.53 ^{***}	37.	.38 ^{***}	.43 ^{***}	.53 ^{***}
18.	.53 ^{***}	.58 ^{***}	.58 ^{***}	38.	.63 ^{***}	.69 ^{***}	.75 ^{***}
19.	.47 ^{***}	.53 ^{***}	.52 ^{***}	39.	.50 ^{***}	.50 ^{***}	.50 ^{***}
20.	.49 ^{***}	.51 ^{***}	.49 ^{***}	40.	.58 ^{***}	.59 ^{***}	.63 ^{***}

ตาราง 34 (ต่อ)

ข้อที่	ก	ข	ค	ข้อที่	ก	ข	ค
41.	.51 ^{***}	.43 ^{***}	.55 ^{***}	43.	.63 ^{***}	.67 ^{***}	.71 ^{***}
42.	.56 ^{***}	.56 ^{***}	.63 ^{***}	44.	.48 ^{***}	.55 ^{***}	.53 ^{***}

^{**}p < .01

^{***}p < .001

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางทิพวรรณ ชื่อสกุล ลัมสุขรินทร์

เกิด วันที่ 5 เดือน มกราคม พุทธศักราช 2505

สถานที่เกิด จังหวัดอุดรธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 21/133 ซ.จุฬาเกษม อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ จ.นนทบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522 ม.ศ.5 (แผนกวิทยาศาสตร์) จากโรงเรียนวิสุทธิรังษี

พ.ศ. 2524 ป.กศ.สูง (วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป)

จากวิทยาลัยครุภาณุพนธ์

พ.ศ. 2526 กศ.บ. (วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2535 กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ)

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

บทคัดย่อ

ของ

ทิพนวรรณ ลิ้มสุขนิรันดร์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

เมษายน 2535

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาอำนาจการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนและเปรียบเทียบความแตกต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดเทศบาล และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2533 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 540 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู แบบวัดทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครู และแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ตัวทำนายที่มีอำนาจในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว และสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $Y' = 31.1878 + 2.9764X_8$ นักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน คือ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และรายได้ของบิดามารดา สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $Y' = 16.4095 + .1175X_{10} + 3.0014X_4$ สำหรับนักเรียนชายที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน ไม่สามารถทำนายตัวแปรเกณฑ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ตัวทำนายที่มีอำนาจในการทำนายการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี ถึง 9 ปี 11 เดือน คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบคาดหวังเอาจากเด็กและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $Y' = 22.3142 + .2005X_8 + 2.6562X_1$ นักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 10 ปี ถึง 11 ปี 11 เดือน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $Y' = 36.0037 + 2.6905X_1$ นักเรียนหญิงที่มีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 14 ปี 11 เดือน คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ คือ $Y' = 49.1684 - 2.6785X_2$

3. การเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน พบว่า

3.1 นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.2 นักเรียนที่มีอายุมากมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.3 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.4 นักเรียนที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูแต่ละองค์ประกอบระดับสูงคือ องค์ประกอบด้านความรู้ องค์ประกอบด้านความรู้สึก และองค์ประกอบด้านความพร้อมในการกระทำ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมของครูแต่ละองค์ประกอบระดับต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

3.5 นักเรียนที่มีความแตกต่างกันทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

VARIABLES RELATED TO MORAL REASONING OF STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

Thipawan Limsukniran

**A thesis submitted in partial fulfillment at the requirements
for the Master of Education degree in Development Psychology
at Srinakharinwirot University**

April 1992

The purposes of this study were to study the variables related to the moral reasoning of students and to compare students' moral reasoning in term of sex, age, academic achievement, families' socioeconomic status child-rearing practices and the students' attitude toward moral behavior of teacher. 540 were Random students from Prathomsuksa 3, 5 and Mathayomsuksa 2 classes of the 1990 academic year in Muang district, Saraburi province.

The instruments used for collecting data were the students' background questionnaire, the child-rearing practices questionnaire, the students' attitude towards moral behavior of teacher test, and the moral reasoning test. The data were analyzed by Stepwise Multiple Regression Analysis, t-test and F-test.

The results were as follows:

1. Families' socioeconomic status was to predict the moral reasoning of 8-9.11 years old boys, and the predictive equation was $Y' = 31.1878 + 2.9764X_5$

An affective component and an income of the parents were able to predict the moral reasoning of 10-11.11 years old boys, and the predictive equation was $Y' = 16.4095 + .1175X_{10} + 3.0014X_4$

There were variables which were unable to predict the moral reasoning of 13-14.11 years old boys.

2. Demanded - nurturance and academic achievement were able to predict the moral reasoning of 8-9.11 years old girls, and the predictive equation was $Y' = 22.3142 + .2005X_6 + 2.6562X_1$

An academic achievement was to predict the moral reasoning of 10-11.11 years old girls, and the predictive equation was

$$Y' = 36.0037 + 2.6905X_1$$

Families' socioeconomic status was to predict to moral reasoning of 13-14.11 years old girls, and the predictive equation was $Y' = 49.1684 - 2.6785X_2$

3. When compared the moral reasoning of students the results were

3.1) The girls had significantly more the moral reasoning than the boys, 3.2) the students who had older age had significantly more moral reasoning than the younger ones, 3.3) the students who had high academic achievement had significantly more the moral reasoning than those who had low academic achievement, 3.4) the students who had high 3 components of attitude towards the moral behavior of teacher had significantly more the moral reasoning than those who had low 3 components of attitude towards the moral behavior of teacher, and 3.5) there were no significant differences in moral reasoning among students who were different in families' socioeconomic status, and child-rearing practice.